

Filip Hoze Farmer

Ljubavnici

•Kentaur• Naučna fantastika

1.

"Moram da izađem." Hal Džerou je mogao da čuje nečije mrmljanje sa velike daljine. "Mora da postoji neki izlaz."

Probudio se u trenu, a onda shvati da je on taj koji je govorio. Štaviše, ono što je rekao dok se budio nikakve veze nije imalo sa snom. Njegove polusnene reči i san bile su dve zasebne stvari.

Ali šta je mislio tim jedva razumljivim rečima? I gde se nalazi? Je li stvarno putovao kroz vreme ili je to bio samo san? Beše očigledno da mu je teško padao povratak u stvarnost.

Pogled na čoveka u sedištu kraj njega mu razbistri svest. Bio je na putu u Sigmen Siti godine 550. B.S. (po starom kalendaru 3050. reče mu njegov obrazovani mozak). I nije bio (kao u nekom putovanju kroz vreme? san?), na nekoj čudnoj planeti veliki broj svetlosnih godina udaljenoj odavde, mnogo godina od sadašnjeg trenutka. Niti se nalazio licem u lice sa uzvišenim Isakom Sigmenom, Čelnim, stvarnost mu bila ime.

Čovek, u sedištu do njegovog, iskosa ga je posmatrao. On je bio mršav momak visokih jagodica, crne, prave kose i braon očiju koje su imale pomalo mongolski oblik. Bio je obučen u svetloplavu uniformu inženjerske klase, a na levoj strani grudi imao je aluminijumski amblem koji je ukazivao da pripada gornjim slojevima. Verovatno elektronski inženjer sa diplomom neke od boljih stručnih škola.

Čovek pročisti grlo pa progovori, služeći se američkim: "Hiljadu puta se izvinjavam, abba. Znam da ne bih smeo da vam se obratim bez dozvole. Ali vi ste mi se prvi obratili dok ste se budili. U svakom slučaju, umirem od želje da vas pitam nešto. Ne zovu me badava Njuškalo Sem."

Čovek se nervozno nasmeja i nastavi: "Nisam mogao da ne čujem ono što rekoste stjuardesi kada je objavila vaše pravo da sedite ovde. Shvatih li dobro il' joj rekoste da ste gout?" *gout - jarac, igra reči na engleskom*

Hal se nasmeši i reče: "Ne. Ne gout. Ja sam džout, što su početna slova moga zvanja - veštak-za-sve-struke. Ipak niste daleko od

istine. Na profesionalnom polju džout ima isto onoliko značaja koliko i gout."

On udahnu od pomisli na sve nevolje koje je doživeo samo zato što se odlučio da ne bude uski specijalista u jednoj struci. Zatim okrete glavu i predade se gledanju kroz prozor s namerom da obeshrabri svaki pokušaj čoveka do sebe da nastavi razgovor. Ugleda jasan blesak daleko gore na nebu, bez sumnje vojni svemirski brod pri ulasku u atmosferu. Manji broj civilnih brodova prilazio je polaganije i skromnije.

Sa visine od šezdeset hiljada metara on pogleda dole na izlomljene linije obale Severnoameričkog kontinenta. More svetlosti sa tu i tamo malim i samo povremeno većim tamnim tačkama. Ove poslednje označavale su mesta na kojima čovek još nije uspeo da podigne svoja staništa i industriju, verovatno planinski vrhovi i rečni tokovi. Veliki grad. Megalopolis. Pomisli - pre samo tri stotine godina ceo kontinent je imao samo dva miliona stanovnika. U sledećih pedeset godina, ukoliko se ne dogodi nešto katastrofalno - kao na primer, rat između Hejdžek Unije i Izraelske Republike - stanovništvo Severne Amerike brojaće četrnaest, možda i petnaest biliona!

Jedini prostor na kome je stanovanje odlučno zabranjeno bio je hadsonbejski rezervat Divljina. Napustio je rezervat pre samo petnaest minuta, ali je osećao muku, znajući da će proći mnogo vremena pre no što ga ponovo vidi.

On uzdahnu ponovo. Hadsonbejski rezervat Divljina. Drveća na hiljade, planine, široka plava jezera, ptice, lisice, zečevi, pa čak, rekoše rejndžeri, i risovi. Ovih poslednjih beše već jako malo, pa će i oni kroz desetak godina najverovatnije biti uključeni u dugačku listu izumrlih životinja.

Hal je mogao da diše u rezervatu, da se oseća bez ikakvih stega. Slobodan. S vremena na vreme da oseti čak i usamljenost i nelagodnost. No, upravo je počeo da se oslobađa ovog poslednjeg, a njegovo istraživanje među dvadesetak stanovnika rezervata koji su govorili francuski se završilo.

Čovek kraj njega se promeškolji kao da skuplja hrabrost da se ponovo obrati profesionalcu do sebe. Posle izvesnog, uvodnog i nervoznog kašljanja, on reče: "Sigmen nek mi je na pomoći, nadam se da vas ne uznemiravam. Ali pitam se..."

Hal Džerou se oseti pogođenim zato što je čovek sebi i odviše dozvoljavao. Tada se seti reči Čelnog. Svi ljudi su braća, samo što su neki zahvaljujući očevima u povlašćenijem položaju. Sem toga, ovaj čovek nije bio kriv što je kabina prve klase bila popunjena ljudima viših slojeva. Što se Hala tiče, on nije imao izbora. Ili da uhvati prevoz koji je išao mnogo kasnije ili da sedi sa ljudima niže klase.

"Meni je pravo", reče. Onda objasni.

Čovek reče: "Ah!" na način kao da je skinuo veliki teret sa sebe. "Tada vam neće smetati ako vam postavim još jedno pitanje? Ne zovu me badava Njuškalo Sem, kao što reko! Ha! Ha!"

"Ne, ne smeta mi", odgovori Hal Džerou. "Džout, iako veštak-za-sve-struke, nema sve nauke za svoje polje rada. On je vezan za jednu određenu naučnu granu ali se trudi da shvati što je moguće više iz njenih raznih specijalizovanih ogranaka. Na primer, ja sam jezički džout. Umesto da sebe ograničim na jednu od mnogih jezičkih oblasti, ja imam solidno opšte znanje cele nauke. Ova sposobnost mi omogućava da dovodim u vezu sve ono što se odvija na svim poljima u okviru nauke, da otkrivam u jednoj od specijalnosti stvari koje bi mogle da budu od koristi čoveku u drugoj i da ga o njima obavestim. U protivnom, specijalista, koji obično nema vremena da čita stotine časopisa iz njegove oblasti, mogao bi da propusti nešto što bi mu moglo biti od koristi.

Sve profesionalne struke imaju vlastite džoute koji obavljaju ovaj posao. U stvari, veoma sam sretan što sam u ovoj grani nauke. Da sam, na primer, medicinski džout, bio bih preplavljen poslom. Morao bih da radim sa timom džouta. Sem toga, morao bih da se ograničim na samo jedan ogranak medicine. Ne bih mogao ni da pomislim na veštačenje-za-sve-struke. Toliko je ogroman broj publikacija u svakoj oblasti medicine - ili u elektronici, fizici ili u bilo kojoj od naučnih oblasti koju želite da pomenete - da nijedan čovek, pa čak ni tim, nije u stanju da sve to poveže. Na sreću, uvek sam voleo jezike. Na neki način sam čak i povlašćen u odnosu na druge, jer imam vremena da neka istraživanja i samostalno vršim i njihove rezultate dodam lavini drugih rasprava.

Na svaki način", nastavi on dalje, "ovo ide na uštrb mog ličnog vremena za spavanje. Moram da radim deset časova dnevno i više,

za sjaj i dobro Srkve."

Njegove poslednje reči izgovorene su u cilju da se osigura da momak neće, ukoliko je Juzit ili njihov doušnik izvestiti kako vara Srkvu. Hal nije verovao da je momak ma šta drugo osim onoga što je mislio da je, ali ništa nije smeo da prepusti slučaju.

Crveno svetlo se upali na zidu iznad ulaza u kabinu i stiže obaveštenje da putnici pričvrste svoje pojaseve. Deset sekundi kasnije, letilica poče da gubi brzinu, minut kasnije, ona je već ponirala brzinom od - kako Halu rekoše - hiljadu metara u minutu. Pošto su sada već bili bliže zemlji, Hal je već jasnije mogao da vidi Sigmen Siti (nazivan imenom Montreal sve do pre deset godina kada je glavni grad Hajdžek Unije premešten iz Rejka na Islandu na ovo mesto). Crne tačke, verovatno parkovi, mogle su se videti tu i tamo, a tanka crna traka koja je promicala kraj njih bila je Prorokova (nekada Sen Lorenc) reka. Paliji Sigmen Sitija dizali su se pet stotina metara u visinu; u svakom od njih boravilo je bar sto hiljada duša, a u okviru gradskog atara bilo ih je tri stotine, svi iste veličine.

U centru metropole nalazio se prostor pod drvećem i upravnim zgradama od kojih nijedna nije bila viša od pedeset spratova. Ovo beše Univerzitet Sigmen Sitija u kome je radio Hal Džerou.

Hal je stanovao u paliju u njegovoj neposrednoj blizini, pa se, pošto je napustio letelicu, prema njemu i uputio služeći se pokretnom pešačkom trakom. I tada je snažno osetio nešto čega do tada nije bio svestan u budnim časovima svog života. Bar ne pre svog istraživanja u hadsonhejskom rezervatu. To beše gomila, gusto zbijena, komešava, bezobzirna i smrdljiva masa ljudskosti.

Ona se naslanjala na njega i ne znajući za njegovo postojanje osim kao još jednog tela u moru drugih, još jednog bezličnog čoveka, kratkotrajne prepreke na njenom putu.

"Veliki Sigmene!" promrmija on. "Mora da sam bio gluv, glup i slep kad ovo ranije nisam primetio! Mrzim ih sve!"

Smesta oseti vrelinu krivice i stida. On pogleda lica onih oko sebe kao da su oni bili u stanju da vide njegovu mržnju, krivicu i skrušenost na licu mu. Ali nisu; ne bi ni mogli. Za njih je bio samo još jedan čovek, jedinka sa kojom je, doduše, bilo potrebno ophođenje, što je opet zahtevalo bliže poznanstvo, puno poštovanja jer je bio profesionalac. Ali ne ovde, ne na ovoj traci koja je nosila reku mesa.

Bio je samo još jedan paket krvi i kostiju cementiranih tkivom i umotanih u kožu. Jedan od njih, i pored toga ništa više.

Uzdrman tim iznenadnim saznanjem, Hal iskorači sa trake. Želeo je da umakne od njih, jer je u sebi osećao neodoljivu potrebu da im se izvini. I istovremeno, potrebu da udari.

Na korak ili dva od trake i iznad njega, nalazio se plastični ulaz: Pali broj 30, univerzitetsko zajedničko boravište. U njegovoj unutrašnjosti mu ne beše nimalo bolje, iako tu nestade onaj osećaj odgovornosti prema onima na traci. Niko nije mogao ni da nasluti kako se on iznenada osetio uvređen. Nisu videli izdajničko crvenilo na licu mu.

A čak i to je glupost, reče sam sebi, iako se ugrizao za usnu dok je to činio. Oni na traci nisu mogli ni da naslute. Ne, to jest, ukoliko i sami nisu osećali isti pritisak i odvratnost. A ako jesu, ko su pa bili oni da ga prokazuju?

Sad je bio među svojim, ljudima i ženama obučenim u plastične vrećaste uniforme profesionalaca sa našivenim krilatim stopalom na levoj strani grudi. Jedina razlika između polova bila je u tome što su žene nosile do poda dugačke suknje preko pantalona, mrežice preko kose, a neke su imale i velove. Ovo poslednje beše stvar nimalo neuobičajena, ali pomalo na zalasku, običaj koga su se držale starije ili najkonzervativnije od mladih. Jednom slavljem, on je danas bio znak staromodnih žena. Ovo i pored činjenice da je po neki pravoverac i dalje slavio veo i jadikovao za njegovim nestajanjem.

On se pozdravi sa nekolicinom kraj kojih je prošao ali se ne zaustavi da bi sa njima razgovarao. Video je i doktora Olvegsena, šefa njegovog odeljenja, iz daljine. Zastao je da vidi želi li Olvegsen da razgovara s njim, ali samo zato i samo na kratko, jer je Olvegsen bio jedini čovek sa autoritetom toliko velikim da ga natera da zažali u slučaju da mu ne iskaže svoje poštovanje.

Ali Olvegsen je bio očigledno veoma zauzet jer samo mahnu rukom Halu, dobaci jedno: "Aloha", i ode dalje. Olvegsen beše stariji čovek koji je upotrebljavao pozdrave i fraze iz svoje mladosti.

Džerou odahnu sa olakšanjem. Iako je želeo da razgovara o svom boravku među stanovnicima rezervata koji su govorili francuski, sada mu postade jasno da u stvari ne želi da razgovara ni s kim. Sad ne. Sutra možda. Ali ne sad.

Hal Džerou pričekava kraj vrata lifta dok je momak koji ga je vozio

proveravao prisutne da utvrdi ko od njih ima prioritet ulaska. Zatim pruži ključeve stana koje je čuvao Halu i reče: "Vi ste prvi, abba."

"Sigmen te blagoslovio", uzvratila Hal. On uđe u lift i stade do vrata dok su ostali proveravani i rangirani. Čekanje nije bilo dugo jer je čuvar ključeva i vozač lifta znao svoj posao. Obavljao ga je već godinama i svakog čoveka poznao kao svoj džep. I pored toga sve formalnosti su morale da budu ispunjene. S vremena na vreme neki od stanovnika bili su unapređivani ili su gubili svoj doskorašnji status. Ukoliko bi čuvar napravio takvu grešku i ne bi prepoznao nove oznake statusa, on bi smesta bio prijavljen. Godine provedene na ovom poslu bile su dovoljan dokaz da ga čovek koji ga sada obavlja odlično poznaje.

Četrdesetak ljudi se natrpa u lift; čuvar zatrese svojom niskom ključeva; vrata se zatvoriše; lift krete naviše brzinom koja sva prisutna kolena natera da se poviju; posle toga nastavi da ubrzava jer je bio jedan od ekspresa. Na tridesetom spratu lift se automatski zaustavi i vrata se otvoriše. Niko ne izađe napolje; prihvatajući ovo, optički instrument lifta zatvori vrata i lift nastavi naviše.

Još tri zaustavljanja a da niko ne izađe napolje. Tada pola gomile izađe. Hal duboko udahnu vazduh jer ukoliko je napolju na traci bilo tesno, u liftu je situacija bila mnogo gora. Prođe još deset spratova u istoj tišini koja je pratila vožnju od početka, dok su, činilo se, svaki čovek i žena bili udubljeni u slušanje glasa pravovernog koji je stizao iz zvučnika negde na tavanici. Tada se vrata otvoriše na Halovom spratu.

Hodnik beše petnaest stopa širok i u njemu je u ovo doba dana bilo dovoljno prostora. Halu bi drago što nikog nije bilo na vidiku. Kad bi odbio da par minuta proćaska sa susedima pomislili bi da se čudno ponaša. To je moglo da znači dalju priču, a dalja priča značila je nevolju, objašnjenje geptu njegovog sprata. Iskreni razgovor, lekciju i Čelni sam zna šta još.

On pređe još stotinak metara i pred vratima svog puka stade.

Srce mu iznenada brže zalupa, a rukama mu prođe drhtavica. Zažele da se okrene i ode liftom nazad.

To su, reče sam sebi, nedostojne želje. Ne bi smeo da misli na ovaj način.

Pored toga ni Meri neće stići kući bar za sledećih petnaestak minuta.

On gurnu i otvori vrata (na spratu profesionalaca nije bilo brava, razume se) i uđe unutra. Zidovi počеше da svetlucaju i za deset sekundi zasvetleše punim sjajem. Istovremeno, tridi na zidu spram njega iskoči u prirodnoj veličini i zagalamiše glasovi glumaca. On poskoči. Izgovarajući "Veliki Sigmene!" u po glasa on požuri napred i isključi zid. Znao je da ga je Meri tako ostavila, spremnog da oživi na njegovu pojavu. Takođe je znao da joj je milion puta rekao koliko ga to plaši, pa je bilo nemoguće da bi to smetnula s uma. To je opet značilo da je to namerno izvodila, svesno ili nesvesno.

Sleže ramenima i obeća sebi da od sada pa nadalje više neće pominjati tu stvar. Ukoliko pomisli da mu to više ne smeta možda će početi da zaboravlja da mu priređuje takve šale.

A, opet, možda će postati radoznala zbog njegove iznenadne ćutljivosti u vezi s njenom lažnom zaboravnošću. Mogla je i da nastavi u nadi da će on ipak izgubiti glavu i izvikati se na nju. Tada bi, po ko zna koji put, ubeležila još jedan poen odbijajući da mu uzvрати na isti način i iznervirala bi ga još više svojim ćutanjem i paćeničkim izgledom.

Tada će, naravno, ma koliko bilo bolno za nju, morati da do kraja izvrši svoju dužnost i da ga na kraju meseca prijavi blokovskom geptu. A to će uneti još jedan među mnoge crne krstove u njegovoj M. A. koje je morao da izbriše uz dodatne napore. A ovi napori, kad bi ih i činio - a dojadilo mu je već da se napreže - znaćice gubitak vremena koje je moglo biti korisno upotrebljeno za neke - usuđuje li se da to kaže čak i samom sebi? - pametnije stvari.

A svaki pokušaj predbacivanja da ga ona sprečava u napredovanju u njegovoj profesiji, u stvaranju više novaca, u premeštaju u veći puka, bedno se završavalo slušanjem njenog tužnog, prekornog glasa kako pita: želi li on to da ona počini jedno nestvarno delo? Zar je primorava da ne govori istinu, da laže svesno ili nesvesno? On sigurno ne želi tako nešto jer bi u protivnom i on i ona bili u smrtnoj opasnosti. Nikada ne bi videli uzvišeno lice Čelnog i nikada... i tako dalje i dalje, za sve vreme on nesposoban da uzvрати.

Ipak, nikad nije prestajala da ga pita zašto je ne voli. I kada bi joj odgovorila da je voli ona bi nastavljala da pita zašto je ne voli. Tada bi na njega došao red da je pita misli li ona da on laže. Pošto nije, ukoliko bi mu rekla da je lažov njegova dužnost bi bila da je prijavi

blokovskom geptu. I tada, potpuno van razuma, ona bi počinjala da plače govoreći kako je znala da je ne voli. Da je stvarno voli ne bi ni pomislio da je tuži geptu.

Kad bi joj prebacio da je za nju bilo šib (pravo) da prijavi njega, odgovarano mu je sa još više suza.

Ili bi tako bilo ukoliko bi nastavio da upada u njene zamke. Ali on se zakle da tako više neće biti.

Džerou prode kroz dnevnu sobu, pet sa tri metra, u jednu drugu prostoriju - izuzev nepomenljive - kuhinju. U prostoriji od tri sa dva i po metra on sa mesta na zidu u blizini plafona skide peć i uključi je, pa se vrati nazad u dnevnu sobu. Tu skide svoj sako, zgužva ga u loptu i baci ispod stolice. Znao je da će mu Meri prigovoriti zbog toga ali mu beše svejedno. U tom trenutku je bio tako umoran da ga je mrzelo da sa plafona skida vešalicu. Prigušen zvuk stiže iz kuhinje. Večera je bila gotova.

Hal odluči da sav drugi posao ostavi za posle večere. On ode u nepomenljivu da opere lice i ruke. Automatski je mrmlijao molitvu za pranje: "Nek' da Sigmen da se i nestvarnost spere isto ovako lako kao što voda spira ovu prljavštinu."

Pošto se oprao, on pritisnu dugme pored Sigmenovog portreta iznad umivaonika. Jedan trenutak lice Čelnog ga je gledalo; dugačko mršavo lice sa ćubom svetlocrvene kose, velikih klempavih ušiju, žućkastih gustih obrva koje su se spajale iznad ogromnog povijenog nosa raširenih nosnica, bledoplavih očiju, dugačke narandžastocrvene brade i usana tankih kao oštrica noža. Tada, lice poče da se rasplinjava, da se gubi. U sledećem trenutku, tu se ponovo nalazilo ogledalo.

Pred ogledalom je smeo da se zadržava samo koliko da se uveri da mu je lice čisto, a kosa začešljana. Ništa ga, doduše, nije sprečavalo da pred njim ostane i duže od propisanog vremena, ali nikada se još nije ogrešio o sebe. Ma kakve da su bile njegove mane, taština nije bila jedna od njih. Bar tako je uvek govorio sebi.

Ipak, zadržao se tu još neko vreme. U ogledalu je video široka ramena visokog čoveka sa licem tridesetogodišnjaka. Njegova kosa, kao u Čelnog, beše crvena, ali tamnija, gotovo bronzana. Čela visokog i širokog, tamnobraon obrva, krupnih tamnosivih očiju, pravog nosa normalne veličine, punih usana od kojih je gornja bila

malo izbačena i brade možda malo odviše isturene.

Hal iznova pritisnu dugme. Srebro ogledala potamne, razbi se u svetle trake. Ponovo potamne i onda se ponovo oblikova u Sigmenov portret. Za treptaj oka Hal vide kako njegova projekcija pokriva Sigmenov portret, zatim se njegovi oblici izgubiše u oblicima Čelnog, ogledala nesta i, umesto njega, na zidu osta samo portret.

On napusti nepomenljivu i ode u kuhinju. Proveri prethodno jesu li vrata zaključana (kuhinjska vrata i vrata nepomenljive bila su jedina vrata sa bravama) jer nije želeo da ga Meri iznenadi pri jelu. On otvori vrata peći i izvadi toplu kutiju koju zatim stavi na sto svučen sa zida i onda vrati peć na tavanicu. Tada otvori kutiju i poče da jede. Kad je završio on baci plastičnu kutiju u otvor na zidu i ode u nepomenljivu da opere ruke. Usred tog posla on ču kako ga Meri zove.

2.

Oklevao je malo pre no što je odgovorio, iako nije znao zašto pa čak i ne razmišljajući o tome. Onda reče: "Ovde sam, Meri."

Meri reče: "Oh! Pa naravno, znala sam da ćeš biti tamo ukoliko si kod kuće. Gde bi inače i mogao biti?"

Bez osmeha na licu, on uđe u dnevnu sobu. "Moraš li da budeš tako sarkastična čak i posle mog dugog odsustvovanja?"

Meri je bila visoka žena, jedva pola glave niža od Hala. Kosa joj beše bledoplava i začesljana u punđu na zatiljku. Oči je imala svetloplave. Crte lica su joj bile pravilne i mile ali naružene veoma tankim usnama. Vrećasta košulja zakopčana do grla i do poda dugačka široka suknja koje je nosila sprečavali su svakog posmatrača da oceni kako je bila građena. Hal takođe nije znao.

Meri reče: "Nimalo nisam sarkastična. Samo realna. Gde bi ti inače mogao biti? Sve što znaš da kažeš je 'Da' i uvek si tamo - ona pokaza na vrata nepomenljive - kada stignem kući. Tamo ili uz svoje knjige. Kao da pokušavaš da se sakriješ od mene."

"Divna dobrodošlica."

"Nisi me ni poljubio", optuži ga ona.

"Ah, da", reče on. "To mi je dužnost. Zaboravih."

"To ne bi smela da bude dužnost. To bi trebalo da ti bude zadovoljstvo."

"Teško je uživati u ljubljenju usana koje reže."

Na njegovo iznenađenje, umesto da mu ljutito uzvрати, Meri poče da plače. On se postide.

"Žao mi je", reče. "Ali moraš priznati da kući nisi stigla u najboljem raspoloženju."

On joj se približi i pokuša da je zagrli, ali ona mu okrete leđa. I pored toga, on je poljubi u ugao usana kada je okrenula glavu.

"Ne želim da to radiš kad osećaš da ti je to dužnost, ili iz sažaljenja. Želela bih da to činiš zato što me voliš."

"Ali ja te volim", reče on po, valjda, hiljaditi put od kada su u braku. Čak i sebi je zvučao neubedljivo. Ipak reče on sebi - ja je volim. Moram.

"Imaš divne načine da to pokažeš", reče ona.

"Hajd' da sve zaboravimo i krenemo od početka", reče on. "Evo."

On pođe da je poljubi, ali ona ustuknu. "Šta do Č. znači sada ovo?"

"Trebalo samo da me poljubiš za dobrodošlicu. Ne moraš odmah da postaješ požudan. Nije ni vreme ni mesto."

On podiže ruke uvis.

"Ma ko postaje požudan? Želeo sam samo da se ponašam kao da si upravo ušla na vrata. Je li vredno da zbog jednog poljupca više nego što je propisano ulećemo u svađu? Nevolja s tobom Meri je u tome što sve bukvalno shvataš. Zar ne znaš da ni sam Čelni ne zahteva da se njegovi propisi bukvalno shvataju i primenjuju? Sam je rekao da okolnosti ponekad zahtevaju odstupanja!"

"Da, a takođe je rekao da u tim odstupanjima moramo obuzdavati sebe. Moramo se prvo posavetovati sa geptom o ispravnosti našeg dela."

"Ma, da! Odmah ću se javiti našem dobrom anđelu čuvaru i zapitati ga je li ispravno ako te još jednom poljubim!"

"To je najsigurnije što možemo da uradimo."

"Veliki Sigmene!" povika on. "Ne znam da li da se smejem ili da plačem! Ali znam da te ne shvatam! I da nikada neću!"

"Pomoli se Sigmenu. Zamoli ga da ti vrati stvarnost. Tada više nećemo imati problema."

"Pomoli se ti. Za svađu je potrebno dvoje. I ti si odgovorna koliko i ja."

"Razgovaraću s tobom kasnije kad više ne budeš tako ljut", reče ona. "Moram da se operem i da jedem."

"Zaboravi na to", uzvрати on. "Biću zauzet sve do spavanja. Moram da dovršim posao za Srkvu pre no što se javim Olvegsenu."

"I kladim se da ti je drago što je tako", reče ona. "Nadala sam se da ćemo malo porazgovarati. Pa ni reči mi nisi rekao o putu u rezervat."

On ne odgovori.

Ona reče: "Ne moraš se rogušiti na mene."

Skinuo je portret Sigmene sa zida i razvio ga na stolici. Zatim sa zida skide svoj uveličavajući projektor, stavi pismo u njega i podesi komande. Stavljajući zatim na oči svoje jeftine naočare i zavlačeći slušalice u uši, on sede na stolicu. Nasmeši se dok je to činio. Meri vide taj smešak i svakako se pitala kakvo mu je značenje, ali ne reče

ništa. Da ga je upitala ne bi joj odgovorio jer joj ne bi mogao reći da oseća izvesno zadovoljstvo sedeći na portretu Čelnog. Ona bi bila zaprepašćena, ili bi se pravila da jeste, s njom čovek nikad nije mogao da bude siguran. U svakom slučaju, smisla za humor, vrednog pažnje, nije imala. A on nije imao nameru da joj kaže bilo šta što bi moglo da umanjuje vrednosti njegove M.A.

Hal pritisnu dugme koje je stavljalo projektor u rad, pa se zavali nazad, iako se nije opustio. Istog časa, na zidu ispred njega pojavi se slika i on ču glas zabeležen na filmskoj traci.

Prvo, kao i uvek kad je zvanična prepiska bila u pitanju, lice Čelnog se pojavi na zidu. Glas reče: "Poklonite se Isaku Sigmenu u kome stvarnost počiva i od koga teku sve istine! Neka blagoslovi nas, njegove sledbenike, i satre svoje neprijatelje, učenike grešnog Zadnjeg!"

Glas zaćuta, a i projekcija nesta kako bi gledalac bio u stanju da se pomoli. Tada jedna jedina reč - woggle blesnu na zidu i govornik nastavi: "Odanom verniku Halu Džerou:

Evo prve na listi reči koje su se odnedavno pojavile u rečniku američkog jezičkog stanovništva Unije. Ova reč - woggle - nastala je u okrugu Polinezija i veoma brzo se proširila među stanovništvom koje govori američki u oblastima Severne Amerike, Australije, Japana i Kine. Čudno, ali njena pojava nije primećena u Južnoj Americi koja je, kao što bez sumnje znate, nastavak Severne."

Hal Džerou se nasmeši, mada se sećao vremena kada su ga ovakve izjave dovodile do besa. Kad će već jednom oni koji mu šalju ovakva pisma shvatiti da on nije samo visoko obrazovan već da je i čovek sa širokim obrazovanjem? U ovom određenom slučaju čak su i polupismeni pripadnici nižih slojeva morali znati gde je Južna Amerika zato što je i Čelni na više mesta spominje u svojim delima Zapadni Talmud i Stvarni svet i vreme, Istina je, doduše, da je moguće da učitelji neprofesionalaca nisu smatrali za potrebno da spomenu položaj Južne Amerike, naravno, ukoliko su ga i sami znali. "Woggle je", nastavi govornik, "prvi put prijavljena na ostrvu Tahiti. Ovo ostrvo leži u centru okruga Polinezija i nastanjeno je stanovništvom koje vuče poreklo od Australijanaca, koji su ostrvo naselili posle Apokaliptičnog rata. Tahiti sada služi kao vojna svemirska baza.

Woggle je bez sumnje nastala tu ali njena upotreba je uglavnom bila ograničena na neprofesionalce. Izuzetak je samo profesionalno svemirsko osoblje. Smatramo da postoji nekakva veza između te reči i činjenice da je osoblje svemirske baze, koliko mi znamo, bilo prvo koje ju je upotrebilo.

Vernici su zatražili slobodnu upotrebu reči ali je to odbijeno do iza detaljnog proučavanja.

Sama reč, po onome što se do sada može zaključiti može da se upotrebljava kao pridev, imenica i glagol. Po sadržini ona u osnovi ima šturo značenje; blisko, ali ne jednako, jezički prihvatljivim rečima 'prevaren' i 'omađijan'. Da još dodamo da da njeno značenje nosi u sebi nešto čudno, nezemaljsko. Jednom rečju, nestvarno.

Ovim vam se naređuje da proučite reč Woggle sledeći plan broj ST-LIN-476 ukoliko ne primite naređenje sa brojem višeg značaja. U oba slučaja, na ovo pismo ćete odgovoriti ne kasnije od 12-tog Plodnog, godine 550 B. S. (pre Sigmene)."

Hal stiže do kraja pisma. Na sreću, ostale tri reči bile su označene brojevima manjeg značaja. Nije morao da se muči radeći na nemogućem: proučavanju sve četiri reči odjednom.

Ali morao je da krene na put sutra ujutru, odmah pošto preda izveštaj Olvegsenu, što je značilo da nije morao da se muči čak ni da raspakuje svoj prtljag; da će danima živeti u odeći koju je imao na sebi i da čak neće biti u stanju ni da je da na čišćenje.

Ne da nije želeo da ode, samo je bio malo umoran i željan makar malo odmora pre no što pođe na novo putovanje.

Kojeg odmora, upita se pošto je skinuo naočare i pogledao Meri.

Ona se upravo dizala sa stolice pošto je isključila tridi. Sad se naginjala da izvuče fijoku iz zida. On shvati da ona to ima nameru da izvadi njihove spavačice. I, kao što mu se to sada događalo veoma često, on oseti muku u stomaku.

Meri se okrete i vide mu izraz na licu.

"Šta ti je?"

"Ništa."

Ona pređe preko sobe (jedva nekoliko koraka da se pređe cela njena dužina što ga podseti koliko je prostora imao u rezervatu). Pruži mu zgužvanu masu pidžame od tankog materijala i reče: "Čini mi se da ih Olaf nije dao na čišćenje. Nije njegova krivica;

dejonizator je u kvaru. Ostavio je poruku da će pozvati majstora. No i sam znaš koliko im treba vremena da poprave nešto."

"Popraviću ga sam kad budem imao malo više vremena", reče on. Zatim onjuši pidžamu. "Veliki Sigmene! Pa koliko je taj čistač već u kvaru?"

"Pa, otkako si otišao", reče ona.

"Koliko se samo taj čovek znoji!" reče Hal. "Mora da je stalno u stanju užasa. Nije ni čudo! Stari Olvegsen plaši i mene."

Merino lice obli crvenilo. "Molila sam se i molila da prestaneš da psuješ", reče ona. "Kad ćeš prestati sa tom jeretičkom navikom? Zar ne znaš...?"

"Da", prekide je on oštro, "znam da svaki put kada ime Čelnog pomenem bez nekog određenog razloga za toliko odlažem Sudnji čas. Pa šta?"

"Pa šta?" uzvratila ona zaprepašćeno. "Hale, pa ne misliš valjda ozbiljno to što si rekao?"

"Ne, razume se da ne mislim!" odgovori on teško dišući. "Razume se da ne! Kako bih mogao? Samo sam se razbesneo zato što me stalno podsećaš na moje greške."

"Čelni je sam rekao da svoju braću moramo stalno opominjati na njihove grehe."

"Ja ti nisam brat. Muž sam ti", ispravi je on. "Iako mi se često događalo da, kao ovo sad, poželim da to nisam."

Meri izgubi svoje izveštačeno držanje i prekoran pogled, oči joj se napuniše suzama, a usne i brada stadoše podrhtavati.

"Za ime Sigmene", reče on, "ne plači."

"Kako da se uzdržim", jecala je, "Kad moj rođeni muž, moja vlastita krv i meso, ujedinjen sa mnom od strane Prave Srkve sipa uvrede na moju glavu. A ja ne učinim ništa da to zaslužim."

"Ništa izuzev što me prijavljuješ geptu čim ti se ukaže prilika", reče on. Okrete joj zatim leđa i obori krevet sa zida.

"Pretpostavljam da će i krevetnina smrdeti na Olafa i njegovu debelu ženu."

On dohvati jedan čaršav i omirisao ga. "Fuuj!" Podiže ostale čaršave i pobaca ih na pod. S njima ode i njegova pidžama.

"U Č. s njim! Spavam u svojoj odeći. I ti sebe nazivaš ženom? Zašto naše stvari nisi odnela susedima i oprala ih tamo?"

"Znaš ti dobro zašto", uzvratila ona. "Nemamo dovoljno novca da im platimo za upotrebu njihovog čistača. Da imaš bolje karakteristike u M. A. i to bi nam bilo dostupno."

"Kako mogu da imam bolje karakteristike u M. A. kad izbrbljaš geptu svaku moju malu nesmotrenost."

"Pa to nije moja krivica", pobuni se ona. "Kakav bih ja bila Sigmenit kad bih lagala dobrom abba i rekla mu da zaslužuješ bolju M. A.? Ne bih mogla posle takvog greha da podnesem samu sebe znajući da me Čelni stalno posmatra. I, kad sam sa geptom, osećam nevidljive oči Isaka Sigmene kako pale po meni, čitajući mi svaku misao. Ne bih ni mogla! A ti bi trebalo da se stidiš što to od mene tražiš!"

"Č. s tobom", reče on. Okrete se i ode u nepomenljivu. U unutrašnjosti majušne prostorije on svuče odeću i stade pod tuš pod mlaz od dozvoljenih dvadeset sekundi vode. Onda stade ispred prosušivača i tu ostade sve dok ponovo nije bio suv. Posle toga divljački izriba zube kao u pokušaju da izbriše sve one strašne reči koje su propustili. Kao i obično, već se stideo onoga što je rekao. S tim se javio i strah od onoga što će ona reći geptu, šta će on reći geptu i šta će se desiti posle toga. Sasvim je moguće da će njegova M. A. biti tako obezvređena da će ga novčano kazniti. Ukoliko se to dogodi njegov budžet, nategnut kakav je bio, moraće da se raspadne. I biće u dugovima više no ikad, da se ne spominje njegovo unapređenje do koga sigurno neće doći prilikom sledeće promocije.

Razmišljajući o ovome on se obuče i zatim izađe iz sobice. Meri promače kraj njega na putuza nepomenljivu. Ona se iznenadi kad ga vide obučenog, zaustavi se i reče: "Oh, pa da! Bacio si pidžamu na pod! Hale, pa ne možeš to učiniti!"

"Još kako mogu", reče on. "Neću da spavam u tim znojnim Olafovim stvarima."

"Molim te, Hale", reče ona, "volela bih kad ne bi upotrebljavao tu reč. Znaš da ne podnosim prostaštvo."

"Molim za izvinjenje", reče on. "Da li bi ti se više svidelo da sam upotrebio islandsku ili hebrejsku reč za to? U oba jezika reč označava prosto ljudsko lučenje: znoj."

Meri stavi ruke na uši i pobeže u nepomenljivu zalupivši vrata za sobom.

On se baci na tanušni madrac stavivši ruku preko očiju kako svetlo ne bi stizalo do njih. Kroz pet minuta ču otvaranje vrata (bilo im je potrebno podmazivanje ali ga neće dobiti sve dok njihova i primanja Markonijevih ne budu dovoljna da od njih može da se odvoji i za ulje). A ako njegova M. A. ode naniže, Markonijevi mogu zatražiti preseljenje u drugi stan. Ako im se to odobri onda će neki drugi, možda daleko neprihvatljiviji par (verovatno jedan od onih tek unapređenih iz neke od nižih profesionalnih grupa) doći da stanuje s njima.

Oh, Sigmene! pomisli. Zašto ne mogu da se pomirim sa stvarima kakve su, zašto ne prihvatam stvarnost? Odakle toliko od Zadnjeg u meni? Reci mi, reci!

Začu Merin glas dok se smeštala u krevet kraj njega.

"Hale, valjda ne nameravaš da se držiš ovog greha?"

"Kojeg greha?" misleći da shvata kuda ona cilja.

"Spavanja u svom dnevnom odelu."

"Što da ne?"

"Hale!" reče ona. "Znaš ti vrlo dobro zašto!"

"Ne, ne znam", odgovori. On ukloni ruku s očiju i zagleda se u potpuni mrak. Ona je, kako je i propisano, ugasila svetlo pre no što je legla u krevet.

Njeno telo, da je golo, belasalo bi se pod svetlom lampe ili mesečine, pomisli. No, nikada joj ne videh telo, nikad je ne videh čak ni napola obučenu. Nikad ne videh telo nijedne žene izuzev tela neke žene čiju mu je sliku pokazao onaj čovek u Berlinu. A ja sam, posle jednog napola željnog, napola uplašenog pogleda, pobegao koliko sam brže mogao. Pitam se jesu li ga se Juziti domogli posle toga i učinili mu sve ono što čine ljudima koji izvrću stvarnost na tako grozan način.

Grozan... pa ipak i sada je mogao jasno da vidi sliku, kao da mu je sada pred očima, i čoveka koji je pokušao da mu je proda: visokog, zgodnog mladića, plave kose i širokih ramena, koji je govorio berlinskim dijalektom islandskog.

Belasanje tela...

Meri je poslednjih nekoliko minuta ćutala, ali je mogao da čuje njeno disanje. Tada: "Hale, zar nisi već dosta učinio otkako si stigao kući? Zašto me teraš da geptu pričam još stvari?"

"A šta to još činim?" upita on divlje. I pored toga lako se nameši, jer

je naumio da je naterao da se otvoreno izjasni, da traži to. Tačno je da ona to nikada ne bi učinila, ali bar će je naterati da se tome približi najviše što može.

"Upravo to: ne činiš ništa", prošaputa ona.

"Šta ti sad to znači?"

"Znaš ti", optuži ga ona.

"Ne, ne znam."

"Noć pre no što si otišao za rezervat rekao si da si umoran. To baš nije pravo opravdanje ali geptu nisam rekla ništa jer si već ispunio svoje nedeljne dužnosti. Ali nije te bilo dve nedelje i sad..."

"Nedeljne dužnosti!" reče on glasno izdigavši se i oslonivši se na lakat. "Nedeljne dužnosti! Tako ti misliš o tome?"

"Pa, Hale", počeo ona pomalo iznenađeno. "Šta bih drugo mogla da mislim o tome?"

On zastenja i zavalio se ponovo u krevet pa se zagleda u mrak.

"Čemu?" upita. "Zašto bismo to radili? Devet godina smo u braku; nismo imali dece; nikada i nećemo. Ja sam čak predlagao i razvod. I onda zašto nastavljamo da se pretvaramo kao par robota na tridiju."

Merin dah se prekide i mogao je da zamisli užas na njenom licu.

Posle minuta bremenitog njenim užasom, ona reče: "Moramo zato što moramo. Šta drugo i možemo? Nadam se da ne misliš..."

"Ne, ne", brzo reče on, misleći na to šta bi se dogodilo ukoliko ona o ovome kaže nešto njihovom geptu. S drugim stvarima je nekako mogao da se izvuče, ali samo jedan nagoveštaj s njene strane da joj muž odbija da sledi izričite zapovesti Čelnog... nije se usuđivao ni da misli o tome. Na kraju, imao je neki položaj kao univerzitetski profesor i puku sa nešto prostora u njemu i mogućnost za napredovanje i... i od svega toga ne bi bilo ništa ako bi...

"Naravno, ne", reče on. "Moramo nastojati da dobijemo dete čak iako je sasvim jasno da u tome nećemo uspeti."

"Lekari kažu da u fizičkom smislu nama ništa ne nedostaje", reče ona po hiljaditi put za poslednjih pet godina. "I tako, mora da jedno od nas ima grešne misli, svojim telom negirajući pravu budućnost. A ja znam da to ni u kom slučaju nisam i ne mogu biti ja. Ne bih ni mogla biti!"

"Mračno u nama brižljivo se krije od svetlog", reče Hal citirajući Zapadni Talmud. "Zadnji u nama navodi nas na iskušenje, a da to i

ne znamo."

Ništa nije obezumljivalo Meri koja je koristila svaku priliku za citiranje kao kada bi Hal to činio. Ali sada, umesto da počne sa bujicom reči, ona zaplaka. "Hale, plašim se! Shvataš li da iduće godine ističe naše vreme? Tada ćemo morati pred Juzite na još jednu proveru. A ako propadnemo, ako otkriju da jedno od nas uskraćuje budućnost našem detetu... lepo su objasnili šta se onda događa!"

Po prvi put te večeri Hal se sažali nad njom. On je takođe poznavao taj strah koji je terao njeno telo da uzdrhti toliko da se zadrma ceo krevet.

Ali nije smeo da dozvoli da ona oseti, jer bi se potpuno izgubila kao što se to događalo već više puta u prošlosti. Morao bi cele noći da sastavlja komadiće i učini da se održe zajedno.

"Mislim da nemamo razloga da brinemo", reče on. "Na kraju krajeva, zar nismo visoko cenjeni i veoma traženi profesionalci? Ne bi im išlo u račun da izgube naše obrazovanje i talenat, šaljući nas u Č. Mislim da će nam ukoliko ne ostaneš u drugom stanju, dati produženje. Štaviše, takvih slučajeva je bilo, a oni imaju ovlašćenja. Sam Čelni je rekao da se svaki slučaj zasebno mora razmatrari i da ga ne treba suditi po opštem zakonu. A mi..."

"A koliko se puta događalo da su slučajevi zasebno razmatrani?" upita ona piskavo. "Koliko puta? Znaš i sam kao i ja da se opšte pravilo uvek primenjuje!"

"Ne znam za to", odgovori on sigurnim glasom. "Kako možeš biti tako naivna? Ako slušaš šta kažu pravoverni, onda je to tačno. Međutim i ja znam ponešto o poretku. Znam da stvari kao rodaštvo, prijateljstvo, položaj i bogatstvo ili uslužnost Srkvi mogu doneti oproštaj ili još jednu priliku."

Meri se ispravi u krevetu. "Pokušavaš li to da mi kažeš da Urieliti mogu biti podmićeni?" upita užasnutim glasom.

"Nikada to nikom ne bih rekao", reče on. "I zakleću se Sigmenovom izgubljenom rukom da mi ni na kraj pameti nije bilo tako nešto. Ne, ja sam samo rekao da uslužnost prema Srkvi ponekad dovodi do ublažavanja zakona."

"Znaš li nekoga ko bi nam pomogao?" upita Meri, a Hal se nasmeši u tami. Ona beše praktična i ne bi oklevala da upotrebi bilo koje sredstvo da ih izvuče iz nezgode.

U tišini koja zatim nastade i potraja nekoliko minuta čulo se samo Merino disanje koje je ličilo na disanje zverke saterane u tesnac.

Na kraju, on reče: "Stvarno ne znam nikoga od uticaja izuzev Olvegsena, a on je takođe stavljao primedbe mojoj M. A., mada hvali moj rad."

"Vidiš!" reče Meri. "Ta M. A.! Kad bi se samo malo potrudio, Hale..."

"Da ti samo nisi toliko uporna u svojim nastojenjima da me upropastiš", reče on gorko.

"Ne mogu ti ja pomoći kad toliko uporno grešiš! Ne volim ono što činim, ali to mi je dužnost! Greh je čak i to što me osuđuješ zbog onoga što moram da učinim. Još jedna crna tačka."

"Što ćeš ti biti prisiljena da kažeš geptu. Da, znam. Daj da to ne ponavljamo po deset hiljaditi put."

"Pa ti si počeo o tome."

"Čini se da je to jedino o čemu mi možemo da razgovaramo", reče on.

Ona uzdahnu i reče: "Nije uvek bilo tako."

"Jedino u prvoj godini našeg braka. Sve od tada..."

"A čija je to krivica?" uzviknu ona.

"To je pravo pitanje", uzvрати on. "No mislim da u to ne treba da ulazimo. Moglo bi biti opasno."

"Šta hoćeš time da kažeš?"

"Ne želim da razgovaram o tome", reče on. I sam beše iznenađen onim što je rekao. Šta li je mislio time? Nije znao; izgovorio je to nesvesno, već celim svojim bićem. Je li ga Zadnji u njemu naveo da to kaže?

"Hajde da spavamo", reče on. Sutrašnjica menja lice stvarnosti.

"Ne pre no..."

"Posle čega?"

"Nemoj se igrati sa mnom", reče ona. "Ovo je i počelo celu stvar. Pokušavaš... da izbegneš svoju dužnost."

"Moju dužnost", reče Hal. "Versko pitanje. Pa naravno."

"Ne pričaj tako. Ne želim da to radiš samo zato što ti je to dužnost. Želim da to činiš zato što me voliš, zato što su te učili da tako treba i zato što ti to želiš."

"Učili su me da volim i sve ljude", reče Hal. "Ali sam primetio da mi se izričito brani da vršim svoju dužnost sa bilo kojom drugom ženom

izuzev mojom verski zatucanom suprugom."

Meri je bila tako zaprepašćena da osta bez reči i okrete mu leđa. Ali on, znajući da je sve što je radio činio to kako bi kaznio sebe i nju, a manje zato što tako treba, pruži ruke za njom. Od tada pa nadalje, pošto su izveli zvaničnu predigru, sve je teklo po obredu. Ovoga puta, za razliku od nekih drugih izvedenih u prošlosti, sve je bilo izvedeno korak po korak; reči i dela, tačno onako kako je to Čelni odredio u svom Zapadnom Talmudu. Razlika je bila samo u jednom detalju: Hal je i dalje bio u svom dnevnom odelu. Ovo, zaključio on, može i da se oprostio jer je sada suština bila u pitanju, ne oklop, a i kakva je razlika u tome što je on umesto u vrećastoj pidžami u krevet legao u debeloj uličnoj odeći? Meri, ukoliko joj je to uopšte palo na pamet, ne reče ništa o tome.

3.

Kasnije, dok je ležao na leđima i zurio u tamu, zahvatiše ga iste misli kao toliko puta pre toga. Šta je bilo to što je kao široka, debela čelična ploča prošlo kroz njegov donji stomak i, činilo se, rastavila mu gornji deo tela od kukova? Bio je uzbuđen u početku. Znao je da je morao biti jer mu je srce brzo lupalo, a disanje mu bilo duboko. Ipak nije mogao - stvarno - da oseti ništa. A kad je došlo do onog trenutka - koji je Čelni nazivao trenutkom nastajanja sposobnosti oplođavanja, ispunjenjem i oživotvorenjem stvarnosti - Hal je osetio samo mehaničku reakciju. Njegovo telo je ispunilo svoju dužnost, ali on nije osetio ni delić one opijenosti koju je Čelni tako živo opisao. Talas neosetljivosti, umrtvljivanje živaca, kao kakva čelična ploča prošao je kroz njega. Nije osetio ništa izuzev trzaja svog tela, kao da neka električna igla draška vrhove njegovih nerava istovremeno ih otupljujući.

Ovo nije bilo dobro, reče on sebi. Ili, da li je? Može li biti da Čelni negde nije bio u pravu? Na kraju, nije li Čelni bio čovek iznad ostalih ljudi? Možda je on imao sposobnosti da oseti reakcije koje je opisivao ne shvatajući da je ostatku čovečanstva to uskraćeno.

Ali ne, to ne može biti, ako je istina - propast misli koja tvrdi da nije - da Čelni može da zaviri u svest svakog čoveka.

U tom slučaju, Hal beše taj s kojim nešto nije bilo u redu, s njim jedinim od svih učenika Prave Srkve.

Ili, da li je on bio jedini? Nikada o tome s drugima nije razgovarao. Da se to učini bilo je - ako ne nezamislivo - neizvodljivo. Učitelji ga nikada nisu opominjali da ne razgovara o tome; nisu ni morali jer je Hal to i sam znao.

A Čelni je jasno opisivao kakve njegove reakcije treba da budu.

Ili, je li to bilo baš tako jasno? Kad se razmisli o tom delu Zapadnog Talmuda, delu koji su smeli da čitaju samo bračni parovi, dolazi se do zaključka da Čelni uistinu nije opisivao stvarno, fizičko stanje. Njegov jezik beše poetski (Hal je znao šta znači pesničko izražavanje s obzirom na to da mu je, kao lingvisti, bio dozvoljen pristup zabranjenim vrstama literature), slikovit, pa čak i natprirodan.

Zavijen u pojmove koji, razloženi, kao da nisu imali mnogo veze sa stvarnošću.

Oprosti mi, Čelni, pomisli Hal. Mislio sam samo da tvoje reči nisu naučni opis stvarnih elektrohemijskih procesa ljudskog nervnog sistema. Naravno, one se odnose samo na više nivoe, jer stvarnost se javlja u mnogim oblicima.

Podrealističkom, realističkom, pseudorealističkom, surealističkom, nadrealističkom, retrorealističkom...

Dosta s teologijom, pomisli, jer ne nameravam da dozvolim da mi se misli uskovitlaju i noćas, kao i tolikih noći ranije, nad nepojmljivim i neodgonetljivim. Čelni zna, ali je to znanje meni nedostupno.

Sve što je sada znao bilo je da je negde iskočio sa pravilne trake; da na njoj nikada nije ni bio i da verovatno neće ni biti. Lelujao se na ivici greha u svakom od svojih budnih časova. A to je bilo loše... dočepaće ga se Zadnji, pašće u ruke grešnog brata Čelnog.

Hal Džerou se u trenu probudi čim se stanom razleže jutarnje zvono. Za trenutak je bio zbunjen od snova izmešanih sa svetom koji ga je okruživao.

Tada se otkotrlja sa kreveta i ustade gledajući Meri koja je spavala. Ona je, kao i uvek, spavala i posle prvog buđenja iz prostog razloga što se nije odnosilo na nju. Kroz petnaest minuta iz tridija će stići sledeća zvonjava, poziv za žene. U to vreme on se već mora nalaziti na putu za posao, opran, obrijan i obučen. Meri će takođe imati petnaest minuta vremena da se obuče i izađe; deset minuta kasnije, Markonijevi će ući u stan sa svojih noćnih dužnosti i pripremiti se da spavaju i žive u ovom skućenom svetu do povratka Džerouovih.

Hal je čak bio i brži no obično jer je i dalje na sebi imao svoje dnevno odelo. On opru lice i ruke, nabaca pastu na lice i obrija se (jednog dana, ako ikada stigne do položaja velikodostojnika, nosiće bradu, kao Sigmen), počešlja kosu i napusti nepromenljivu.

Pošto je stavio pisma primljena prethodnog dana u torbu, on pođe ka vratima. Tada, nateran jednim neočekivanim i neshvatljivim motivom, on se okrete i vrati do kreveta i naže se da poljubi Meri. Ona se ne probudi i on se - na tren - ražalosti jer nije mogla znati šta je upravo uradio. Ovo nije bilo zbog dužnosti niti zato što se to zahtevalo od njega. Stiglo je to odnekud iz mračnih dubina njegovih u kojima mora da je bilo i svetla. Zašto li je to uradio? Prošle noći je mislio da je

mrzi. Sad...

Ni ona, baš kao ni on, nije mogla nikuda iz svoje kože. To, razume se, nije bilo opravdanje. Svako biće odgovorno je samo za svoju sudbinu; bilo šta, dobro ili loše, da se dogodi jednom biću samo je jedna osoba odgovorna za to.

Hal aminova svoje reči. On i Meri bili su izvori vlastitog jada. Nesvesno, doduše, ali ipak... Svetli deo njihovih bića nije želeo da njihova ljubav doživi brodolom; onaj mračni deo njihov - pritajeni, užasni Zadnji u njima bio je uzrok svemu ovome.

I tada, dok je stajao kraj vrata, on vide kako Meri otvara oči i gleda ga pomalo zbunjeno. I, umesto da se vrati i ponovo je poljubi, on ispade napolje u hodnik. Uхватила ga je panika da bi gamo gla pozvati da se vrati i da će se ponoviti sve ono od sinoć. Tek kasnije se setio da nije stigao ni da joj kaže da će istog jutra otputovati na Tahiti. Eh, pa dobro. Uštedeo je sebi još jednu srceparajuću scenu.

Hodnik je bio pun ljudi koji su žurili na posao. Kao i Hal, oni su bili odeveni u odeću profesionalaca, a neki od njih nosili su i zelene i skerletne boje, oznake univerzitetskih profesora.

Hal je, razume se, pozdravljao svakoga.

"Dobra ti sreća, Erikson!"

"Sigmen ti se smešio, Džerou!"

"Jesi li imao svetle snove, Čang?"

"Šib, Džerou! Pravo iz same istine."

"Šalom, Kazimure."

"Sigmen ti se smešio, Džerou!"

Tada Hal stiže do lifta i stade dok čuvar na dužnosti na ovom spratu ujutru zbog mase koja je kretala na posao, ne odredi prvenstvo ulaska. Čim izađe iz kule, Hal žustro izmenja nekoliko traka različitih brzina, sve dok se nađe na ekspresnoj, srednjoj traci. Ovde stade, stešnjen telima ljudi i žena, ali miran jer su pripadali njegovoj klasi. Posle deset minuta putovanja on počne da krči sebi put kroz ljude prelazeći sa trake na traku. Pet minuta kasnije on siđe na trotoar i ode do, nalik na pećinu, ulaza u Pali br. 16, Univerziteta Sigmen Sitija.

Unutra je morao da sačeka, iako ne mnogo dugo, da ga čuvar pusti u lift. Tada ode pravo do tridesetog sprata. Obično bi, posle izlaska iz lifta, odlazio odmah u svoju kancelariju da održi svoj prvi čas u toku

dana i da pripremi program za neškoloovane koji je išao preko tridija. Danas, Hal pohita pravo u dekanovu kancelariju.

Požele da zapali, pa stade i zapali jednu cigaretu, znajući da to u Olvegsenovoj prisutnosti neće smeti da učini. Stajao je ispred vrata jedne jezičke učionice osnovnog razreda i mogao je da čuje odlomke predavanja Kioni Džirehmiel Rasmuzena.

"Puka i pali su reči od primitivnih polinežanskih stanovnika havajskih ostrva. Kasniji kolonizatori ostrvlja koji su govorili engleski usvojili su mnoge pojmove iz havajskog jezika; puka znači rupa, tunel ili pećina, a značenje pali je litica i ovo je najupotrebljavaniji njegov izraz.

Kada su Amerikanci sa Havaja naselili Severnu Ameriku posle Apokaliptičnog rata, ova dva izraza su i dalje bila korišćena u svom originalnom značenju. Ali, pre otprilike pedeset godina, dve reči su promenile svoja značenja. Puka je počela da označava male stanove dodeljene ljudima iz nižih klasa, očigledno s podrugijivim namerama. Kasnije se izraz proširio i do viših slojeva. I pored toga, ukoliko ste hijerarh (velikodostojnik) živite u apartmanu, a ako pripadate ma kome sloju ispod velikodostojničkog živite u puka.

Pali, što znači litica ili stena, počela je da se odnosi na oblakodere ili na svaku veću zgradu. Ona je, za razliku od puka, zadržala i svoje osnovno značenje."

Hal dokrajči svoju cigaretu, baci je u pepeljaru i nastavi hodnikom do dekanove kancelarije. Tu nađe doktora Boba Kafcajela Olvegsena kako sedi za svojim stolom.

Olvegsen, stariji, razume se, progovori prvi. Govorio je sa neznatnim islandskim naglaskom.

"Aloha, Džerou. A šta vi radite ovde?"

"Šalom, poštovani. Molim vas za izvinjenje što se pred vama pojavljujem bez poziva. Ali nekoliko stvari moram srediti pre no što odem."

Sedokosi, sredovečni (sedamdesetih godina), Olvegsen se trže.

"Da odete?"

Hal izvadi pismo iz svoje torbe i pruži ga Olvegsenu.

"Možete ga i sami kasnije pažljivo proučiti, ali mogu vam uštedeti dragoceno vreme ako vam kažem da je to naređenje za još jedno jezičko istraživanje."

"Pa upravo ste se vratili sa jednog!" reče Olvegsen. "Kako mogu

očekivati od mene da ovaj koledž vodim kako treba i u slavu Srkve kada mi neprestano razvlače ljude zbog nekakvih potera po divljinama sveta?"

"Vi, svakako, ne kritikujete Urielite?" upita Hal uz malu dozu podrugljivosti. Nije cenio svog pretpostavljenog iako je sa svoje strane činio sve da se oslobodi tog grešnog osećanja.

"Hamm! Svakako da ne! Ja sam nesposoban za tako nešto i odbijam svaku vašu primedbu u tom pravcu!"

"Izvinite, poštovani", reče Hal. "Ni sanjao nisam da nešto tome slično primetim."

"Kad treba da krenete?"

"Prvim prevozom koji, verujem, kreće za jedan sat."

"I vratićete se?"

"Sam Sigmen zna. Kad moja istraga i izveštaj budu završeni."

"Prijavićete mi se odmah po povratku."

"Izvinjavam se, ali moja M. A. u to vreme biće već nevažeća pa se moram pobrinuti da to sredim, što može potrajati satima."

Olvegsen uzdahnu i reče: "Da, ta vaša M. A. Ova koju sada imate ne pruža baš utešnu sliku. Nadam se da će sledeća pokazati neka poboljšanja. U protivnom..."

Iznenada Hal oseti vrućinu u celom telu i noge mu zadrhtaše.

"Da poštovani?"

Rođeni glas mu se učini slabašan i udaljen.

Olvegsen načini kupu od svojih ruku i preko njenog vrha pogleda Hala.

"Ma koliko žalio, biću prinuđen da preduzmem neke korake. Ne mogu dozvoliti da se među mojim osobljem nalazi čovek koji ima tako nisku M. A. Plašim se da..."

Nasta poduža pauza. Hal oseti kako mu znoj curi ispod pazuha, a graške znoja počеше da mu se oblikuju i na čelu i iznad usana. Znao je da ga Olvegsen namerno raspinje na muke i nije želeo ništa da ga pita. Nije želeo da naduvenom sedokosom gimelu pruži zadovoljstvo da ga čuje kako govori. Ali, nije se ni usuđivao da pokaže nezainteresovanost. A, ako ne kaže ništa, znao je da će se Olvegsen samo nasmeštiti i otpustiti ga.

"Šta, poštovani?." reče Hal, do besvesti se trudeći da ukloni podrhtavanje iz glasa.

"Veoma se plašim da sebi ne mogu da dozvolim čak ni takvo milosrđe da vas premestim u školu drugog stepena. Voleo bih da mogu da budem milosrdan, ali milosrđe bi u vašem slučaju značilo podsticanje greha. A ja ne mogu da podnesem pomisao na to. Ne..." Hal opsova sebe zato što nije bio u stanju da spreči drhtanje.

"Da, poštovani?"

"Plašim se da ću morati da zamolim Juzite za jedan uvid u vašu stvar."

"Ne", izlete Halu glasno.

"Da", reče Olvegsen i dalje se zaklanjajući iza šaka skupljenih u kupu. "Biće mi veoma bolno što to radim, ali bi greh bio ne uraditi to. Jedino uz njihovu pomoć ja ću biti u stanju da mirno spavam."

On rastavi šake i okrete se u stolici tako da je sada sedeo profilom okrenut Halu. Onda reče: "No, nadam se da neće biti razloga za preduzimanje takvih koraka, zar ne? Na kraju, vi i jedino vi ste odgovorni za sve što vam se događa. I tako nikoga ne smete kriviti osim sebe."

"Tako Čelni reče", reče Hal. "Paziću da vas ne povredim, poštovani. Potrudiću se da moj gept više ne dobije razloge za izdavanje niske M. A."

"Vrlo dobro", reče Olvegsen tako kao da ne veruje u to. "Neću vas zadržavati zbog pregleda vaših pisama jer ću sa današnjom poštom verovatno dobiti duplikate. Aloha, sine moj i lepi vam snovi bili."

"Istina s vama, poštovani", pozdravi Hal, okrete se i izađe. U stanju užasa, jedva da je znao šta radi. Automatski, on ode do uzletišta i tamo se uključi u formalnosti oko utvrđivanja prvenstva za njegovo putovanje. Svest mu je i dalje, u trenutku dok je ulazio u letelicu, odbijala da funkcioniše kako treba.

Pola časa kasnije on se iskrca u luci LA i krenu do mesta gde su se prodavale karte da potvrdi svoje mesto u letelici za Tahiti.

Stojeći u redu za karte on iznenada oseti nečiji dodir po svom ramenu.

On poskoči i naglo se okrete, da bi se izvinio osobi iza sebe.

Oseti kako mu srce zaigra kao da namerava da mu iskoči iz grudi.

Čovek je bio zdepast, širokih ramena i velikog stomaka, u širokoj crnoj uniformi. Nosio je visoku, kupastu i svetlucavu crnu kapu, uzana oboda, a na grudima figuru od srebra anđela Juzi.

Policajac se prignu kako bi mogao da pročita hebrejske brojeve na donjoj ivici krilatog stopala koje je Hal imao na grudima. Posle toga pogleda u papir koji je držao u rukama.

"Vi ste Hal Džerou, tačno?" upita Juzit. "Podite sa mnom."

Kasnije je Hal mislio da je najčudnije u svemu bilo to što strah uopšte nije osećao. Bolje rečeno, strah beše potisnut u najudaljeniji ugao njegove svesti čiji se veći deo bacio na razmatranje novonastalog stanja i mogućnosti za izvlačenje iz njega. Praznina i zbuđenost koje su ga ispunjavale za vreme razgovora sa Olvegsenom i potrajale dugo posle toga, sada kao da su nestale. Ostao je hladan i hitar u razmišljanju; maglovitost kao da nikada nije postojala.

Možda to beše i zato što je razgovor s Olvegsenom već pripadao prošlosti, time daleka i neodređena, dok je poziv Juzita bio trenutna i stvarna opasnost.

Bio je odveden do malog vozila ispred zgrade u kojoj su se prodavale karte. Tu mu je naređeno da uđe u njega. Juzit koji ga je pratio sede do njega i podesi komande prema njihovom odredištu. Vozilo se podiže pravo uvis do pet stotina metara iznad zemlje i onda polete napred uz zvuke sirena. Hal, koji baš nije bio u raspoloženju pogodnom za duhovitost, ne odole da ne pomisli kako se žace nisu promenile za zadnjih hiljadu godina. Čak i pored toga što nikakva žurba nije bila u pitanju čuvari zakona nisu mogli bez galame.

Posle dva minuta letelica ulete u svoju luku na dvadesetom spratu u svemu. Ovde Juzit, koji sa Halom nije progovorio ni reči sve do časa kada mu se obratio, naredi da se izađe iz kola. Hal takođe nije rekao ništa jer je znao da to nema nikakve svrhe.

Njih dvojica se popeše uz nagib i onda pođoše hodnicima prepunim sveta koji je nekuda žurio. Hal se trudio da dobro zapamti kuda se kreću za slučaj da mu se ukaže prilika za bekstvo, iako je znao da je takav pokušaj uzaludan i da mu to ne bi pošlo za rukom. Takođe, još nije znao da li se stvarno nalazi u situaciji u kojoj bi bekstvo bilo jedini izlaz.

Tako se bar nadao.

Konačno, Juzit se zaustavi pred jednim kancelarijskim vratima na kojima ne beše nikakvih oznaka. On palcem pokaza na njih i Hal,

ispred njega, prođe kroz vrata. Nađe se u predsoblju u kome je za stolom sedela jedna žena. Sekretarica.

"Anđeo Paterson se javlja", reče Juzit. "priveo sam Hal Džeroua, profesionalni broj LIN - 56327."

Sekretarica prosledi obaveštenje preko interfona, a sa zida, iz zvučnika, stiže glas da uđe.

Sekretarica pritisnu dugme i vrata se otvoriše. Hal, i dalje na čelu, prvi prođe kroz njih.

Nađe se u sobi, velikoj prema njegovim merilima, većoj od njegove učionice pa čak i od celog njegovog puka u Sigmen Sitiju. U njenom najudaljenijem kraju nalazio se sto čiji je vrh bio izrezbaren u obliku polulučnog para oštrih rogova. Iza njega je sedeo čovek, a pogled na njega učini da se sve Halovo samopouzdanje raspadne na komade. On je očekivao nekog gepta sa visokim činom, čoveka obučenog u crno sa kupastom kapom na glavi.

Ali ovaj čovek nije bio Juzit. Bio je odeven u lepršavu mantiju sa kapuljačom na glavi. Na njegovim grudima nalazilo se veliko, zlatno L. - lamek. I imao je bradu.

Urielit, i to jedan od najviših među starešinama. Ovu vrstu ljudi Hal je video jedva desetak puta u životu i samo jednom uživo.

Hal pomisli, Veliki Sigmene, šta li sam učinio? Propao sam, propao! Urielit beše veoma visok čovek, gotovo za pola glave viši od Hala. Lice mu je bilo dugo, isturenih jagodica, nosa velikog, tankog i izvijenog, tankih usana i bledoplavih očiju.

Iza Hala, Juzit reče prigušenim glasom: "Stani, Džerou! Stani mirno! Čini sve što ti Sandalfon Maknef kaže bez oklevanja i sumnjivih pokreta."

Hal, kome ni na pamet nije padalo da ne poslušša, samo klimnu glavom.

Maknef je gotovo minut posmatrao Hala gladeći za to vreme svoju žbunovitu bradu.

Tada, pošto je naterao Hala da se oznoji i zadrhti u čitavoj unutrašnjosti, progovori. Glas mu je bio začuđujuće dubok za čoveka tako tankog vrata.

"Džerou, kažite mi kako biste želeli da napustite ovaj život?"

4.

Kasnije, Hal dobi u vremenu da zahvali Sigmenu zato što nije poslušao svoj prvi nagon.

Umesto da se oduzme od straha, pomislio je da se hitro okrene i napadne Juzita. Policajac, iako ga nije nosio na vidnom mestu, mora da je imao revolver u navlaci ispod svoje odeće. Ukoliko Halu pođe za rukom da ga sruši i dočepa se oružja moglo bi mu poći za rukom da se posluži Maknefom kao taocem. S njim kao štitom možda bi i mogao da pobegne.

Gde?

Pojma nije imao. U Izrael ili Malajsku Federaciju? Obe zemlje bile su jako daleko, mada razdaljine nisu značile ništa ukoliko bi mu uspelo da ukrade ili zagospodari nekom letelicom. Pa čak i kada bi u tome uspeo, jedva da je imao neke šanse da se provuče pokraj antiraketnih postrojenja. Jedini način bio je da nekako prevari njihove posade, ali je i to bilo nemoguće jer nije poznavao vojne običaje i šifre.

Razmišljajući o svojim mogućnostima on oseti kako nagon umire. Biće mnogo bolje da sačeka dok ne vidi za šta ga optužuju. Možda će nekako uspeti da dokaže da je nevin.

Maknefove tanke usne se lako izviše u osmeh. "Dobro je, Džerou."

Hal nije znao je li mu to pružena mogućnost da govori, ali ipak iskoristi priliku da nešto kaže, a da ne uvredi Urielita.

"Šta je dobro, Sandalfone?"

"Što ste pocrveneli umesto da pobledite. Ja sam čitač duša, Džerou. Mogu da pročitam čovekovu dušu samo nekoliko sekundi posle našeg prvog susreta. I video sam da ste u stanju da savladate strah, što mnogima ne bi pošlo za rukom kada bi čuli reči kojima sam vam se obratio. Ne, vaša krv je uzavrela od borbenosti. Bili ste spremni da poričete, da se objašnjavate, da se borite protiv svega što bih ja mogao reći.

Neki bi mogli reći da vam takva reakcija ne ide u prilog, da vaš stav odaje pogrešno razmišljanje, sklonost grehu.

Ali ja kažem: šta je greh? To je pitanje koje je postavio grešni brat

Čelnog u Velikom razgovoru. A odgovor je isti: samo pravi čovek to može reći.

Ja sam pravi čovek jer u protivnom ne bih bio Sandalfon, tačno?"

Hal, pokušavajući da ne diše glasno, klimnu potvrdno glavom. Usput je razmišljao o tome da Maknef i nije u stanju da tako lako čita duše drugih kao što je mislio jer uopšte nije pomenuo Halove namere o pribegavanju nasilju.

Ili je, možda, znao, ali je bio dovoljno mudar da oprost.

"Kada sam pitao kako biste želeli da napustite ovaj život", nastavi Maknef, "to nije značilo da ste kandidat za Č."

Hal uzdrhta, a Urielit nastavi dalje: "Iako vaša M.A. jasno stavlja do znanja da možete, ukoliko se zadržite na vašem sadašnjem putu, to uskoro biti. I pored toga, siguran sam, ukoliko pristanete na ono što predlažem, da ćete se brzo popraviti. Nalazićete se stalno u društvu pravih ljudi; nećete izmaći njihovom uticaju. Bezgrešnost rađa bezgrešnost. Tako je govorio Sigmen.

Ali možda ja požurujem stvari. Prvo se morate zakleti na ovoj knjizi", on uze jedan primerak Zapadnog Talmuda, "da ništa od izgovorenog u ovoj prostoriji neće biti preneto bilo kojoj osobi u ma kakvim uslovima. Pre ćete umreti ili podneti i najteža mučenja no što ćete izdati Srkvu."

Hal stavi svoju levu šaku na knjigu (Sigmen se uvek služio levom rukom zbog preranog gubitka desne) i zaklete se imenom Čelnog i svim nivoima stvarnosti da će njegova usta biti zabravljena zauvek. U protivnom, odbaciće od sebe sve nade da će jednog dana doživeti slavu da Čelnog vidi licem u lice i da će jednoga dana moći da vlada vlastitim univerzumom.

Još dok se zaklinjao osetio je stid zbog toga što je nameravao da udari Juzita i primeni silu na Sandalfonu. Kako je tako naglo mogao da se potčini svom mračnom biću? Maknef je bio živi predstavnik Sigmene dok je Sigmen putovao po prostoru i vremenu da pripremi budućnost za svoje učenike. Odbijanje poslušnosti Maknefu u neku ruku bi značilo šamar Sigmenu, a to beše stvar tako strahotna da nije mogao da podnese pomisao na nju.

Maknef stavi knjigu nazad na sto i reče: "Prvo vam moram reći da je naređenje o istraživanju reči woggle na Tahitiju greška. Verovatno zato što određena juzitska odeljenja ne sarađuju onako kako bi

trebalo. Razlog zbog koga je došlo do greške već se ispituje i biće preduzete pravilne mere da se slične stvari više ne dogode."

Juzit iza njega teško uzdahnu i Halu posta jasno da on nije jedini čovek u sobi sposoban da podlegne strahu.

"Jedan od velikodostojnika je primetio čitajući svoje izveštaje vašu molbu za odobravanje odlaska na Tahiti. Znajući kakve su bezbednosne mere preduzete oko tog ostrva on je počeo da istražuje i tako smo bili u stanju da vas zaustavimo. A ja sam, posle ispitivanja vaše biografije, zaključio da biste vi mogli biti pravi čovek za popunjavanje određenog mesta na našoj lađi."

Maknef je sada, ustavši od stola i zaobišavši ga, hodao napred i nazad, ruku na leđima i pognut napred. Hal je mogao da vidi kako mu je koža bledožuta, nalik na boju slonovske kljove koju je jednom imao priliku da vidi u muzeju izumrlih životinja. Kapuljača preko Urielitove glave samo je pojačavala bledilo.

"Od vas će se tražiti da se dobrovoljno prijavite jer ne želimo na brodu ljude koji nisu voljni da se posvete tome", nastavi Maknef.

"Nadam se da ćete nam se pridružiti jer mi se ne sviđa pomisao da ću za sobom na Zemlji ostaviti civila koji zna za postojanje i odredište Gabrijele. Nije da sumnjam u vašu vernost, ali izraelski špijuni su veoma pametni i mogu vas prevariti tako da otkrijete ono što znate. Ili vas mogu oteti i primeniti droge koje će vas naterati da progovonte. Oni su zakleti sledbenici Zadnjeg, ovi Izraelci."

Hal se zapita zašto je upotreba droge od strane Izraelaca toliko grešna i kako to da je isti postupak primenjen od strane Hejdžek Unije tako ispravan, ali smesta zaboravi na to čim mu do ušiju stigoše sledeće Maknefove reči.

"Pre stotinu godina prva međuzvezdana letelica Unije krenula je prema Alfi Kentaura. Otprilike u isto vreme krenula je i jedna izraelska letelica. Obe su se vratile posle dvadeset godina sa izveštajima da nisu našle planetu pogodnu za život. Druga ekspedicija Hejdžeka vratila se deset godina posle toga, a druga izraelska letelica dvanaest godina posle nje. Nijedna nije našla zvezdu s planetama koje bi ljudska bića mogla da kolonizuju."

"Nisam to znao", promrmlja Džerou.

"Obe vlade su veoma dobro čuvale tajnu od svojih naroda, ali među sobom nisu ništa krile", nastavio je Maknef. "Izraelci, koliko mi

znamo, više nisu poslali nijednu letelicu u svemir. Troškovi i vreme koje tako nešto zahteva astronomski su. I pored toga, mi poslamo i treću letelicu gore, daleko manju i bržu od prve dve. O međuzvezdanim putovanjima vam mogu reći samo toliko da smo za zadnjih stotinu godina mnogo naučili o njima.

Ta, treća, letelica vratila se pre nekoliko godina i izvestila..."

"Da je pronašla planetu na kojoj ljudska bića mogu da žive i da je ona već nastanjena razumnim bićima!" uzviknu Hal u uzbuđenju zaboravljajući da nije dobio dozvolu da govori.

Maknef prestade da šetka da bi se svojim bledoplavim očima zagledao u Hala.

"Kako vi to znate?" upita on oštro.

"Oprostite mi, Sandalfone", reče Hal. "Ali to je bilo neminovno! Nije li Čelni prorekao u svome Vremenu i svetskim kretanjima da će takva planeta biti otkrivena? Čini mi se da je to na strani 573!"

Maknef se nasmeši i reče: "Drago mi je što tako dobro pamтите vaše lekcije."

Kako i da ne? pomisli Hal. Sem toga nije se sećao jedino toga. I dalje nosim po leđima ožiljke od šibanja dobijenih od Pornsena, moga gepta, zato što nisam naučio svoje lekcije. Bio je on dobar zalog da ću zapamtiti svoje lekcije, taj Pornsen. Bio? I dalje je! Kada sam porastao i bio unapređen i on je i uvek se nalazio gde i ja. Bio je moj gept i u jaslicama. Bio je gept moje spavaonice kada sam krenuo u koledž i mislio da ću ga se otresti. Sada je gept u bloku u kome stanujem. On je onaj odgovorni za malu vrednost moje M.A.

Pokaja se gotovo odmah zbog tih misli. Ne, ne on, već ja i samo ja sam odgovoran za sve što mi se događa. Ukoliko mi je M.A. male vrednosti to je zato što tako hoću ja ili tamni deo moga bića. Ako umirem, umirem po svojoj volji. I tako, oprosti mi Sigmene zbog grešnih misli.

"Molim još jednom za oprostaj, Sandalfone", reče Hal. "Ali da li je ekspedicija pronašla ma kakve tragove boravka Čelnog na toj planeti? Možda, čak, mada je ovo odveć veliko i za želju, i samog Čelnog?"

"Ne", odgovori Maknef. "Mada to ne znači da takvi tragovi ne postoje. Ekspedicija je imala isključiva naređenja da brzo ispita uslove na planeti i vrati se na Zemlju. Ne mogu vam sada reći

udaljenost u svetlosnim godinama ili koja je to zvezda, mada je i golim očima možete videti noću u ovoj hemisferi. Ako se prijavite, biće vam rečeno koja je zvezda posredi kad letelica napusti Zemlju. A ona će krenuti veoma brzo."

"Potreban vam je lingvista?" upita Hal.

"Brod je ogroman", odgovori Maknef. "Ali broj vojnika i specijalista koje vodimo ograničavaju naše potrebe za lingvistima na samo jednog čoveka. Razmišljali smo o nekolicini profesionalaca vaše struke zato što su lameci i time van svake sumnje. Na nesreću..."

Hal je čekao; Maknef nastavi da šetka mrgodno. "Na nesreću postoji samo jedan lingvistički lamek, a on je isuviše star da bi mogao da uzme učešća u ekspediciji. I tako..."

"Hiljadu puta se izvinjavam", upita Hal. "Upravo mi pade na pamet da sam oženjen."

"To nije nikakav problem", reče Maknef. "Na Gabrijelu neće biti žena. A ako je čovek oženjen, on će automatski dobiti razvod."

Hal zaustavi disanje i on ponovi: "Razvod?"

Maknef podiže ruke pravdalački i reče: "Užasnuti ste, zar ne? Ali, pažljivo čitajući Zapadni Talmud, mi Urieliti verujemo da je Čelni, znajući da će se i ovakve situacije stvoriti, sačinio i takve odredbe koje omogućuju razvod. Razume se, ove odredbe uvijene su, skrivene jezikom nerazumljivim svima. U svojoj velikoj i svetoj mudrosti on se tako pobrinuo da naši neprijatelji, Izraelci, ne shvate naše namere."

"Prijavljujem se dobrovoljno", reče Hal. "Recite mi još nešto o svemu, Sandalfone."

Šest meseci kasnije Hal Džerou je stajao u osmatračkoj kupoli Gabrijela posmatrajući zemlju loptu kako visi u prostoru iznad njega. Na ovoj hemisferi sada je vladala noć, ali su svetlosti bleštale iz megalopolisa Australije, Japana, Kine, jugoistočne Azije, Indije i Sibira. Hal je kao lingvista posmatrao te blistave krugove i ogrlice u ogledalu jezika kojima su se ljudi tamo služili. Australija, Filipinska ostrva i severna Kina bili su naseljeni stanovništvom, odnosno onim delom stanovništva Hejdžek Unije, koje je govorilo američki.

Južna Kina, cela jugoistočna Azija, južna Indija, i Šri Lanka, koje su sve bile države Malajške Federacije, govorile su bazarski.

U Sibiru se govorilo islandski.

Njegova svest hitro okrete zemljin globus i pred oči mu izađe Afrika u kojoj se južno od Saharskog mora govorio svahili. Svuda oko Mediteranskog mora, u Maloj Aziji, severnoj Indiji i Tibetu, hebrejski beše maternji jezik. U južnoj Evropi, između Izraelske Republike i severnjačkih naroda Evrope koji su govorili islandski, pružao se dugačak pojas zemlje zvan Krajina. To je bila ničija zemlja, predmet neprestanih rasprava između Hejdžek Unije i Izraelske Republike, već dvesta godina mogući izvor ratnog sukoba. Nijedna nacija nije želela da se odrekne svojih prava na tu zemlju, pa ipak, nijedna nije želela da napravi bilo kakav potez koji je mogao dovesti do drugog Apokaliptičnog rata. I tako, zbog svih ovih praktičnih razloga, to je sada bila jedna nezavisna nacija sa sopstvenom vladom koju doduše nisu priznavali van njenih granica. Njeno stanovništvo govorilo je svim preživelim svetskim jezicima uključujući i jedan novi zvan lingo, mešavinu čiji je rečnik izvučen iz ostalih šest sa gramatikom toliko jednostavnom da je mogla stati na pola lista hartije.

U svojoj svesti Hal vide i ostatak sveta: Island, Grenland, Karipska ostrva i istočnu polovinu Južne Amerike. Ovde su narodi govorili islandski jer je to ostrvo u naseljavanju preteklo havajske Amerikance zauzete naseljavanjem Severne Amerike i zapadne polovine Južne Amerike posle Apokaliptičnog rata.

Tu se još nalazila Severna Amerika gde je maternji jezik bio američki, izuzev dvadesetak francusko-kanadskih potomaka koji su živeli u hadsonbejskom rezervatu.

Hal je znao da će, kada se ta polovina Zemlje nađe u mraku, Sigmen Siti svojim svetlostima blesnuti u tami. I negde, u tom moru svetlosti, bio je njegov stan. Ali Meri će u njemu živeti još samo malo jer će je uskoro obavestiti da joj je muž poginuo u nesreći na putu za Tahiti. Ona će plakati kad bude sama, bio je siguran, jer ga je, na neki svoj frigidan način, volela, mada na javnim mestima neće smeti da pokazuje svoju tugu. Njeni prijatelji i profesionalci njene struke saučestvovali u njenom bolu, ne zato što je izgubila voljenog muža, već zato što je bila žena čoveka sa grešnim mislima. Ukoliko je Hal Džerou poginuo pri padu letelice, to se desilo zato što je on to želeo. Stvar kao 'nesrećan slučaj' nije postojala. Na neki način i svi ostali

putnici (za koje je takođe rečeno da su tom prilikom, upriličenom da se pokrije odsustvo posade Gabrijela, nestali) složili su se da završe svoj život. I, pošto sa time bili obeščašćeni, oni neće biti kremirani i njihov pepeo neće biti javno predat vetrovima. Ne, ribe neka se naslađuju njihovim telima, bilo je mišljenje Srkve.

On oseti sažaljenje za Meri; jedva je sprečavao suze da mu ne grunu na oči dok je stajao u gomili koja je ispunila osmatračku kupolu.

Ipak, reče sebi, ovako je bilo najbolje. On i Meri više neće morati da se glože; svršiće se njihovo zajedničko mučenje. Meri je bila slobodna i mogla je ponovo da se uda, ne znajući da joj je Srkva u tajnosti dala razvod i misleći da je smrt krivac za to. Možda će i psihološke prepreke, koje su je sprečavale da začne Halovo dete, nestati vremenom. Možda. Hal je sumnjao da će do ovako srećnog preokreta doći. Ispod površine, Meri je bila smrznuta baš kao i on. Bez obzira na to koga kandidata za mladoženju gept bude izabrao... Gept Pornsen! Više neće morati da gleda to debelo lice i sluša taj unjkavi glas...

"Hal Džerou!" reče unjkavi glas.

I polako, osećajući da se ledi iako je goreo, Hal se okrete.

Tu se nalazio zdepasti čovek, mlitavog lica, mlako se sa svoje visine smešeći gore prema Halu.

"Voljeni moj štićeniče, moja večita napasti", reče zajedljivi glas.

"Pojma nisam imao da ćeš i ti uzeti učešća u ovom slavnom putovanju. Ali mogao sam znati! Izgleda da nas ljubav spaja; Sigmen lično mora da je uredio da sve bude tako. Pozdravljam te toplo, štićeniče moj."

"Sigmenova milost vama, takođe, čuvaru moj", reče Hal, tresući se.

"Kako je lepo ponovo videti vaše starateljsko biće. Mislio sam da nikada više nećemo porazgovarati jedan s drugim."

5.

Gabrijel se okrete prema svom cilju i, pod ubrzanjem od jedne gravitacije, poče da povećava brzinu prema granici od 99,1 posto od brzine svetlosti. U međuvremenu, sve osoblje, izuzev nekolicine potrebne za normalno kretanje broda, zauze mesta u kapsulama. Ovde će u beživotnom stanju provesti mnoge godine. Nešto kasnije, pridružiće im se i posada. Svi će spavati u času u kome će Gabrijel dostići takvu brzinu koju nezaleđena tela ne bi mogla podneti. Po dostizanju željene brzine, automatski uređaji isključiće rad motora i u tišinu zavijena letelica, puna uspavanih ljudi, nastaviće da juri ka kraju svog putovanja.

Mnogo godina kasnije, uređaji za automatsko računanje protoka fotona smešteni u kljunu lađe odlučiće da je zvezda dovoljno blizu i da treba početi sa smanjivanjem brzine. I ponovo će doći do pritiska koji nezaleđena tela ne bi mogla podneti. Tada, posle razumnog smanjivanja brzine, vožnja će biti prilagođena brzini od jedne gravitacije i posada će se automatski probuditi iz svoje prividne smrti. Oni će onda probuditi ostalo osoblje. A ono pola godine, koliko će im ostati dok ne stignu na svoje odredište, ljudi će provesti u pripremama ma koje vrste one bile.

Hal Džerou je bio među poslednjima koji su ušli u kapsule i među prvima koji su iz njih izašli. Morao je da proučava ploče sa jezikom glavne nacije Ozagena, Sidonaca. Ekspedicija koja je otkrila Ozagen uspela je da poveže oko dve hiljade sidonskih reči sa istim brojem američkih. Opis sidonske gramatike bio je veoma ograničen i, kako je to Hal ubrzo otkrio, na mnogo mesta pogrešan.

Ovo otkriće uznemiri Hala. Njegova dužnost bila je da napravi učila i da nauči celokupnu posadu Gabrijela kako se govori ozagenski. Čak i kada bi se poslužio sa ono malo materijala koji mu je stajao na raspolaganju, svoje učenike bi pogrešno učio. Štaviše, biće teško preneti im i ovo što je imao.

Sve ovo dolazilo je od toga što su govorni organi Ozagenaca bili različiti od onih koje su Zemljani imali; zvuci koje su ovi organi pravili, samim tim, bili su različiti. Tačno je da su oni mogli biti podražavani,

ali hoće li Ozagenci razumeti to podržavanje?

Sledeća prepreka bila je sidonska gramatika. Na primer, vremena. Umesto da menja istu reč ili dodaje nastavke kako bi označio prošlo ili buduće vreme, sidonski upotrebljava sasvim novu reč. Tako bezlični glagolski oblik, animirano, dabumeksenigalu'ehej što znači živeti, u perfektu glasi: ksu'u'pili'efo, a u budućem vremenu: mei'teipa. Istovetna upotreba različitih reči odnosi se i na sva ostala vremena. Ovome treba dodati da sidonski nema kao zemaljski jezici tri roda (muški, ženski i srednji rod) već još dva: beživotni i duhovni. Na sreću, rodovi se glasovno razlikuju, mada bi njihov izgovor bio težak svakome ko nije rođeni Sidonac. Sistem označavanja rodova menjao se s vremenima.

I sve ostalo, imenice, zamenice, pridevi, priloz i veznici, delalo je po istom sistemu po kome i glagoli. Da bi se ta nepojmljiva jezična zbrka još više povećala, različiti društveni slojevi upotrebljavali su, najčešće, različite reči za ista značenja.

Sidonsko pismo bi moglo jedino da se poredi sa starinskim japanskim. Alfabetски, red slova kakav je u alfabetu, nije postojao; upotrebljavani su pisani oblici koji označavaju suštinu stvari ne označavajući zvukove koji sastavljaju reč i linije čije su dužina, oblik i ugao koji su zauzimale jedna prema drugoj, imale određeno značenje. Znakovi, koji su dopunjavali svaki pisani oblik, označavali su pravilnu upotrebu roda.

U intimnosti svoje prostorije za rad, Hal je kleo. Zašto su baš Sidonci morali da budu najvažnija nacija Ozagena? Oni su naseljavali jedan od dva kontinenta na planeti; na drugoj hemisferi, kopno beše izdeljeno na dvadesetak nacija. Svaka od njih govorila je jezikom koji se od sidonskog razlikovao kao što se ovaj razlikovao od islandskog ili svahili jezika. Jedna od njih je čak nedavno razvila i neku vrstu fonetske azbuke; vremenom, ona će verovatno zameniti teške pisane oblike kojima su se služili Sidonci. Štaviše njihov govor je ljudskom uhu bio daleko prijemčiviji.

Ali ekspedicija koja je otkrila Ozagen odlučila je da stupi u kontakt sa nacijom Sidonaca zato što im se učinila najveća i najmoćnija. Ukoliko je vođa ekspedicije kasnije i shvatio grešku, nikada je nije priznao.

I tako je Hal kleo i grbio se nad svojim radom. Na osciloskopu je

proučavao tonalitet sidonskog jezika i pokušavao da utvrdi kakve jezične pokrete ljudi treba da prave kako bi stvorili zvuk bar približno sličan sidonskim. On počeo da stvara Sido-američki rečnik za koji se nadao da će biti takav da omogući Hejdžecima bar najjednostavnije iskaze. Znojio se takođe nad svojim ličnim zaduženjem, a ono je bilo da nauči tačno da govori taj jezik. Ovo se, znao je, moglo postići jedino posle nekoliko godina života među tim bićima.

Na nesreću, ukoliko se plan ostvari, svi Ozagenci će do tog vremena biti mrtvi.

Hai je radio gotovo šest meseci, dugo iza odlaska svih, osim najneophodnijih od posade, u kapsule. Ono što ga je najviše mučilo u celoj stvari bilo je prisustvo Pornsena. Gept bi otišao u zaleđivač, ali je morao da ostane budan da bi posmatrao Hala i ispravljao svaki greh eventualno učinjen s njegove strane. Jedina olakšavajuća okolnost bila je ta što Hal, ukoliko bi mu se tako prohtelo, nije morao da razgovara s Pornsenom imajući za izgovor neodložnost svog posla. Ali, on se umori od toga i od usamljenosti posle izvesnog vremena. Pornsen je bio jedino ljudsko biće nadohvat ruke s kojim je moglo da se razgovara i tako Hal počeo da priča s njim.

Hal Džerou beše takođe među prvima koji su ustali iz kapsule. Ovo se, rečeno mu je, dogodilo posle četrdeset godina. Svešču je prihvatilo rečeno mu, mada u to nikada nije bio u stanju da poveruje jer nikakvih promena nije primećivao na sebi ili na svojim saputnicima. A jedina promena van broda bila je povećana svetlost zvezde ka kojoj su išli.

Na kraju, zvezda postala najsajjniji predmet univerzuma. Tada planete koje su kružile oko nje postale su vidljive. Ozagen, četvrta po redu od zvezde, se ukazala. Veličine približno iste Zemljinoj, ona je - posmatrana iz daljine - izgledala istovetna zemlji.

Gabrijel, posle nekoliko nedelja hranjenja računara podacima, skliznu u njenu orbitu. Četrnaest dana je letelica kružila oko planete dok su se osmatranja vršila i sa Gabrijela i uz pomoć lakih letelica izbacivanih u atmosferu i čak spuštanih na površinu planete. Kao što je prva ekspedicija otkrila, oni utvrdiše da je Ozagen planeta sa samo dve velike kopnene mase razdvojene hiljadama milja okeana. U stvari, kontinent na koji su imali nameru da se spuste, bio je otkriven pre samo sedam stotina godina od strane domorodaca. Na

njemu su oni otkrili razumna bića neverovatno slična ljudskim koja su zbrisali sa lica planete posle šestovekovnog rata.

Konačno, Maknef odobri spuštanje.

Polako, trošeći ogromne količine goriva zahvaljujući svojoj težini Gabrijel se uvuče u atmosferu i krete ka Sidou, glavnom gradu na centralnoj istočnoj obali. Kao snežna pahulja, on se meko spusti na otvoreni prostor jednog parka u srcu grada. Parka? Ceo grad je bio park; drveće beše tako gusto da se činilo, posmatrano iz vazduha, da Sido ne nastanjuje više od nekoliko ljudi, a kamoli zvaničnih četvrt miliona. Bilo je i mnogo zgrada, nekih čak i deset spratova visokih, ali toliko udaljenih jedna od druge da nisu mogle činiti jedinstvenu celinu. Ulice su bile široke, ali obrasle travom koja je mogla da podnese svaku težinu. Samo po poslovnom lučkom pročelju Sido je bio sličan nekom zemaljskom gradu. Ovde su zgrade bile priljubljene jedna uz drugu, a voda prepuna lađa od kojih su neke bili parni brodovi pokretani velikim točkovima sa lopaticama.

I tako se Gabrijel spusti, a gomila, koja se tu skupila posmatrajući ga odozdo, razbeža se po ivicama livade. Njegov ogromni oblik spusti se na travu i smesta, opet zahvaljujući težini, poče da tone u zemlju. Sandalfon Maknef naredi da se otvore glavna vrata. I, izbliza praćen od strane Hala Džeroua koji je imao zadatak da mu pomogne ukoliko se spotakne u razgovoru sa odborom za doček, Maknef stupi napolje na svež vazduh prve planete pogodne za život koju je Zemljanin otkrio.

Kao Kolumbo, pomisli Hal. Hoće li se priča ponoviti?

Od dana kada je stigao, svemirski brod Gabrijel nije pomeran iz parka. Od izlaska do zalaska sunca, njegovo osoblje se mešalo sa Ozagencima-insektanerima kako su ih Zemljani oholo zvali - trudeći se da nauče sve što su mogli o njihovom jeziku, običajima, istoriji, biologiji i drugim stvarima.

Te druge stvari, o kojima su svoje zanimanje Zemljani vešto krili, uključivale su i tehnologiju Ozagenaca. I ispostavilo se da razloga za strah nema. Onoliko koliko se dalo zaključiti, insektaneri su u svom napretku stigli do razvoja dostignutog na Zemlji u dvadesetom veku nove ere (po starom kalendaru). Ali ljudi su se morali osigurati da je ono što oči vide sve što postoji. Šta ako insektaneri skrivaju neko

oružje razorne moći, čekajući da posetioce zateknu nespremne?

Raketa i atomskih bojnih glava nije se trebalo plašiti jer Ozagenci, očigledno, još nisu bili sposobni da ih stvore. Ali, činilo se da su oni veoma uznapredovali u biologiji. A o ovome se moralo voditi računa isto onoliko koliko i o termonuklearnom oružju. Štaviše, čak iako bolest ne bi bila upotrebljena kao sredstvo napada na Zemljane, ona ostaje kao stalna opasnost. Ono što bi za jednog Ozagencu koji je kroz milenije sticao imunitet mogla biti obična neprilika, za Zemljane je moglo značiti trenutnu smrt.

I tako - polako i oprezno glasilo je naređenje. Pronađite sve što je moguće. Skupljajte podatke, povežite ih, objašnjavajte. Pre početka projekta Ozagenocid osigurajte se da vas ne stigne osveta.

Tako se dogodi, četiri meseca iza pojave Gabrijela iznad Sidoa, da dva preterano prijateljski naklonjena (prema insektanerima) Zemljanina krenu na put sa dva preterano prijateljski naklonjena (prema Zemljanima) insektanera. Krenuli su da ispituju ruševine grada podignutog pre skoro dve hiljade godine od strane, sada već nepostojećih, čovekolikih bića. Napred ih je gonio san snivan na sada četrdeset i dve svetlosne godine udaljenoj planeti Zemlji. Kretali su se vozilom nezamislivim za ljudska bića...

6.

Motor se zakašlja i kola se trznuše. Ozagenac koji je sedeo na desnoj strani zadnjeg sedišta, naže se napred i povika nešto.

Hal Džerou okrete glavu i viknu: "Šta?"

Ponovi to na sidonskom: "Abadai'aku?"

Fobo, sedeći upravo iza Hala, primače usta Zemljaninovom uvu. Prevodio je za Zugua, mada je njegov američki zvučao nezemaljski zbog pritajenog treperenja glasa i uočljivog podražavanja.

"Zugu kaže i podvlači da treba da pritisnete tu malu ručicu s vaše desne strane. To će dati... karburatoru... više alkohola."

Pipak sa Fobove glave zagolica Hala po uvetu. On odgovori reč - rečenicom koja je imala trideset slogova i u prevodu značila: "Ja se zahvaljujem." Rečenica se sastojala od glagola upotrebljenog u sadašnjem vremenu prvog lica jednine, sloga nedovezanog na glagol koji je označavao odsustvo obaveze bilo za govornika ili za slušaoca, promenljive zamenice prvog lica, još jednog sloga kojim je govornik slušaoca označavao kao obrazovanijeg među njima, lične zamenice trećeg lica jednine muškog roda i dva sloga koji su, prema redosledu koji su zauzimali u njoj, celu situaciju obeležavali kao polu komičnu. Da je redosled u rečenici bio drugačiji situacija bi dobila smrtno ozbiljno značenje.

"Šta ste rekli?" povika Fobo, a Hal sleže ramenima.

Iznenada se seti da je zaboravio da rečenicu završi glotalnom tačkom *glottal stop-glotalna tačka, određeni zvuk nastao naglim ispuštanjem vazduha kroz glasnice. prim. prev.* čije je odustvo menjalo smisao fraze ili je čak činilo potpuno besmislenom. U svakom slučaju, sada nije imao ni vremena ni volje da ponavlja.

Umesto toga on se posluži ručicom onako kako mu je savetovano. Da to učini, bio je primoran da se nagne preko Pornsena koji mu je sedeo s desne strane.

"Hiljadu puta se izvinjavam!" prodera se Hal.

Pornsen ga i ne pogleda. Njegove ruke, smeštene u krilu, bile su grčevito stegnute. Članci na njima bili su beli. Kao i njegovom štíćeniku, ovo mu beše prvi susret s motorom sa unutrašnjim

sagorevanjem. Nasuprot Halu, on je bio uplašen bukom, dimom, treskanjem i iznad svega od pomisli da se vozi ljudskom rukom vođenim vozilom koje se kreće po zemlji. Hal se nasmeši. Njemu se sviđalo ovo starinsko vozilo koje ga je podsećalo na slike iz istorijskih knjiga koje su se odnosile na zemaljske automobile iz druge decenije dvadesetog veka. Oduševljavalo ga je to što je mogao da upravlja, pomalo teškim za okretanje, volanom, osećajući kako teško vozilo pod njim poslušno sledi komande koje su izdavali njegovi mišići.

Praskavi rad četiri cilindra u mašini i oštar miris izgorelog alkohola uzbuđivali su ga. Što se truckanja tiče, i to je bilo uživanje. Bilo je romantično, kao otiskivanje na more u običnom čamcu - što mu beše još jedna želja koju je mislio da sprovede u delo pre no napuste Ozagen.

Sem toga, mada to ni sebi nije hteo da prizna, sve što je plašilo Pornsena njemu je pričinjavalo zadovoljstvo. Ali, zadovoljstvo se završi. U motoru nešto puče, a zatim poče nepravilno da radi. Kola se trznuše napred-nazad i na kraju se zaustaviše. Dva insektanera iskočiše iz kola (nije bilo vrata) i podigoše haubu. Hal pode za njima. Pornsen osta u kolima. On izvadi paklo Milosrdnog Serafima (ukoliko anđeli uopšte puše onda je to svakako Milosrdni Serafim) iz džepa na svojoj uniformi i zapali jednu cigaretu. Ruke su mu se tresle.

Hal primeti da je to četvrti put da Pornsen puši od jutarnje molitve. Ukoliko ne bude oprezan preći će čak i granicu koja se dozvoljava samo prvoklasnim geptima. To je značilo da će sledeći put kada se bude našao u gužvi Hal moći da zamoli gepta za pomoć podsećajući ga... Ne! Bila je to sramotna pomisao. Potpuno grešna, beznadežna. On je voleo gepta istom ljubavlju kojom je ovaj obasipao njega i nije smeo da dozvoli da ga takva razmišljanja zavedu na put bez vere.

Ipak, pomisli on, prosuđujući teškoće u kojima je tako dugo bio, Pornsenova pomoć mu ne bi bila na odmet. Hal zavrte glavom da se oslobodi takvih misli i naže se nad motor da pogleda kako ga Zugu opravljaja. Zugu je, čini se, znao šta radi. I trebalo je, jer on je bio pronalazač i jedini proizvođač jedinog - bar koliko su Zemljani znali - ozagenskog vozila pokretanog motorom sa unutrašnjim sagorevanjem. Hal se seti da je ovo gravitacioni sistem napajanja gorivom. Gorivo iz rezervoara dolazi do staklene kutije koja služi kao

prečišćivač, a odatle crevom u karburator.

Utom do njega stiže oporo Pornsenovo pitanje: "Ljubljeni sine moj, hoćemo li se ovde zadržati ceo dan?"

Iako je nosio masku i naočare koje su mu Ozagenci dali kao zaštitu od vetra, njegove stisnute usne jasno su govorile o stanju u kome se nalazio. Bilo je očigledno da će se gept, ukoliko se nešto ne promeni; nepovoljno izjasniti o svom štićeniku.

Gept - G. E. P. T. ili Privremni Anđeli Čuvari - je želeo da sačekaju još dva dana kako bi dobili gig, jednu od lakih letelica. Putovanje do ruševina bi u tom slučaju trajalo jedva petnaestak minuta i to bešumne i bezbedne vožnje. No, Hal je uspeo da objasni da je putovanje zemljom u ovoj zemlji pod gustim šumama daleko povoljnije za špijuniranje nego osmatranje iz vazduha. To što su se njegovi pretpostavljeni s tim složili samo je još više ogorčilo Pornsena. Ma kuda da je išao njegov štićenik morao je i on.

I tako, on se celoga dana durio dok je mladi Zemljanin uz uputstva Zuga vitlao starim automobilom šumskim putevima. Pornsen se javljao samo da bi opomenuo na svetost ljudskog bića i s tim u vezi nalagao Halu da uspori.

Hal je odgovarao: "Oprostite mi, brižni čuvaru", i skidao je nogu s gasa na kratko. Ali, posle izvesnog vremena ponovo je pritiskao gas i ponovo su grmeli i odskakali prašnjavim, neravnim putem.

Zugu oslobodi oba kraja creva i jedan od njih gurnu u svoja usta u obliku slova V pa dunu u njega. I pored toga, na kraju creva se ne pojavi ništa: Zugu zatvori svoje velike plave oči i ponovo naduva obraze. Ne dogodi se ništa izuzev što njegovo bledozeleno lice posta maslinasto. On tada tresnu bakarnim crevom po haubi i dunu u njega još jednom. Ništa.

Fobo se tada maši kožne torbice koja je visila sa opasača koji je išao oko njegovog ogromnog stomaka i sa dva prsta izvuče jednu plavu bubu. Onda je nežno stavi u jedan kraj cevi. Posle pet sekundi jedna malena crvena buba užurbano ispade iz drugog kraja cevi, a za njom se, gladno pomerajući svoja usta, pojavi plava buba. Zugu zgazi svojom sandalom crvenu bubu. Fobo svoje mezimče vrati u torbicu.

"Jeste li videli?" upita Fobo. "Buba koja se hrani alkoholom! Živi u rezervoarima za gorivo i napija se slobodno, neuznemiravana ni od koga. Izdvaja ugljovodonike. Plivač po zlatnom moru alkohola!

Kakav život! No, tu i tamo, postaje pomalo pustolovna duha i odlazi do komore za prečišćavanje gde grize i uništava filter i zavlači se u crevo za dovod goriva. Vidite! Zugu upravo menja filter. Još malo pa ćemo krenuti dalje."

Fobov dah imao je čudan, zaudarajući miris, pa se Hal zapita ne uživaju li i insektaneri u alkoholu. Nikada zadah alkohola nije imao prilike da oseti ni kod koga pa ništa nije mogao da tvrdi. Ali i sama pomisao na to natera ga da se unervozi. Da gept zna da se boca na zadnjem sedištu šeta iz ruke u ruku više ne bi skidao oči sa Hala ni za minut.

Insektaneri se uzveraše na zadnje sedišta. "Krenimo!" reče Fobo.

"Samo čas", reče Pornsen. A onda prigušenim glasom Halu: "Nije li bolje da Zugu vozi ovu stvar?"

"Ukoliko zamolite insektanera da vozi, shvatiće da nemate poverenja u mene, biće vaše vrste sa Zemlje", reče Hal. "Valjda ne želite da mu dozvolite da poveruje kako su insektaneri bića superiornija u odnosu na ljudska bića?"

Pornsen se zakašlja kao da ima problema sa gutanjem Halovih reči, a onda požuri da kaže: "Na-na-naravno ne! Ne dao Sigmen! Samo mi je tvoje zdravlje bilo na umu. Pomislih da si sigurno već umoran od upravljanja ovim prostim i opasnim vozilom posle celog dana u njemu."

"Hvala vam na pažnji", reče Hal. Nasmeši se i dodade: "Umirujuće je vaše prisustvo u svakom trenutku i spremnost da me uputite i odvratite od greha."

"Zapadnim Talmudom sam se zakleo da ću te voditi kroz ovaj život", reče Pornsen.

Ukroćen pominjanjem imena svete knjige, Hal potera kola. U početku, vozio je polako kako bi odobrovoljio gepta. Ali, u roku od pet minuta, noga mu oteža i drveće počne da im zviždi oko ušiju. On pogleda Pornsena. Geptova ukočena leđa i stisnuti zubi odavali su da se ponovo nosi mislima o prijavi koju će podneti šefu Juzita tamo u svemirskom brodu. Izgledao je dovoljno besan da zatraži proveru svoga štićenika.

Hal Džerou je duboko udisao vazduh zbog vetra koji je šibao po njegovoj masci. U Č. s Pornsenom! U Č. s proverom! Krv mu je ključala venama. Vazduh ove planete nije bio zagušljiv kao na

Zemlji. Pluća njegova primala su ga kao najdraže miljenče. U tom času oseti da bi bio u stanju da pucne prstima pod nosom Arhiurielita lično.

"Pazi!" vrisnu Pornsen.

Hal, uglom očiju, sagleda veliku, antilopi sličnu životinju kako iz šume skače na put upravo pred desnu stranu njegovih kola. U istom času okrenuo je volan da je izbegne. Kola se zanesoše po prašini i okretoše se. A Hal nije bio dobro potkovan znanjem koje bi mogao da upotrebi i okrene volan tako da spreči dalje okretanje i ispravi kola.

Njegov nedostatak znanja ipak nije bio fatalan osim za životinju čija telesina udari o desnu stranu kola. Njeni dugački rogovi zakačiše Pornsenov gornji deo uniforme i iscepaše mu rukav na desnoj ruci.

Kola se, zaustavljena u krivudanju telom antilope, ispraviše. Ali nastaviše da se kreću pravolinijski pod uglom koji ih je razdvajao od puta i vodio ka jednom nasipu od Zemlje. Stigavši na njegov vrh, kola poleteše kroz vazduh da bi, malo zatim, pala na zemlju uz glasnu eksploziju jer pukoše sve četiri gume.

Ni taj udarac ih ne zaustavi. Jedan veliki žbun iskrсну pred njima i Hal poleže po upravljaču, ali dockan.

Težak udarac volana u grudi, pojačan još težinom Fobovog tela koje dolete od pozadi, natera ga da jaukne. I Fobo jauknu istovremeno, a onda insektaner pade nazad.

Tada, izuzev šištanja koje se čulo, nastade tišina. Oblak dima iz razbijenog hladnjaka dizao se u vazduh kroz grane koje su Halovu glavu držale u čvrstom, bodljikavom zagrljaju.

Hal Džerou je kroz parom razlivene oblike zurio u velike braon oči. On zatrese glavom. Oči? I ruke kao grančice? ili grančice kao ruke? Pomisli da je u vlasti tamnooke nimfe. Ili zar ih ne zovu drijade *drijade - šumske vile, rađale su se zajedno s drvetom, gr. mit.?* Nikog nije mogao da pita. Ovde nisu ni mogli da znaju tako nešto. Čak ni Pornsen. Nimfe i drijade uklonjene su iz svih knjiga uključujući i Hakovo izdanje Ispravljenog i pravog Miliona. Jedino zato što je Hal bio lingvista dobio je priliku da pročita jedan primerak neosakaćenog izgubljenog raja i tako nauči dosta o klasičnoj grčkoj mitologiji.

Misli su mu bleskale i gasile se kao svetiljke na kontrolnoj tabli svemirskog broda. Nimfe su se katkad pretvarale u drveće da bi

umakle svojim goniteljima. Ne gleda li ga svojim krupnim, prelepim očima kroz najduže trepavice koje je ikada u životu video, upravo sada jedna od tih šumskih žena iz priča?

On zatvori oči, pitajući se nije li rana na glavi razlog priviđenjima i, ako je tako, hoće li tako ostati. Priviđenja ove vrste nisu bila neprijatna. Bilo mu je svejedno odgovaraju li ona stvarnosti ili ne.

On otvori oči. Priviđenja je nestalo.

On pomisli: Bila je to ona antilopa. Izvukla se ipak. Protrčala je oko žbuna, zastala i pogledala ovamo. Oči antilope. A moje mračno biće nadodalo je glavu oko očiju, dugu crnu kosu, vitki beli vrat, uzburkane grudi... Ne! Greh je to! Moja bolesna svest uzdrmana potresom, otvorila je izlaz svemu onome što se gnojilo, ključalo za sve ono silno vreme provedeno na brodu na kome se žena nije mogla videti čak ni na slikama...

On zaboravi na oči. Grcao je. Težak, mučan miris lebdeo je iznad i oko kola. Nezgoda mora da je jako uplašila insektanere. U protivnom, sigurno je da im ne bi popustili svingteri koji su stezali grlić 'šizilišta'. Ovaj organ, mehur smešten pri kraju leđa, služio je pradavnim precima Ozagenaca kao moćno odbrambeno oružje (slično onome kojim se služe bube 'bombarderi' (porodica Carabidae) ispuštajući oblak zagušljivog gasa u pravcu napadača). Sada, organ gotovo bez ikakve funkcije, 'šizilište' je služilo kao način odavanja krajnje napetih stanja. Delalo je bez greške, ali je njegova upotreba stvorila probleme. Insektanerski psihijatri su ili morali da stalno drže prozore otvorene ili da stalno nose gas-maske.

Kioki Ejmiel Pornsen izvuče se uz pomoć Zugua iz žbunja u koje je bio bačen. Njegovo veliko škembe, azurna boja njegove uniforme i bela najlonska anđeoska krilca prikačena za zadnji deo uniforme, činili su da pomalo liči na debelog, plavog insektanera. On se uspravi i skide masku otkrivši beskrvno lice. Njegovi drhtavi prsti predoše preko ukrštenih peščanog sata i mača, simbola Hejdžek Unije. Konačno stigoše do preklopa na džepu, što je i želeo. On rastavi magnetne držače i izvuče paklo Milosrdnog Serafima. Pošto je stavio cigaretu u usta prošlo je još izvesno vreme, upotrebljeno na smirivanje drhtavice, kako bi mogao da je upali.

Hal prinese plamen svoga upaljača vrhu njegove cigarete. Njegove ruke bile su mirne.

Tridesetjedna godina discipline naučilo ga je da osmeh sakrije duboko u sebi.

Pornsen prihvati pruženu mu vatru. Čas kasnije, grč oko usana otkri da je shvatio da je izgubio mnogo od svog prestiža u odnosu na Hala. Shvatio je da ne može dozvoliti da mu čovek čini usluge, ma kako sićušne - kao ova sada - bile i da posle ošine bičem po njemu. I pored toga, on poče zvanično: "Hale Samšijele Džerou..."

"Šib, abba, slušam i povinujem se", odgovori Hal kao što je bilo uobičajeno.

"Pa, kako bi ti objasnio ovaj udes?"

Hal se iznenadi. Pornsenov glas bio je daleko blaži no što je očekivao. Nije se opustio, doduše, jer je sumnjao da gept namerava da ga uspava lepim rečima i da ga šine onda kada to ne bude očekivao.

"Ja - bolje reći, Zadnji u meni me navede - izgubih svest. Ja - odnosno moje mračno biće - voljno prihvati beznadežnost."

"Oh, je li?" reče Pornsen tiho ali sarkastično. "Ti reče tvoje mračno biće, Zadnji u tebi, je li? To je sve što si umeo da kažeš od časa kada si progovorio. Zašto uvek moraš da kriviš nekog drugog? Znaš i sam - trebalo bi, jer sam mnogo puta bio prinuđen da te išibam - da si ti i jedino ti odgovoran za sve. Kad su te učili da je tvoje mračno biće krivac za sva tvoja odvajanja od stvarnosti, takođe su te učili da zadnji ne može učiniti ništa ukoliko ti - tvoje pravo biće, Hal Džerou - odbiješ da učestvuješ u tome."

"To je tako šib kao leva ruka Čelnog", reče Hal. "Ali, voljeni moj čuvaru, vi ste zaboravili jednu sitnicu u ovoj maloj lekciji koju mi održaste."

Sarkazam koji se sada javio u njegovom glasu mogao je po oštrini da se meri sa malopredašnjim Pornsenovim.

"Šta hoćeš da kažeš?" upita Pornsen piskavo.

"Hoću da kažem", reče Hal pobedonosno, "da ste i vi učestvovali u udesu! Samim tim i vi ste uzročnik isto onoliko koliko i ja!"

Pornsen iskolači oči na Hala. I dalje piskavo, on reče: "Ali-ali, pa ti si vozio kola!"

"Ništa to ne menja na stvari ako je tačno ono čemu ste me oduvek učili!" reče Hal. Smešio se ugladeno. "Vi ste se složili! Da niste, mi bismo prošli pored životinje."

Pornsen prestade da uvlači dimove iz cigarete. Ruka mu zadrhta. Hal je posmatrao drugu ruku, onu koja mu je visila blizu sedmokrakog kožnog biča zataknutog za opasač. Njegovi prsti su uvtali krake biča.

Pornsen reče: "Uvek si pokazivao žalosne znake ponosa i nezavisnosti, a to je tačno ona vrsta ponašanja koja ne odgovara ustrojstvu univerzuma onakvog kako ga je čovečanstvu objasnio Čelni, stvarnost mu bila ime.

Ja sam", nastavi Pornsen odbijajući (Puf!) oblačiće dima, "poslao, oprostio im Čelni, dva tuceta ljudi i žena u Č. Nije mi se dopadalo što sam to morao da učinim jer sam ih voleo svim srcem i bićem i plakao sam prijavljujući ih svetoj hijerarhiji jer sam čovek meka srca. (Puf!). Ali bila je to moja dužnost kao Privremenog Anđela Čuvara da pazim na gnusne bolesti duše kako se ne bi raširile i okužile Sigmenove sledbenike. Greh se ne sme tolerisati. Duša je isuviše slabašna i dragocena a da bi joj se dozvolilo da se izlaže iskušenjima.

Bio sam ti gept od rođenja. (Puf!). Uvek si bio neposlušno dete. Ali polazilo mi je za rukom da te privolim na pokornost i kajanje; često sam ti poklanjao svoju pažnju."

Džerou oseti kako mu se leđa zatežu. Posmatrao je kako se geptovi prsti stežu oko drške 'miljenčeta' koje mu je virilo iz pojasa.

"No, tek od osamnaeste godine ti si stvarno počeo da se odričeš prave budućnosti i pokazao sklonost ka beznađu. Bilo je to onda kada si rešio da postaneš džout umesto specijalista. Upozorio sam te da ćeš u našem društvu postati i ostati džout. Ali ti si bio uporan. A pošto su nam potrebni džouti i pošto sam morao da se povinujem odluci mojih pretpostavljenih, ja pristadoh.

I to je već bilo dovoljno grešno (puf). Ali kad ti odabrah ženu koja ti je po svemu najviše odgovarala kao što mi je bila dužnost i pravo - jer ko do tvog voljenog gepta može bolje da oceni koja vrsta žene tebi najviše odgovara - ja uvideh koliko ponosan i grešan ti možeš da budeš. Ti si se objašnjavao i protestovao i pokušavao da stigneš do mojih pretpostavljenih i odugovlačio gotovo godinu dana pre no što si pristao da se oženiš njom. Ta godina tvog grešnog ponašanja učinila je da Srkva ostane bez jedne duše..."

Halovo lice poblede i na njemu, počev od levog ugla njegovih usana pa preko obraza do uveta, ostade samo sedam majušnih crvenih

tačkica.

"Nisam ja za to vreme ništa uskratio Srkvi!" zareža. "Meri i ja smo u braku devet godina pa ipak nemamo dece. Analize su pokazale da nijedno od nas fizički nije sterilno. To znači da jedno ili drugo, ili oboje, od nas ne misli na plodnost. Podneo sam molbu za razvod iako sam znao da mogu završiti u Č. Zašto vi niste podržali moj zahtev, kako vam je nalagala vaša dužnost, umesto što ste prikrili njegovo postojanje?"

Pornsenu pođe za rukom da dovoljno nemarno izduva još jedan oblačić dima ali mu se istovremeno jedno rame povi naniže kao da ga je nešto iznutra sapelo. Videći to, Džerou shvati da je svog gepta doveo u odbrambeni položaj.

Pornsen reče: "Kad sam doznao da si i ti na Gabrijelu odmah sam shvatio da to sigurno nije zbog tvoje prevelike želje da služiš Srkvi. Tada sam mislio da to može biti iz samo jednog razloga. Sada sam šib, šib do koske, da je taj razlog tvoja prokleta želja da umakneš od žene. A pošto siromaštvo, preljuba i međuzvezdano putovanje mogu biti jedini zakonski osnovi za razvod, a preljuba znači odlazak u Č., ti si izabrao jedini mogući izlaz. Postao si zvanično mrtav kao član posade Gabrijela. Ti..."

"O zakonitim stvarima mi nemojte vi govoriti!" povika Hal. Drhtao je od besa i, istovremeno, mrzeo sebe zato što nije bio u stanju da se savlada.

"Veoma dobro znate da niste postupili u skladu sa vašim dužnostima, dužnostima pravog gepta, kada ste prikrili moj zahtev! Morao sam da prihvatim..."

"Ah, tako sam i mislio!" reče Pornsen. Nasmehi se, oduva još jedan dim i reče: "Prikrilo sam tvoj zahtev jer sam smatrao da je grešan. Vidiš, usnio sam jedan san, veoma određen san, u kome sam video Meri kako nosi tvoje dete po isteku dve godine. Nije to bio lažni san već onaj koji u sebi nosi nesumnjive znake otkrovenja poslatog od samog Čelnog. Znao sam posle tog sna da je tvoja želja za razvodom u stvari želja za beznađem. Znao sam da tvoju pravu budućnost držim u svojim rukama i da je možeš ostvariti samo ako te pravilno usmerim. Pribeležio sam ovaj san dan pošto sam ga usnio, ni nedelju dana posle pažljivog pregledanja tvog zahteva i..."

"Sad ste dokazali da vas je zaveo san poslat od Zadnjeg i da vas ni

u kom slučaju nije rukovodilo otkrovenje poslato od Čelnog!" povika Hal ponovo. "Pornsene, ovo ću prijaviti! Vaša rođena usta izgovorila su optužbu protiv vas!"

Porsen poblede; usta mu se razjapiše tako da cigareta iz njih pade na zemlju; vilice su mu se tresle od straha. "Šta... šta hoćeš da kažeš?"

"Kako može biti majka moga deteta po isteku dve godine kada ja nisam na Zemlji kako bih mogao da mu budem otac? I tako ono što vi rekoste da ste sanjali ni u kom slučaju ne može biti veran odraz prave budućnosti. Prema tome, dozvolili ste da vas zavede Zadnji. A vi dobro znate šta to znači! Da ste kandidat za Č.!"

Gept se ukruti. Opušteno rame mu se ispravi. Njegova desna ruka sunu ka biču i prsti mu se sklopiše oko njegove drške, a zatim ga izvuče iz pojasa. Njegovi kraci zapucketaše u vazduhu na nekoliko inča od Halovog lica.

"Vidiš ovo!" pisnu Porsen. "Sedmokraki! Po jedan krak za svaki od Sedam Smrtnih Grehova! Imao si prilike već da ih osetiš; osetićeš ih još jednom!"

"Zaveži!" reče Hal oštro.

Porsenove vilice se ponovo opustiše. Jadikujući, on reče: "Kako, kako se usuduješ? Ja, tvoj voljeni gept, sam..."

"Rekoh ti da zavežeš!" reče Hal, ovaj put ne onako glasno kao prvi put ali isto toliko oštro. "Sit sam tvog zakeranja. Sit sam ga već godinama... celog svog života." Još dok je govorio vide kako Fobo kreće ka njima. Iza njega video je antilopu kako mrtva leži na drumu. Životinja je mrtva. Mislio sam da je ipak uspela da se izvuče. Oči koje su me gledale iz žbunja. Oči antilope? Ali, ako je ona mrtva, čije su me oči onda gledale?

Porsenov glas ga vrati u stvarnost.

"Mislim, sine, da je ljutina iz nas govorila, a ne rđave namere. Hajde da oprostimo jedan drugome i ne govorimo ništa Juzitima po povratku u brod."

"Meni je šib ako je tako i tebi", reče Hal.

Hal se iznenadi kad vide suze koje su se skupljale u Porsenovim očima. Još više se iznenadi, gotovo prenerazi, kad Porsen pokuša da mu rukom obgrli ramena.

"Ah, dečko moj, kad bi samo znao koliko mi je teško i koliko me boli

kad moram da te kažnjavam."

"Bojim se da teško mogu u to da poverujem", reče Hal i ostavi Pornsena da bi prišao Fobou.

Fobo je, takođe, imao suze u svojim neljudski krupnim i okruglim očima. Ali one su nastale iz sasvim drugih razloga. Fobo je plakao iz sažaljenja prema životinji i zbog šoka koji je doživeo prilikom udesa. No, sa svakim korakom koji ga je dovodio bliže Halu, njegov izraz lica postajao je sve smireniji i suze su se sušile. Usput je, svojim kažiprstom, prema sebi pravio kružne znake.

Oni su bili, Hal je znao, verski znaci kojima su se insektaneri služili u različitim situacijama. Ovom prilikom, Fobo se, činilo se, služio njima da bi otklonio svoju napetost. Iznenada, on se nasmeši jezivim V-u-V osmehom insekterera. I ponovo je bio dobre volje. Iako superosteljiv, njegov nervni sistem brzo je prolazio kroz krize. Plime i oseke u njegovom raspoloženju brzo su se smenjivale. "Sukob ličnosti, gospodo, neslaganje, objašnjavanje ili prepirka?"

"Ne", odgovori Hal. "Samo smo malo uzdrmani. Recite mi, koliko treba da hodamo da bi stigli do ruševina u kojima su živeli ti čovekoliki? Vaša kola su slupana. Recite Zugu da mi je žao."

"Ne zamarajte vaše lobanje... glave. Zugu je spreman da sklopi novo i bolje vozilo. Što se šetnje tiče, ona će biti veoma prijatna i korisna za zdravlje. Ima svega... kilometar? Ili tu negde."

Hal ubaci svoju masku i naočari u kola kako su to Ozagenci već učinili. Onda dohvati svoju torbu iz odeljka koji se nalazio iza zadnjeg sedišta. Geptovu je ostavio na podu, mada ne bez slabašnog osećaja krivice jer je dobro znao da bi, kao geptov štićenik, bez sumnje on morao da je ponese.

"U Č. s njim", progundā.

A Fobou: "Zar se ne plašite krađe vozačke opreme?"

"Molim?" upita Fobo željan da uhvati neku novu reč: "Krađa, znači šta?"

"Oduzimanje nečijeg vlasništva krišom, bez dozvole vlasnika i zadržavanje te stvari za sebe. To je zločin, kažnjiv po zakonu."

"Zločin?"

Hal diže ruke od objašnjavanja i poče brzo da grabi putem. Iza njega gept, ljut zbog toga što je odbačen i zbog toga što je njegov štićenik povredio pravila lepog ponašanja primoravajući ga da sam vuče

svoju torbu, povika: "Ne preteruj isuviše, ti-ti džoute."

Hal se i ne osvrte već nastavi dalje. Ljutiti odgovor koji je spremao u sebi izvetre. Krajičkom oka samo, ugleda belasanje kože u zelenom grmlju.

Bio je to samo kratkotrajni blesak koji je nestao isto onako brzo kako se i pojavio. Nije čak mogao da se zakune da to nije bilo belo ptičje krilo naglo sklopljeno. Ali i mogao je. Na Ozagenu nije bilo ptica.

7.

"Suu Džerou. Suu Džerou. Wufvejfu, suu Džerou."

Hal se probudi. Za trenutak je imao muke da odredi gde se nalazi. Tada se, pošto se dovoljno razbudi, seti da je zaspao u jednoj od mermernih soba u ruševinama u kojima su nekada živeli čovekoliki sisari. Mesečina je, svetlija od zemaljske, kuljala kroz vrata. Osvetljavala je maleni oblik koji je naglavce visio sa luka vrata. Za trenutak obasja i telašce nekog insekta koji je leteo ispod tog oblika. Nešto dugačko i tanko zapalaca naniže i uvuče insekta u iznenada otvorena usta.

Gušter dobijen na zajam od čuvara ruševina valjano je obavljao svoj posao sprečivši leteću napast da prodre u sobu.

Hal okrete glavu prema otvorenom prozoru na stopu iznad sebe. Insektolovac je i tu bio zaposlen jezikom čisteći vazduh od komaraca.

Glas kao da je dolazio iza tog mesečinom okupanog i uskog četvorougla. On napregnu uši kao da time može da natera tišinu da začne glas ponovo. Taj pokušaj se jalovo završi. A tada skoči i okrete se na zvuk nekog šmrkanja i čeketanja iza sebe. Životinja veličine rakuna stajala je u dovratku. Bio je to jedan od onih kvazi-insekata, takozvanih plućobuba, koji su se noću provlačili šumama. Bio je to veoma razvijen oblik, nadgradnja, zglavkara, nepoznat na zemlji. Za razliku od svojih rođaka sa Zemlje, za disanje mu nisu služile samo traheje niti plućne kese. Par mehurova kao kod žabe oticao je i splašnjavao iza njegovih usta. Od njih je i poticao onaj šmrkavi zvuk.

Iako je plućobuba imala zlokobni oblik bogomoljke Hal se nije uplašio. Fobo mu je rekao da nisu opasne za ljude.

Glasan zvuk kao od budilnika najednom ispuni sobu. Pornsen se uspravi na ležištu pored zida. Pri pogledu na bubu on vrisnu i ona se hitro izgubi. Buka, koja je dolazila iz mehanizma na Pornsenovoj ruci, prestade.

Pornsen se spusti na ležaj gundajući: "Ovo je već šesti put kako me ove nazovi bube bude."

"Isključi taj ručni budilnik."

"Da, pa da mi se ti izmigoljiš iz sobe kako bi mogao da isprosipaš svoje seme po zemlji", odgovori Pornsen na Halov predlog.

"Nemaš prava da me optužuješ za tako grešno ponašanje", mehanički uzvratila Hal, ne osećajući neku veću ljutnju pri tom. Mislio je na glas.

"Sam Čelni je rekao da nema onih kojima se ne može prigovoriti", promrmlja Pornsen. On zevnu i nastavi da mrmlja padajući u san: "Pitam se jesu li one glasine istinite... Čelni bi mogao biti na ovoj planeti... posmatra nas... prorekao je... aaah..."

Hal je sedeo na svom ležaju posmatrajući Pornsena sve dok ovaj nije zahrkao. I vlastite kapke na očima je jedva zadržavao da ne padnu. Svakako je samo sanjao taj mekani prigušeni glas koji se služio jezikom koji nije bio ni zemaljski ni ozagenski. Tako je moralo biti jer je glas bio ljudski, a on i gept bili su dva jedina homo sapiensa u krugu od dvesta milja.

I bio je to ženski glas. Čelni! Da mu je da čuje ženu još jednom! Ne Meri. Nije želeo da čuje njen glas niti bilo šta o njoj nikada više. Ona je bila jedina žena koju je ikada... sme li to i samom sebi reći... imao. Bilo je to tužno bljutavo i ponižavajuće iskušenje. Ali mu nije bilo zabranjeno da poželi... bio je srećan što Čelni ne beše tu da mu u misli zaviri... da sretne neku drugu ženu koja će mu podariti to zadovoljstvo čije se poznavanje kod njega završavalo samo na prosipanju semena... Čelni nek mu je na pomoći!... što je u poređenju sa onim nedoživljenim, bio je siguran, bilo puko bledilo i ništavilo...

"Suu Džerou. Vufvejfu. Sa mfa ze'nit testinek. A'gejtih wei f'nit."

Polako, Hal se diže s ležaja. Njegov vrat kao da je bio okovan ledom. Šapat jeste stizao kroz prozor. Obrisi nske glave videli su se u mesečevom svetlošću ispunjenom okviru prozora. Svetlost se u vodopadima sunovraćivala preko belih ramena. Belina prsta prekrsti tamni rez usta.

"Pu veimu tu bo ču. l'uteh. Seelahs. Efunih. Vit, sielvupleh."

Smeten, ali poslušan kao da je dobio punu dozu hipno-lipna, Hal pođe prema vratima.

Smetenost ga ipak nije sprečila da baci pogled na Pornsena i proveriti spava li ovaj ili ne.

Za trenutak se gotovo povinovao stečenim navikama i malo je nedostajalo da probudi gepta. Povuče ruku pruženu ka njemu. Morao je da iskoristi ovu priliku. Upornost i strah u ženinom glasu govorio mu je da je očajna i da joj je potreban. A bilo je jasno da ne želi da on probudi Pornsena.

Šta bi Pornsen rekao, učinio, kada bi znao da se izvan ove sobe nalazi žena?

Žena? Kako žena može biti ovde?

Njene reči kao da su uključile nešto poznato. Imao je čudno i neuhvatljivo osećanje da bi morao da poznaje jezik. Ali nije.

Stade. O čemu on to misli? Ako li se Pornsen probudi i pogledom ga potraži na ležaju na kome ga neće biti... Vрати se do ležaja i svoju torbu stavi pod pokrivač koji je dobio od čuvara. Zatim zamota svoju jaknu i stavi je do torbe. Jedan kraj jakne ostavi da viri ispod pokrivača naslonjen na jastuk. Možda će ta tamna masa na jastuku i gomila ispod pokrivača uspeti da zavara Pornsena, ako bude dovoljno pospan, tako da pomisli da je Hal tu.

Meko, bosonog, on zagazi prema vratima. Pre no što stiže do njih, on ponovo stade. Cilinder veličine plastične konzerve za hranu bio je postavljen na stražu. Ukoliko ma koji predmet veći od miša stigne u njegovo polje dejstva prouzrokujeće signal koji će biti prenesen do uređaja pričvršćenog na srebrnu narukvicu oko Pornsenovog zglavka: uređaj će zazvoniti - kao što se dogodilo pri pojavi plućobube - i Pornsen će naglo i potpuno budan iskočiti iz dubina svog sna.

Konzervčuvar se tu nije nalazio samo zbog najave prolaznika. Stajao je tu i kao garancija da Hal neće mrdnuti iz sobe bez znanja svog gepta. Kako u ruševinama nije bilo kanalizacije mogao bi da se posluži izgovorom da ide da se olakša, a u tom slučaju bi i gept krenuo s njim kako bi se uverio da Hal tom prilikom neće učiniti ništa više.

Hal dohvati muvolovku. Imala je tri stope dugačku dršku načinjenu od savitljivog drveta. Njegova masa beše neznatna, a time i nedovoljna da poremeti mir u polju dejstva čuvara. Drhtavih ruku, Hal pažljivo pomeri cilindar u stranu jednim krajem drške. Morao je da bude tako pažljiv jer je svako klaćenje izazivalo uključivanje zvona u samom cilindru. Na sreću, kameni pod bio je jedan od onih

na kome nije bilo neravnina. Bile su izglaçane vekovnim prevlaćenjem generacija stopala preko njih.

Kad se nađe napolju, Hal se naže unutra i pomeri cilindar ponovo na njegovo staro mesto. Zatim, dok mu je srce lupalo zbog dvostrukog uzbuđenja, petljanja sa konzervčubarom i predstojećeg sureta sa stranom ženom, on zađe za ugao zgrade.

Žena se od prozora sklonila u senku statue klečeće boginje nekih četrdesetak jardi daleko. On krenu ka njoj, a zatim shvati zašto se krije. Fobo mu je dolazio u susret. Hal ubrza korake. Želeo je da presretne insektanera pre no što ovaj primeti ženu i, istovremeno, da ga zaustavi na mestu sa koga njihovi glasovi neće probuditi Pornsena.

"Salom, aloha, lepo spavanje, Sigmen te blagoslovio", reče Fobo. "Izgledate mi nervozno. Je li to zbog onog prepodnevnog udesa."

"Ne. Samo mi se ne spava. A želim i da se divim ruševinama na mesečini."

"Uzvišeno, lepo, tajanstveno i pomalo tužno", reče Fobo.

"Razmišljam o ovim ljudima, o generacijama koje su ovde živele, rađale se, igrale, smejale se, plakale, patile, rađale nove generacije i umirale. I svi, svi su do jednog sada mrtvi i u prašinu pretvoreni. Ah, Hale, to mi tera suze na oči i podseća me na vlastitu sudbinu."

Hal odmeri Foboa. Koliko je human - u ponekim situacijama - bio ovaj monstrum, ovaj domorodac Ozagena. Ozagen. Čudno ime uz koje je išla i priča. Kako li ono beše? Prvi istraživač koji je otkrio ovu planetu, pri susretu sa domorocima, uzviknuo je: - *Oz again! Oz again - Oz - ponovo, prim. prev*

Prirodno. Sve je podsećalo na Oz Frenka Bauma. Tela domorodaca bila su okruglasta, a udovi, u odnosu na tela, nesrazmerno manji. Njihova usta bila su uobičena u dva široka i plitka slova V smeštena jedno u drugo. Usne su im bile debele i otromboljene. U stvari insektaneri su imali četiri usne; krakovi svakog od dva V na spojevima sastavljeni dubokim šavom. Nekada, davno u toku evolucije, ove usne služile su kao upotrebljivo oružje. Sada su bile samo zakržljali udovi, toliko zamaskirani kao usnjeni delovi i toliko funkcionalni da nikome nije moglo pasti na pamet njihovo ranije značenje. Kad bi se široka V-u-V usta u smehu otvarala, njihov izgled bi plašio Zemljane. U njima nije bilo zuba već samo reckavih

vrhova viličnih kosti. Sa nepca im je visio kožni zastor, začetni oblik gornjeg jezika. Zahvaljujući ovoj deformaciji nepca insektaneri su bili u stanju da proizvode one Zemljanima veoma teško ponovljive zvuke.

Njihova koža bila je isto onoliko nepigmentisana koliko i Halova, ali dok je njegova pokožica bila ružičasta, njihova je imala zelenkastu boju. Bakar, ne gvožđe, vezivao je kiseonik u njihovim krvnim zrcima.

Fobo skide kapu na kojoj su se nalazila dva veštačka pipka kao oznaka da je pripadnik klana Skakavaca. Pa iako je ovo na trenutak umanjilo njegovu sličnost sa Strašilom Frenka Bauma (svi domoroci su Zemljane neodoljivo podsećali baš na ovu ličnost) njegova ćela i zamršena plava ćuba koja mu je počinjala na zatiljku potvrđivale su sličnost, a dugački, smešni nos koji je štrčao pravo iz lica ju je podvlačio. Njegovom dužinom prikriivena, dva pipka služila su kao čulo mirisa.

Taj prvi Zemljanin, koji ih je video bio bi osuđen zbog svoje primedbe, ako ju je uopšte napravio. No, teško da jeste. Prvo, jer je lokalni jezik reč Ozagen koristio za označavanje majčice Zemlje. Drugo, čak i da je taj čovek iz te prve ekspedicije i mislio tako nešto ne bi se usudio da to izgovori glasno. Knjige o Ozu bile su zabranjene u Hejdžek Uniji; nije je mogao ni pročitati osim ako nije rizikovao i nabavio je ispod ruke od nekog švercera knjiga. I to je bilo moguće. Čak, to bi bilo i jedino objašnjenje. U protivnom, kako bi astronaut koji je Halu ispričao priču došao do nje? Možda onome koji je izmislio priču i nije bilo stalo hoće li srkvene vlasti saznati da on čita zabranjene knjige. Astronauti su bili slavni, ili neslavni, po tome što su prezirali opasnosti i nisu obraćali veliku pažnju na srkvena uputstva i zakone; razume se, kad nisu bili na Zemlji.

Hal posta svestan da mu se Fobo obraća.

"...Ovo džout kako vas je ms'je Pornsen nazvao besan i ljutit. Šta to znači?"

"To znači", odgovori Hal, "da osoba na koju se odnosi nije stručnjak ni u jednoj specijalnosti, ali da veoma mnogo zna o svima njima. U stvari, ja sam oficir za vezu između raznih naučnika s jedne strane i vladinih činovnika s druge. Moj posao je da skupljam i povezujem najnovije naučne izveštaje i dostavljam ih određenim autoritetima."

On baci pogled ka statui.

Žena se nije dala videti.

"Nauka je", nastavi on, "postala toliko izdeljena po specijalnostima da je došlo do nerazumevanja čak i između naučnika čije je polje rada isto. Svaki naučnik ima duboko vertikalno znanje iz svoje uske oblasti, ali gotovo nimalo opšteg znanja iz te naučne grane. Što više zna iz te svoje oblasti sve je manje svestan rada drugih u oblastima koje se nadovezuju na njegovu. On prosto nema vremena da se bavi čitanjem tih gomila članaka koje opisuju rad drugih. To ide tako daleko da, na primer, od dva doktora koji se specijalizuju za nosne smetnje, jedan užima za svoje polje rada levu nozdrvu, a drugi desnu."

Fobo u užasu podiže svoje ruke.

"Ali nauka bi tako zapala u ćorsokak! Vi svakako preterujete!"

"Što se lekara tiče, tačno je", reče Hal, kome pođe za rukom i da se nasmeši. "Ali što se ostalog tiče, ne preterujem baš mnogo. A tačno je i da nauka ne napreduje geometrijskom progresijom kao nekada. Problem je u tome što naučnicima sve više ponestaje vremena, a i odsečeni su jedan od drugog. Otkrića na drugim poljima im ne mogu biti od pomoći u njihovim vlastitim istraživanjima iz prostog razloga što o njima nisu ništa čuli."

Hal vide glavu kako izviruje iza statue i onda se povlači. On poče da se znoji.

Fobo poče da ga ispituje o veri koju je širio Čelni. Hal se uzdržavao koliko je to bilo moguće i potpuno preču neka pitanja mada, istovremeno, oseti zaprepašćenje zbog onoga što je učinio. Za insektanera bi se moglo reći sve sem da nije logičar, a logika je bila svetlo kome Hal nikada nije okretao leđa čemu su ga Urieliti naučili.

Na kraju, on reče: "Sve što vam mogu reći jeste da je apsolutna istina da većina ljudi subjektivno može putovati kroz vreme, a da su jedini ljudi koji to mogu činiti i objektivno Čelni, Zadnji i žena Zadnjeg. Znam da je to istina jer je Čelni prorekao šta će se dogoditi u budućnosti i sva njegova proročanstva su se ispunila. I..."

"Baš sva proročanstva?"

"Pa, sva osim jednog, ali za njega je utvrđeno da je grešno, beznadežnost koju je Zadnji nekako uspeo da umetne u Zapadni Talmud."

"Kako znate da i ona proročanstva koja se do sada nisu ispunila nisu lažni umeci?"

"Pa... ne možemo znati. Jedini način da se ona provere jeste da se sačeka vreme njihovog obistinjenja. Tada..."

Fobo se nasmeši i reče: "Tada saznate da je to određeno proročanstvo napisao i umetnuo ga u ostala Zadnji."

"Naravno. Ali Urieliti već godinama rade na metodu koji će, kako kažu, biti sigurna provera, prema zemaljskim merilima, jer su buduća zbivanja grešna ili bezgrešna. Kad smo napuštali Zemlju očekivali smo da svakog časa čujemo da je jedan takav neprogrešivi metod otkriven. Sada, razume se, nećemo biti u stanju da o tome nešto više saznamo sve do povratka na Zemlju."

"Vidim da vas ova vrsta razgovora uzbuđuje", reče Fobo. "Možda je bolje da ga nastavimo nekom drugom prilikom. Recite mi kako vam se svidaju ruševine?"

"Veoma su interesantne. Razume se, moj interes za ovaj iščezli narod je gotovo ličan zato što su bili sisari baš kao i mi na Zemlji. Ono što mi nije jasno jeste kako je moguće da oni koji su nekada naseljavali ovako ogroman kontinent izumru svi do jednoga. Ukoliko su bili nalik na nas trebalo je da prežive. Ukoliko nisu bili u stanju da vas poraze, ipak su morali biti u stanju da vas zadrže bar izvan granica ovog kontinenta."

"Možda i ima preživelih u dubinama šuma ili u džunglama, ali koliko je nama poznato svi su izginuli u ratovima s nama. Mi pobedismo zato što smo bili ujedinjeni. Oni su se među sobom tukli čak i u vreme ratova s nama. Mnogo puta smo im nudili mir, ali su ga odbijali. Bili smo prinuđeni da ih zбриšemo. Bili su veoma dekadentan, svađalački, pohlepan i smrtonosan soj."

Sasvim ljudski, pomisli Hal Džerou. Ali svoj sud o ispravnosti Fobove priče zadrža za sebe. Pobednici pišu istoriju.

"Jednom drugom prilikom ispričaću vam o njihovoj propasti i padu. Po mnogo čemu to je fantastična priča. Upravo sada, mislim da ću otići pravo u krevet."

"Meni nije do spavanja. Ukoliko mi ne zamerate, procunjaoh bih još malo unaokolo. Ove ruševine su toliko lepe na mesečini."

"To me podseća na jednu od pesama našeg velikog barda, Šamera. Ukoliko je se setim i ukoliko mi pođe za rukom da je pravilno

prevedem odrecitovaću vam je jednom prilikom."

Fobove V-u-V usne zevnuše.

"Ja ću otići u krevet, na počinak, Morfeju u zagrljaj. No, pre toga, imate li vi neko oružje, vatreno mislim, čime biste bili u stanju da se odbranite od zverki koje se kreću noću?"

"Dozvoljeno mi je da nosim nož u čizmama", reče Hal.

Fobo se maši rukom pod ogrtač i izvadi jedan pištolj. Pruži ga Halu i reče: "Evo! Nadam se da vam neće zatrebati, ali nikad se ne zna. Živimo u divljem, lupeškom svetu, moj prijatelju. Naročito ovde napolju."

Hal radoznalo zagleda oružje slično onom koje je imao prilike da vidi u Sidou. Bilo je grubo u poređenju sa malim automatima na Gabrijele ali, na neki način i očaravajuće, kao i sve što je pripadalo stranom svetu. Sem toga, podsećalo je po mnogo čemu i na rane čelične pištolje sa Zemlje. Njegova šestougona cev bila je dugačka nepunih trideset centimetara; kalibar je, čini se, bio 0,50. U burencetu se nalazilo pet mesinganih čaura u kojima su se nalazili crni barut, zrno i kapisla. Čudno, pištolj nije imao obarač; jaka opruga povlačila je čekić na čauru istog časa kada bi ga prst otpustio.

Hal zažele da vidi mehanizam koji je okretao burence pri zatezanju čekića, ali nije želeo više da zadržava Foboa u svojoj blizini.

I pored toga, ne izdrža da ga ne zapita zašto se ne upotrebljava obarač. Ovo pitanje iznenadi Foboa. Kad ču Halovo objašnjenje on zatrepita svojim ogromnim okruglim očima (veoma neugodan prizor za nenavikle jer se preko očiju prevlačio donji kapak) i reče: "Nikada nisam mislio na to! Jasno je da je sa obaračem stvar mnogo efikasnija i manje zamorna, zar ne?"

"Za mene jeste", reče Hal. "Ali ja sam sa Zemlje i mislim kao Zemljanin. Već sam primetio tu nimalo iznenadujuću činjenicu da vi Ozagenci ne mislite uvek kao mi."

On vrati pištolj Fobou. "Žao mi je. Ne mogu ga uzeti jer mi je zabranjeno da nosim vatreno oružje."

Fobo je bio zbunjen, ali očigledno je smatrao da bi bilo nediplomatski da pita zašto. Ili je već bio isuviše umoran.

On reče: "U redu. Šalom, aloha, lepo spavanje, Sigmen vas posetio."

"Šalom vama, takođe", reče Hal. Posmatrao je kako široka leđa

insektanera nestaju u senkama, osećajući čudnu toplinu za to biće. I pored svog nezemaljskog i neljudskog izgleda Fobo se dopadao Halu.

Hal se zatim okrete i pođe prema statui Velike Majke. Kad stiže u senku njene osnove, primeti kako se žena gubi u tami gotovo tri sprata visoke gomile odlomljenog kamenja. On pođe za njom i uskoro je ugleda naslonjenu na jednu monolitnu stenu od koje ga je delilo nekoliko kamenih blokova. Ispod se nalazilo jezero, srebrnasto i crno na mesečini.

Hal nastavi da se kreće prema njoj i kada se našao na oko pet metara od nje, ona progovori tihim, grlenim glasom.

"Bo soa, suu Džerou."

"Bo soa", kao odjek ponovi on znajući da to može značiti samo pozdrav na njenom jeziku.

"Bo soa", ponovi ona još jednom i onda, očigledno prevodeći frazu da bi njemu olakšala, ona reče na sidonskom: "Abu ,umeigejtsi' i."

Što je, grubo prevedeno, značilo: dobro veče.

On se zagrcnu.

8.

Pa naravno! Sad je znao zašto su mu njene reči zvučale poznato i zašto ga je ritam njenog govora tako snažno podsećao na ne tako skorašnje iskustvo. Nešto u tome probudilo je sećanja na njegovo istraživanje u malenoj zajednici poslednjih ljudi koji su govorili francuski u hadsonbejskom rezervatu.

Bo soa. Bo soa je bilo bon soir.

Iako je njen govor bio, lingvistički govoreći, veoma iskvaren, ipak se lako uočavalo njegovo poreklo. Bo soa. A one druge reči koje je čuo kroz prozor. Vufvejfu. To bi moglo biti levez-vous. 'Ustanite' na francuskom.

Suu Džerou. Može li to biti, mora biti, monsieur Džerou? Početno m je otpalo, francusko eu se razvilo u nešto slično američkom u zvuku? Mora da je tako. A bilo je i drugih promena u ovom degenerisanom francuskom jeziku. Razvitak grlenog izgovora sa hukom. Napuštanje nosnih glasova. Premeštanje samoglasnika. Stavljanje k ispred samoglasnika uz pomoć glotalne tačke. Promena d u t; l u w; promena f u zvuk negde između v i f. Šta još? Mora da je postojalo i preobražavanje značenja nekih reči i zamena starih za nove.

Ipak i pored sve svoje neobičnosti, bio je to galski jezik.

I mislio je kako je bio neodgovarajući ovaj pozdrav! Susret dva ljudska bića na četrdeset svetlosnih godina od Zemlje, čovek koji nije video ženu čitavih godinu dana i žena koja se, očigledno u strahu, skrivala, možda poslednja žena na planeti. A on je jedino bio u stanju da kaže: dobro veče.

On pride bliže. I istog časa ga zahvati plamen zaprepašćenja. Gotovo se okrete i pobeže. Belina njene kože bila je presečena samo na dva mesta uskim, crnim trakama tkanine, preko grudi i kukova. Bio je to prizor kakav nije video celog svog života izuzev na zabranjenim fotografijama.

Zaprepašćenje nestade gotovo u istom času kad primeti ruž na njenim usnama. On se zagrcnu i oseti kako ga hvata strah. Usne su joj bile crvene baš kao u monstruozno zle žene Zadnjeg.

On prisili sebe da prestane s drhtanjem. Ova žena nije mogla biti

Ana Čejndžer, iz daleke prošlosti stigla na ovu planetu samo da bi ga zavela, da bi ga okrenula protiv prave vere. Da je Ana Čejndžer sigurno se ne bi služila ovim napuštenim i iskvarenim francuskim jezikom. Niti bi se prikazala tako beznačajnoj ličnosti kao što je Hal. Da je stigla ovamo pre bi izabrala urielitskog vodu, Maknefa.

Njegova svest se pozabavi problemom ruža na kratko, a onda taj problem osmotri s druge strane. Kozmetika je nestala s pojavom Čelnog. Nijedna žena se ne bi usudila... pa i nije bilo baš tako... pravilo je važno samo za Hejdžek Uniju, da upotrebi kozmetička sredstva. Izraelske, malajske i bantu žene slobodno su upotrebljavale ruž. No, svako je znao kojoj vrsti žena one pripadaju. Korak bliže ga dovede do otkrića da crvenilo na njenim usnama nije bilo veštačko već prirodno. Oseti bezgranično olakšanje. Ona nije mogla biti žena Zadnjeg. Čak ni zemaljskog porekla. Ona je morala biti ozagenski humanoid. Freske na zidovima ruševina prikazivale su žene crvenih usana, a Fobo mu je rekao da su se one rađale sa usnama takvog pigmenta.

Odgovor na jedno pitanje u sebi je sadržao sledeće pitanje. Zašto je govorila jezikom koji je pripadao Zemlji iako je on, u stvari, bio samo bleđa slika prvog. Ta vrsta govora, bio je siguran, nije postojala na Zemlji.

Već sledećeg trenutka on zaboravi na sva pitanja. Pripila se uz njega i on ju je obgrlio rukama, trapavo pokušavajući da je umiri. Plakala je izgovarajući reči tako brzo jednu za drugom da je, iako je znao da potiču od francuskih, jedva uspeva da tu i tamo odgonetne po neku. On je zamoli da uspori i da polako ponovi ono što je rekla. Ona zastade, nakrivi glavu malo u stranu i onda zagladi kosu unazad. Kasnije će otkriti da je ovaj pokret karakterističan za nju u trenucima kad razmišlja.

Ona počne da ponavlja veoma polako. Ali, nastavljajući, ponovo počne da ubrzava dok su joj se pune, crvene usne pomerale kao dva bića sasvim nezavisna od nje, ispunjena vlastitim životom i namerama.

Opčinjen, Hal je zurio u njih.

Ona svoju priču ispriča nepovezano uz mnogo ponavljanja i vraćanja unazad. Mnoge od izgovoreni reči mu nisu bile poznate pa je morao da shvata po smislu. Ali shvatio je da joj je ime Žanet Rastinjak. Da je stigla sa platoa tropskih planina ovog kontinenta. Da

su ona i njene tri sestre, koliko joj je poznato, tri jedina preživela predstavnika njihove vrste. Da je bila zarobljena od strane jedne istraživačke ekspedicije insektanera i dovedena u Sido. Da je nedavno pobjegla i da se krije među ruševinama i u šumi oko njih. Da je preplašena na smrt od užasnih stvari koje se noću kreću šumom. Da je živela od divljeg voća i kupina i hrane ukradene sa insektanerskih farmi. Da je videla Hala kada su njegova kola udarila antilopu, a to je značilo da je ipak video njene oči iako je mislio da su antilopine.

"Kako vam je poznato moje ime?" upita je.

"Sledila sam vas i slušala vaše razgovore. Nisam vas mogla razumeti. Ali, posle izvesnog vremena, ja čuh kako se odazivate na ime Hal Džerou. Razume se, vaše ime mi nije ništa značilo. Ono što me je zaprepastilo bila je vaša sličnost, i sličnost onog drugog čoveka, mome ocu, pa prema tome morate biti ljudska bića. No, pošto niste govorili njegovim jezikom, shvatila sam da ne dolazite s njegove planete.

Tada, pomislih, pa razume se! Otac mi je jednom pričao da je njegov narod stigao na Vubofi sa druge planete. I tako, bila je to dalje stvar prostog razmišljanja. Vi mora da ste stigli odande, iz postojbine ljudskih bića."

"Ništa mi nije jasno", reče Hal. "Preci vašeg oca su stigli na ovu planetu, Ozagen? Ali... ali to nikome nije poznato! Fobo mi reče..."

"Ne, ne, vi ne razumete! Moj otac Žan Žak Rastinjak rođen je na drugoj planeti. Na ovu je došao odatle. A njegovi preci su na planetu na kojoj je rođen i koja se okreće oko jedne daleke zvezde stigli sa jedne još udaljenije planete koja se takođe okreće oko jedne zvezde."

"Oh, pa onda mora da su to bili neki kolonisti sa Zemlje mada o tome nema nikakvih podataka. Ili, meni bar tako nešto nije poznato. Ali, ukoliko je to istina, prvo: oni mora da su bili Francuzi, a to, drugo: to znači da su Zemlju napustili pre najmanje dvesta godina i stigli do tog drugog sistema. Sem toga oni sigurno nisu kanadski Francuzi jer ih je svega nekoliko preživelo Apokaliptični rat. Mora da su bili evropski Francuzi. Ali poslednji čovek koji je govorio francuski u Evropi umro je pre gotovo dva i po veka. I tako..."

"Zbunjujuće, nespfa? Sve što znam je ono što mi je otac ispričao. On

je govorio da su on i još neki sa Vubofija Ozagen otkrili prilikom jedne ekspedicije. Spustili su se na ovaj kontinent, njegovi drugovi su bili pobijeni, a on je pronašao moju majku..."

"Majku? Sve gore i gore", zastenja Hal.

"Ona je bila domorotkinja. Njen narod je oduvek bio ovde. Oni su podigli ovaj grad. Oni..."

"A vaš otac je bio Zemljanin? A vi ste rođeni iz njegove veze sa jednom ozagenskom humanoidkom? Nemoguće! Hromozomi vašeg oca i majke ni u kom slučaju se ne bi mogli spojiti!"

"Ne interesuju me ti hromozomi!" reče Žanet drhtavim glasom. "Vi me vidite ispred sebe, vidite li me? Ja postojim, postojim li? Moj otac je spavao s mojom majkom i tu sam. Porecite me ako možete."

"Ja nisam mislio... mislim... sve je govorilo protiv toga", reče Hal.

On zastade i zagleda se u nju ne znajući šta da kaže.

Iznenada ona počne da plače. Stisak njenih ruku oko njega, pripijajući se uz njega i ona je njega obgrlila, pojača se, a njeni prsti mu se utisnuše u ramena. Bili su mekani, glatki, a njene grudi prionuše uz njegova rebra.

"Spasite me", reče ona klonulo. "Ovo više ne mogu da podnesem. Morate me povesti sa sobom. Morate me spasti."

Džerou hitro razmisli. Morao je da se vrati u sobu u ruševinama pre no što se Pornsen probudi. A sutra je neće moći videti jer će gig sa broda pokupiti dva Hejdžeka rano. Ma šta odlučio da uradi morao joj je to objasniti u sledećih nekoliko trenutaka.

Iznenada je imao plan; rodio se iz jedne druge ideje, jedne koju je dugo nosio unaokolo zakopanu duboko u podsvesti. Njeno seme se nalazilo u njemu daleko pre no što je letelica napustila Zemlju. Ali nije imao hrabrosti da je sprovede. Sada, pojava ove devojke, a ona je bila ono što mu beše potrebno da skupi hrabrost, navela ga je da stupi na stazu s koje nije bilo povratka.

"Žanet", reče on plahovito, "slušajte me! Moraćete da čekate ovde svake večeri. Bez obzira na to šta se kretalo po mraku, moraćete da budete ovde i da čekate. Ne mogu vam reći kada ću biti u stanju da se domognem giga i doletim ovamo. U naredne tri nedelje svakako, mislim. Ako ni tada ne stignem nastavite da čekate. Čekajte! Ja ću doći! A kada stignem bićemo bezbedni. Za neko vreme sigurno.

Možete li to? Možete li da se skrivate ovde?"
Ona klimne glavom i reče: "Fi."

9.

Dve nedelje kasnije, Džerou polete od svemirskog broda Gabrijel prema ruševinama. Njegov igličasti gig blesnu na mesečini pri preletu preko kamenih ruševina i spusti se. Kupole ruševina, šestougaooni oblici zgrada, njeni valjkasti i piramidalni oblici i statue, čutljivi i beli, ličili su na razbacane igračke nekog džinovskog deteta koje je otišlo na počinak, da spava večnim snom.

Hal izade iz giga, baci pogled levo i desno i krenu ka jednom ogromnom zasvođenom ulazu. Svetlo njegove lampe probi tamu; glas mu odjeknu odbijajući se od zidova.

"Jeanette! Sah mfa. Fo tami, Hal Džerou. Jeannette! Ou eh tu? To sam ja. Vaš prijatelj. Gde ste?"

On siđe niz pedesetak metara široke stepenice do kripke kraljeva. Svetlosni zrak preletao je gore dole po mraku dok se na kraju ne zaustavi na crnoj i beloј figuri devoјke.

"Hal!" uzviknu ona dižući pogled ka njemu. "Hvala Velikoj Majci Kamenoj! Čekala sam svake noći! Znala sam da ćete doći!"

Suze su svetlucale na dugačkim trepavicama; crvene usne su podrhtavale pokazujući da daje sve od sebe da ne zaplače. Poželeo je da je uzme u zagrljaj i umiri, ali je dovoljno užasna stvar bio i sam pogled na neodevenu ženu. Zagrljaj je bio nezamisliv. No i pored toga, upravo je o tome mislio. Sledećeg trenutka, kao da je naslutila uzrok njegove ukočenosti, ona mu priđe i nasloni mu glavu na grudi. Ramena joj se poviše napred kao da pokušava da zaroni u njega. Ruke mu se same obviše oko nje. Mišići mu se zategoše, a krv mu provali u stomak.

Odmah zatim, oslobodi se njenog zagrljaja i pogleda u stranu. "Prićaćemo kasnije. Nemamo vremena za gubljenje. Dođite."

Išla je za njim ćutke dok ne stigoše do giga. Kod vrata je zastala oklevajući. On je pokretom nestrpljivo pozva da uđe i sedne kraj njega.

"Pomislićete da sam kukavica", reče ona. "Ali nikada nisam bila ni u kakvoj letelici. Odlepljivanje od zemlje..."

Iznenaden, bio je u stanju jedino da zuri u nju.

Bilo mu je teško da shvati ponašanje osobe nenavikle na vazdušni prevoz.

"Ulazite", podviknuo je.

Sasvim poslušno, ona uđe i zauze mesto na ko-pilotovom sedištu. Ipak, nije mogla da spreči podrhtavanje dok je svojim krupnim, braonkastim očima razgledala instrumente ispred i oko sebe.

Hal pogleda na svoj satfon.

"Deset minuta do mog stana u gradu. Minut da vas istovarim tamo. Pola minuta za povratak do broda. Petnaest minuta raporta o mom špijuniranju insektanera. Trideset sekundi za povratak do stana. Sve u svemu ni pola sata. Nije loše."

Nasmeja se. "Bio bih ovde pre dva dana, ali sam morao da sačekam da svi automatski gigovi budu u upotrebi. Tada sam odglumio veliku žurbu, u vezi sa nekim zaboravljenim zapisima po koje sam hitno morao da skoknem do stana. I tako mi zapade jedan od gigova kojima se ručno upravlja i koji služe za istraživanja izvan grada. Nikada mi ne bi dali dozvolu za to da O.D. nije morao da povede računa o ovome."

On dodirnu veliki zlatni bedž na svojim grudima. Na njemu se nalazilo hebrejsko L.

"Ovo znači da sam jedan od Probranih. Prošao sam Metarenje."

Žanet, koja je očigledno zaboravila na svoj strah, pažljivo pogleda njegovo lice u svetlosti koja je stizala sa komandne table.

Ona lako kriknu. "Hal Džerou! Šta su vam to učinili!" Njeni prsti mu dodirnuše lice.

Tamno crvenilo mu je uokviravalo oči; jagodice su mu bile izgrebane, a na jednoj od njih mišić je bio zgrčen; čelo mu je bilo u ospama; preko blede kože videli su se tragovi biča.

"Svako bi rekao da sam lud što sam to učinio", reče on. "Gurnuo sam, čini mi se, glavu pravo u lavlja usta. Ali mi je ipak nije odgrizao. Umesto toga, ja sam bio taj koji ga ujede za jezik."

"Šta to znači?"

"Slušajte. Nije li vam se učinilo čudnim što Pornsen nije sa mnom večeras dahćući mi svoj licemerni dah u vrat? Ne? Pa, ne poznajete nas. Postojao je samo jedan način da se iščupam iz svojih odaja na brodu i dobijem dozvolu da uzmem stan u Sidou. To jest, bez gepta koji bi živeo sa mnom i pazio na svaki moj korak. I samo jedan način

da vas ne ostavim ovde u šumi. A to nisam mogao da dozvolim."

Ona pređe prstom po liniji koja je išla preko njegovog nosa do ugla usana. Obično bi ustuknuo od dodira jer je to mrzeo. Ovaj put se ne pomače.

"Hale", reče ona meko, "Moh sheh."

On usplamte. Dragi moj. Pa, što da ne?

Da odstrani naum koji je njen dodir začeo, on nastavi: "Samo jedna stvar je mogla da se učini. Da se prijavim na metarenje."

"Wuh Met? Es' ase' asah?"

"To je jedina stvar koja čoveka može osloboditi stalne geptove senke. Kada se jednom obavi, čovek je čist, iznad sumnji - bar teoretski.

Moja prijava je velikodostojnike izbacila iz ravnoteže. Nikada im na pamet nije padalo da bi iko od naučnika ponajmanje ja - mogao da zatraži tako nešto, jer je postupak na dobrovoljnoj bazi. Urieliti i Juziti su jedini koji moraju da prođu kroz to ukoliko žele da napreduju..."

"Urieliti? Juziti?"

"Prastarim rečnikom prosto: popovi i žace. Čelni je usvojio ove izraze - imena anđela - za versko-vladine svrhe iz Talmuda. Shvatate?"

"Ne."

"Biće vam jasnije kasnije. U svakom slučaju, samo najveći zanesenjaci se prijavljuju za Metarenje. Tačno je da takvih ima dosta, ali to je samo zato što su primorani na tako nešto. Urieliti su sumnjali u moj uspeh, ali ih je zakon primoravao da mi dozvole da pokušam. Sem toga, dosađivali su se i bila im je potrebna razonoda - na njima svojstven, crni način."

On uzdahnu pri sećanju. "Dan kasnije, naloženo mi je da se javim psihijatrijskoj laboratoriji u 23.00 po brodskom vremenu. Otišao sam u svoju kabinu - Pornsen beše nekud izašao - i izvadio bocu sa oznakom 'Duhohrana'. U njoj je trebao da se nalazi prašak u čijem je sastavu pljote, droga kojom su se služili vrači američkih Indijanaca."

"Kfe?"

"Samo slušajte. Ono glavno ćete već shvatiti. 'Duhohranu' uzimaju svi za vreme Perioda Prečišćavanja. Dva dana posta i molitvi u zaključanoj ćeliji uz bičevanje električnim bičem i halucinacije izazvane glađu i 'Duhohranom'. Dolaze i do subjektivnog putovanja vremenom."

"Kfe?"

"Nemojte stalno ponavljati 'Šta?', jer nemam vremena da objašnjavam neznamologiju... Trebalo mi je deset godina teškog učenja da bih je shvatio i nju i njenu matematiku. Čak i tada su postojala pitanja koja su me mučila. Ali ih nisam postavljao. Mogli bi da me optuže da sumnjam u to. U svakom slučaju boca koju sam uzeo nije sadržala 'Duhohranu'. Umesto toga u njoj se nalazio preparat koji sam tajno usuo u nju pre polaska našeg broda sa Zemlje. Taj prašak je bio razlog što sam se usudio da izađem na Metarenje i zašto nisam bio uplašen kao što bi se inače dogodilo... mada sam i pored to strepeo. Verujte mi."

"Verujem vam. Bili ste hrabri. Pobedili ste strah."

On oseti kako mu se lice zajapurilo. Prvi put u životu dobio je kompliment.

"Mesec dana pred naš polazak za Ozagen primetio sam, u jednom od časopisa koje inače moram da pratim, obaveštenje o sintetizovanju određenog leka. Njegov značaj bio je u tome što je uništavao virus takozvanih 'marsovskih' boginja. Ono što me je zainteresovalo nalazilo se u podtekstu štampanom sitnim slovima i na hebrejskom jeziku što je pokazivalo da je biohemičar bio sasvim svestan njegovog značaja."

"Pookfe?"

"Zašto? Pa pretpostavljam da je tako urađeno u nameri da nestručnjaci ne bi bili u stanju da shvate. Kada bi takva tajna postala dostupna svima..."

U noti se kratko kaže da su ljudi bolesni od boginja privremeno imuni na uticaj hipno-lipna. I da Urieliti pre svakog Metarenja moraju da povedu računa da su ljudi koji su na ispitu zdravi."

"Veoma teško shvatam ono što pričate", reče ona.

"Polakše ću. Hipno-lipno je najupotrebljavaniji takozvani serum istine. Odmah mi je bio jasan značaj primedbe. U samom početku članka opisuje se kako su veštački izazvane 'marsovske' boginje kako bi tok bolesti mogao da bude proučen. Lek kojim su se poslužili u te svrhe nije pomenut, ali mi nije trebalo mnogo da ga otkrijem u nekim drugim časopisima. Pomislih: ako prave boginje čoveka čine imunim na hipno-lipno zašto to ne bi bile u stanju da izvedu veštačke.

Rečeno, učinjeno. Pripremio sam grupu pitanja iz mog privatnog života i traku s njima stavio u psiho tester napumpao se serumom 'boginja' i serumom istine pa se zakleo da ću lagati psihotesteru na postavljena pitanja. I bio sam u stanju da lažem iako sam bio pun hipno-lipnoa."

"Tako ste to pametno smislili", promrmljala je.

Njena ruka mu steže mišicu. On nape mišiće. Bilo je to detinjasto s njegove strane, ali požele da ona pomisli kako je snažan.

"Gluposti!" reče. "Pa i slepac bi to bio u stanju da uoči. U stvari, čudi me kako Juziti nisu uhapsili hemičara i izdali naređenje za upotrebu nekog drugog seruma istine. Ukoliko se to i dogodilo, u mom slučaju su zakasnili. Naš brod je krenuo sa Zemlje pre no što su vesti o tome stigle do nas.

U svakom slučaju, prvi dan Metarenja prošao je bezbolno. Imao sam dvanestočasovni usmeni i pismeni test iz serijalizma. To su Neznamove teorije o vremenu i Sigmenova razrada tih teorija. Isti test sam godinama imao. Lako ali zamorno.

Sledećeg dana sam rano ustao, okupao se i uzeo ono što je inače trebalo da bude 'Duhohrana'. Bez doručka sam otišao u Čeliju za prečišćavanje. Tamo sam dva dana proveo sam, ležeći na ležaju. S vremena na vreme uzimao bih gutljaj vode ili dozu lažne droge. Tu i tamo pritiskao bih dugme koje je slalo mehaničku napravu da me izbičuje. Što više muka, znate, veći je ugled.

Nisam imao nikakve halucinacije, ali sam zaradio boginje. To me nije brinulo i, ako bi neko postao sumnjičav, lako sam mogao da objasnim svoje stanje kao alergiju na 'Duhohranu'. Neki ljudi je stvarno i dobiju."

On pogleda naniže. Mesečinom obasjane šume i poneki pravougaoni ili šestougaoni svetlosni oblik koji je označavao farme. Ispred njih su se nalazili vrhovi planina koje su okruživale Sido.

"I tako", nastavi on, ubrzavajući, nesvesno, priču sve više što su bliže bili planinama, "na kraju svog prečišćavanja ja sam ustao, obukao se i pojeo ceremonijalni ručak od skakavaca i meda."

"Uh!"

"Skakavci i nisu tako loši naročito ako ih jedete od detinjstva."

"Skakavci su izvrsni", reče ona. "I ja sam ih jela mnogo puta. Muka mi je od kombinacije s medom."

On sleže ramenima i reče: ugasiću svetla u kabini. Lezite na pod. I stavite taj ogrtač i masku za noć. Mogli bi da prođete kao insektaner. Poslušno, ona skliznu sa sedišta. Pre no što ugasi svetlo, on pogleda naniže. Izvijala se da dohvati ogrtač pa nije mogao da učini ništa da bi sprečio pogled na njene divne grudi. Bradavice su joj bile crvene, iste boje kao i usne. Iako je glavu hitro okrenuo na drugu stranu sećanje je ostalo. Oseti duboko uzbuđenje. Stid će, znao je, stići kasnije.

Uznemireno, on nastavi s pričom: onda su stigli velikodostojnici. Maknef, Sandalfon. Za njim teolozi i stručnjaci iz neznamologije: neuropsihijatri, izvršitelji, ispitivači najtananijih osećanja, ulizice i zvezdočatci.

Bio sam smešten na jednu stolicu i žice su prikačene na moje telo, a igle zabodene u moje ruke i leđa. Ubrizgan mi je hipno-lipno. Svetla su pogašena. Izgovarane su molitve; delovi iz Zapadnog Talmuda i Obnovljenih Spisa otpevani su. Onda je zrak svetla sa tavanice pao Elohimetar...

"Es'ase'asah?"

"Elohim na hebrejskom znači Bog. Metar je, pa, ovo."

On pokaza na instrument tablu. "Elohimetar je okrugao i veliki, a njegova kazaljka, dugačka koliko moja ruka, postavljena je u vertikalni položaj. Krug instrumenta obeležen je hebrejskim slovima koja, pretpostavljam, nešto znače onima koji vode test."

"Većina ljudi zanemaruje ono što kazaljka pokazuje. Ali ja sam džout i imao sam prilike da vidim knjige koje opisuju test."

"Tako ste znali odgovore, nespfa?"

"Fi. Iako to ne znači ništa jer hipno-lipno na površinu izbacuje istinu, stvarnost... ukoliko, razume se, ne bolujete od marsovskih boginja, pravih ili veštački izazvanih."

Smeh kojim je ispratio svoje reči bio je sumoran. "Pod uticajem droge, Žanet, sva prljavština i gluposti koje si učinio ili pomislio na njih, sva mržnja prema pretpostavljenima, sve sumnje u verodostojnost učenja Čelnog - sve se podiže iz najdonjih nivoa svesti i ostaje kao sapun na dnu prljave kade. Sve ispliva kao plovak pokriven naslagama prljavštine.

Ali ja sam sedeo i samo posmatrao kazaljku - kao u Boga da sam gledao, Žanet - neizdrživo to beše - i lagao sam. Oh, nisam

preterivao. Nisam se trudio da stvorim utisak da sam čudovišno čist i pobožan. Priznao sam neke manje grehove. Tada bi igla pošla unazad po krugu i pala na neka četvrtasta slova. Ali na suštinska pitanja sam odgovarao kao da mi život od toga zavisi. Što je i bilo tačno.

I ispričao sam im svoj san - moje subjektivno putovanje vremenom."
"Subjectif?"

"Fi. Svi su u stanju da subjektivno dožive putovanje kroz vreme. Čelni je jedini čovek, ako se izuzme njegov prvi učenik i njegova žena, a i nekolicina proroka, koji je objektivno bio u stanju da to izvede.

U svakom slučaju, moji snovi behu lepote, građeni tako da ispadnu upravo ono što su oni želeli da čuju. Moja poslednja i vrhunska kreacija - ili laž - bila je ona u kojoj Čelni stiže na Ozagen i obraća se Sandalfonu, Maknefu. A taj događaj treba da se odigra kroz godinu dana."

"Oh,Hale", reče ona. "Zašto ste im to rekli?"

"Jer sad, ma sheh, ekspedicija neće napustiti Ozagen dok se ne navrši ta godina dana. Ne mogu otići i propustiti priliku da uživo vide Sigmenu na svom putovanju uz i niz maticu vremena. Niti priliku da ga učine lažovom. I mene. I tako, vidite, ta kolosalna laž nam pruža mogućnost da najmanje godinu dana budemo zajedno..."

"A tada?"

"Smislićemo već nešto."

"I sve ćete to učiniti radi mene", promrmlja njen grleni glas u tami pored sedišta.

On ne odgovori. Bio je isuviše zauzet upravljanjem gigom tako da ovaj bude stalno nisko i što je moguće bliže krovovima zgrada. Grupice zgrada od drugih odvojene širokim pojasevima šume, promicale su ispod. Toliko je brzo išao da je gotovo proleteo preko Fobove kuće nalik na zamak. Tri sprata visoka, srednjevekovna po izgledu sa svojim kulama i kamenim glavama životinja i insekata koje su virile iz svake niše, ta zgrada je bila od najbližih udaljena najmanje stotinu jardi. Insektaneri su dizali gradove tako da im ostane mnogo slobodnog prostora. Hal spusti gig.

Žanet stavi na lice noćnu masku koja je bila izrađena tako da ima veoma dugačak nos; vrata giga otkočiše otvarajući se i oni preko

trotoara pretrčaše do kuće. Pošto proleteše kroz ulaz i ustrčaše uz stepenice do drugog sprata, morali su da zastanu da Hal potraži ključeve. Našao je insektbravara da mu napravi bravu i drvodelju da mu je ugradi. Nije se mogao pouzdati u bravara s broda zbog bojazni da bi ovaj mogao da napravi duplikate ključeva.

Na kraju pronađe ključ, ali je imao muke da ga ugura u bravu. U času kada otključa vrata, disanje mu je bilo veoma teško. Poče gotovo da gura Žanet unutra. Ona skide masku.

"Čekajte, Hale", reče ona naslanjajući se svojom težinom na njega. "Da niste nešto zaboravili?"

"Oh, Čelni! Šta bi to moglo biti! Nešto ozbiljno?"

"Ne. Samo sam mislila", ona se nasmeši i obori trepavice, "da je običaj sa Zemlje da ljudi svoje mlade prenose preko praga. Tako mi je otac pričao."

Vilice mu se opustiše. Mlada! Ona je svakako sve uzimala zdravo za gotovo!

Ali nije imao vremena da se objašnjava. Bez reči, on je podiže u naručje i unese u stan. Unutra je spusti na pod i reče: "Vraćam se čim budem mogao. Ukoliko ma ko pokuša da uđe ili zakuca na vrata, sklonite se u sobicu o kojoj sam vam govorio. Ne smete ni šušnuti niti izići sve dok ne budete sigurni da sam to ja."

Ona mu iznenada obvi ruke oko vrata i poljubi ga.

"Maw sheh, maw gwah, maw fooh."

Stvari su se odvijale veoma brzo. Ne reče ni reč niti joj uzvрати poljubac. Nekako je osećao da su reči koje mu je uputila pomalo preterane. Ukoliko je tačno preveo njen degenerisani francuski, ona ga je nazvala svojim velikim, dragim i snažnim čovekom.

Okrećući se da zaključa vrata on u svetlu koje je dopiralo iz hodnika vide belinu njenog lica u senci kapuljače. Crvenilo usta presecalo je belinu.

On uzdrhta. Stekao je osećaj da Žanet neće naići na divljenje, zvanično, od strane Srkve.

10.

Hal je kasnio već čitav sat u svom povratku kući jer je Sandalfon želeo da čuje još pojedinosti o njegovom proročanstvu u vezi sa Sigmenom. Onda je morao još da izdiktira svoj izveštaj o obavljenom špijuniranju toga dana. Posle toga on naredi da mu se odredi pilot koji će upravljati gigom do njegovog stana. Dok je išao prema uzletištu, on sreće Pornsena.

"Shalom, abba", reče Hal.

On se nasmeši i protrlja prstima ispupčeno lamek na bedžu.

Geptovo uvek opuštено levo rame, opusti se još više kao zastava spuštена u znak predaje. Ukoliko dođe do potrebe za bičevanjem, Džerou će biti onaj koji udara.

Hal se isprsi i htede da nastavi dalje, kad Pornsen reče: "Samo čas, sine. Ideš li nazad u grad?"

"Shib."

"Shib. Idem i ja s tobom. Imam stan u istoj zgradi. Na trećem spratu, prva vrata desno od Foboa."

Hal zausti da se pobuni, ali se uzdrža. Sad na Pornsena dode red da se nasmeši. On se okrete i pođe prvi. Hal ga je sledio stisnutih usana. Je li ga gept sledio i video njegov susret s Žanetom? Ne. Da jeste, Hal bi već bio uhapšen.

Gept je bio sitna duša. Znao je da će njegovo prisustvo smetati Halu i da će mu, ako se bude nalazio u istoj zgradi, svakodnevno kvariti zadovoljstvo što je slobodan i izvan nadzora.

Ispod glasa, Hal izgovori jednu staru izreku: "Geptovi zubi nikada se ne rastavljaju."

Pilot ih je sačekao kod giga. Ukrcaše se i nečujno poleteše kroz noć. Kad sidoše pred zgradom, Hal, prvi, ispred Pornsena prođe kroz ulaz. Oseti zadovoljstvo zbog kršenja lepog ponašanja i, time, pokazivanja prezira prema tom čoveku.

Pre no što otključa svoja vrata, on zastade. Andeo čuvar ćutke prođe pored njega. Hal, najednom zahvaćen jednom zlom misli, pozva: "Abba."

Pornsen se okrete.

"Šta?"

"Da li biste možda hteli da pogledate malo po mojoj sobi i uveriti se da u njoj ne skrivam neku ženu?"

Maleni čovek pomodre. On zatvori oči i uzdrhta od suzdržavanog besa. Kada ih je otvorio on zaurla: "Džerou! Ako sam ikada video grešnu osobu, onda si to ti! Nije me briga za tvoj položaj u hijerarhiji! Mislim da si ti-ti si-ti prosto nisi shib! Promenio si se. Bio si tako pokoran, poslušan. Sada si nadmen."

U početku oklevajući, ali sve sigurnije i sve višim glasom dok je nastavljao, Hal reče: "Nema dugo vremena otkako me nazvaste grešnim od rođenja. Iznenada je ispalo da sam pravi primer uzornog vladanja, čovek koga za to Srkva ističe - izvinite zbog toga što to ističem - i to s ponosom. Smatram da sam se uvek ponašao samo i jedino onako kao što to i dolikuje. Isto tako smatram da ste vi ništarija, loše naravi, pileći mozak, bubuljica na stražnjici Srkve i da vas treba stezati dok ne prsnete."

Hal presta da urla jer izgubi dah. Srce mu je tuklo, u ušima mu šumelo, a vid mu se mutio.

Pornsen ustuknu pružajući ruke ispred sebe.

"Hale Džerou! Hale Džerou! Dodi sebi! Oh Čelni, koliko li me ti mrziš! A svih ovih godina sam verovao da me voliš, da si moj voljeni šticećenik, a ja tvoj voljeni čuvar. Ali, ti me mrziš. Zašto?"

Galama zamre. Hal poče jasnije da vidi stvari. "Vi to ozbiljno?" upita.

"Naravno! Nikad nisam ni sanjao, sanjao! Sve što sam ti ikada učinio bilo je zbog tebe; kada sam te kažnjavao, srce mi je krvarilo. Ali sam nastavljao podsećajući se da je to za tvoje dobro."

Hal poče da se smeje. Smejao se i smeja dok Pornsen ne pobeže niz hol, nestade u svom stanu i pri tom se samo jednom, bleđa lica, okrete da pogleda iza sebe.

Slabašan, drhteći, Hal se nasloni na dovratnik. Ovo beše najneočekivanije od svega. Bio je gotovo siguran da ga Pornsen smatra za grešno i neprirodno čudovište i da uživa u mračnom zadovoljstvu mučeći ga i bičući ga.

Hal otrese glavom. Verovatno se gept uplašio i pokušao da se opravda.

On otključa vrata i uđe u stan. Sve ukруг, po glavi mu se motala misao da je hrabrost da se onako obrati Pornsenu potekla od

Žanete. Bez nje je bio ništa, ozlojeđen ali uplašen zečić. Nekoliko časova s njom dalo mu je snage da sa sebe skine sve okove dugogodišnje discipline.

On upali svetla u prednjoj sobi. Gledajući preko nje prema sobi za ručavanje, on vide zatvorena kuhinjska vrata. Kroz njih je dopiralo zveckanje posuđa. On onjuši vazduh.

Stek!

Zadovoljstvo odmah zatim zameni strah. Pa rekao joj je da se krije do njegovog povratka. Šta bi da se umesto njega pojavio insektaner ili Juzit?

Šarke zaškripaše pri otvaranju vrata. Žanet mu beše okrenuta leđima. Na prvi zvuk nepodmazanog gvožđa ona se hitro okrete. Lopatica koju je držala ispade joj iz ruke; druga ruka joj polete ustima.

Ljutite reči zamreše mu na usnama. Ukoliko bi je sada ukorio verovatno bi briznula u plač.

"Maw choo! Uplašio si me!"

On zagunđa i pođe da podigne ono što joj je ispalo iz ruku.

"Vidiš", reče ona drhtavim glasom kao da je naslućivala njegovu ljutinu i pokušavala da se odbrani. "Živela sam takvim životom, uvek u strahu da će me uhvatiti da me plaši sve što se iznenada događa. Uvek sam spremna da se okrenem i pobegnem."

"Kako su me ovi insektaneri prevarili!" reče Hal mrgodno. "Mišljah da su ljubazni i dobri, a tebe su držali dve godine u zatvoru."

Ona ga pogleda postrance svojim velikim očima. Boja joj se vrati na lice; crvene usne razvukoše se u osmeh. "Oh, nisu oni tako loši. Stvarno su bili ljubazni. Pružali su mi sve osim slobode. Plašili su se da ću pokušati da se vratim sestrama."

"Pa šta ih se to tiče?"

"Oh, oni misle da negde u džunglama ima preživelih muškaraca moje rase kojima bih mogla da podarim decu. Užasno se plaše da se moja rasa ponovo ne umnoži, postane jaka i nastavi rat s njima. Oni ne vole ratove."

"Čudni su", reče on. "Ali ne možemo očekivati da razumemo one koji ne poznaju učenje Čelnog. Štaviše, oni su bliži insektima no ljudima."

"Samim tim što je neko ljudsko biće ne mora da znači i da je bolji",

reče ona pomalo oštro.

"Sva božja stvorenja imaju svoje pravo mesto u prostoru", odgovori on. "Ali čovekovo mesto je svuda i u svim vremenima. On može da zauzme svako mesto u svemiru i da kroz vreme putuje u oba pravca. A ako mora da potčini stvorenja da bi zauzeo neko mesto ili vreme, on čini samo ono što je ispravno."

"Citiranje Čelnog?"

"Naravno."

"Možda je on u pravu. Možda. Ali šta je čovek? Čovek je osetljivo biće. Insektaneri su osetljiva bića. Insektaner je prema tome čovek. Nespfa?"

"Shib ili sib, hajde da se ne objašnjavamo oko toga. Hajde da jedemo."

"Ja se nisam objašnjavala."

Onda se nasmeši i dodade. "Postaviću sto. Videćeš umem li da kuvam ili ne. Ali oko toga neće biti objašnjavanja."

Pošto su tanjiri stavljeni na sto, njih dvoje zauzeše mesta oko njega. Hal sklopi ruke, stavi ih na sto, obori glavu i pomoli se.

"Isače Sigmen, pretečo čoveka, stvarnost ti ime bila, zahvaljujemo ti što si omogućio ovu blagoslovenu sadašnjost, koja nekada beše nesigurna budućnost. Zahvaljujemo ti na ovoj hrani koja je nekada bila samo mogućnost. Nadamo se i znamo da ćeš oterati Zadnjeg, sprečiti njegove podle namere da uzdrma prošlost kako bi izmenio sadašnjost. Učini ovaj svet sigurnim i stvarnim i omogući protok vremena. Ove duše za stolom zahvaljuju ti za to. Pa tako i nek bude."

On rasplete ruke i pogleda Žanet. Ona je zurila u njega.

Prepuštajući se iznenadnom osećanju, on reče: "Možeš i ti da se pomoliš ako hoćeš."

"Zar ti se moja molitva neće učiniti grešnom?"

On malo zastade pre no što odgovori. "Da. Ne znam zašto sam ovo rekao. Sigurno nikada jednog Izraelca ili Bantua ne bih ponudio da se pomole. Nikada ni s jednim od njih za istim stolom ne bih ni jeo. Ali ti... ti si nešto drugo... možda zato što nisi svrstana ni uz šta poznato. Ja... ja ne znam."

"Hvala ti."

Ona u vazduhu opisa trougao srednjim prstom desne ruke. Gledajući

naviše ona reče: "Velika Majko, mi ti zahvaljujemo."

Halu pođe za rukom da spreči da na videlo izađu osećanja koja je imao dok je slušao jednog nepravovernog. On izvuče fijoku koja se nalazila u stolu i iz nje izvadi dve stvari od kojih jednu daje Žanet, a drugu zadrža za sebe i stavi je na glavu.

Bile su to kape širokog oboda sa čijih je ivica visio dugački veo. On potpuno pokri njegovo lice.

"Stavi to", reče on Žanet.

"Žašto?"

"Zato da ne bi morali da gledamo jedno drugo pri jelu, naravno", reče on nestrpljivo. "Između lica i vela imaš dovoljno mesta da bi kašiku i viljušku mogla da primakneš ustima."

"Ali zašto?"

"Rekoh ti. Da ne gledamo jedno drugo dok jedemo."

"Hoće li ti od pogleda na mene dok jedem pripasti muka?"

"Prirodno."

"Prirodno? Zašto prirodno?"

"Pa uzimanje hrane je tako... uh... ne znam... životinjski."

"I vi ovo uvek radite? Ili s tim započinjete kad otkrijete da ste životinje?"

"Pre dolaska Čelnog jelo se bez stida i pokrova. Ali to je bilo vreme kada se ni o čemu nije vodilo računa."

"Da li Izraelci i Bantu kriju svoja lica dok jedu?"

"Ne."

Žanet usta od stola.

"Ne mogu jesti dok mi je ova stvar na licu. Stidela bih se."

"Ali... ja moram da nosim ovu kapu", reče on nesigurnim glasom.

"Moram da jedem."

Ona izgovori jednu frazu glasom koji mu je bio nepoznat. Ali lako je uočio njenu zbunjenost i povređena osećanja.

"Žao mi je", reče on. "Ali, tako je to. I tako mora biti."

Polako, ona ponovo sede, a zatim stavi kapu na glavu. "Vrlo dobro, Hale. Ali mislim da ćemo o ovome morati da porazgovaramo malo kasnije. Ovo čini da osećam kao da sam odvojena od tebe. Ovo ubija bliskost i zajedničko uživanje u stvarima koje nam život pruža."

"Molim te da ćutiš dok jedeš", reče on. "A ako moraš nešto da kažeš, prethodno progutaj zalogaj koji ti je u ustima. Kad jedem s

insektanerima ja okrenem lice, ali uši ne mogu da zapušim."

"Trudiću se da ti ne pripadne muka", reče ona. "Samo još jedno pitanje. Kako učutkujete decu kad jedu s vama?"

"Ona nikada ne jedu s odraslima. Ili, bolje rečeno, jedini odrasli za njihovim stolovima su gepti. I oni ih brzo nauče pravilnom ponašanju."

"Oh."

Obrok proteče u ćutanju izuzev neizbežnog zveckanja kašika o tanjire. Kad je završio, Hal skide kapu.

"Žanet, ti si izuzetna kuvarica. Hrana je bila tako ukusna da gotovo osetih da je greh što toliko uživam u njoj. Supa je bila najbolja koju sam ikada probao. Hleb izvanredan; salata prava, a stek savršen."

Žanet prvo skide kapu. Svoje jelo jedva da je i dotakla. I pored toga, ona se nasmeši.

"Moje tetke su me dobro naučile. U mom narodu, žene odmalena uče svemu što treba da znaju kako bi zadovoljile muškarce. Svemu." On se nervozno nasmeja i, da prikrije zbunjenost, zapali cigaretu.

Žanet upita sme li i ona da proba jednu.

"Pošto već gorim mogla bih i da se pušim", zakikota se ona.

Halu nije bilo jasno šta ona time misli, ali se nasmeja kako bi joj stavio do znanja da se ne ljuti na nju zbog njenog neznanja u vezi s kapama za jelo.

Žanet zapali svoju cigaretu, duboko uvuče dim, zakašlja se i polete prema slivniku da uzme čašu vode. Vratila se kasnije očiju punih suza, ali i pored toga odmah se maši cigarete i pokuša ponovo. Nedugo zatim, već je pušila kao veteran.

"Tvoje sposobnosti za podražavanje su neverovatne", reče Hal. "Posmatrao sam te kako podražavaš moje pokrete i čuo kako to isto radiš s mojim načinom govora. Znaš li da se američkim služiš gotovo isto onako dobro kao i ja?"

"Pokaži mi ili reci nešto jednom i nećeš morati to da radiš ponovo", odgovori Žanet. "Ovim ne želim da kažem da sam natprosečne inteligencije. Kao što reče ti, to je samo instinktivno podražavanje, mada sam, tu i tamo, sposobna i sama nešto da smislim."

Ona počne lako i živahno da ćaska o životu koji je vodila sa svojim ocem, sestrama i tetkama. Njeno dobro raspoloženje, čini se, beše istinsko; očigledno je bilo da tako ne priča zato što želi da izgubi

nesporazum nastao za vreme jela. Obrve su joj igrale dok se smejala. Bile su očaravajuće, gotovo sasvim lučnog oblika. Tanke trake crnila kretale su joj od nosa, skretale pod pravim uglom, lako se izvijale iznad očnih duplji i završavale se kukicama.

On je upita je li oblik njenih obrva bio urođen narodu njene majke. Ona se nasmeja i objasni da ih je nasledila od oca, Zemljanina.

Njen smeh bio je prigušen i melodiozan. Nije mu išao na živce kao smeh njegove bivše žene. Uljuljkan njime on oseti zadovoljstvo. A svaki put kada bi pomislio na to kako cela ova situacija može da se završi i kada bi mu raspoloženje splasnulo, neka njena zanimljiva primedba vraćala bi mu dobro raspoloženje. Činilo se da je bila sposobna da izvede upravo ono što je bilo potrebno da ukloni neraspoloženje i podstakne zadovoljstvo.

Jedan čas kasnije Hal se diže i pođe u kuhinju. U prolasku kraj Žanet ne izdrža da joj ne povuče prste kroz gustu, talasastu, crnu. kosu.

Ona podiže glavu i zatvori oči kao da očekuje njegov poljubac. Ali, nekako, nije mogao. Želeo je to ali se nije mogao odlučiti na taj prvi korak.

"Sudovi se moraju oprati", reče on. "Ne smemo dozvoliti da neki neočekivani posetilac zatekne sto postavljen za dvoje. I o još jednoj stvari moramo voditi računa. Cigarete moramo da krijemo i sobe stalno moraju biti provetrene. Pošto sam prošao Metarenje od mene se očekuje da prevaziđem tako sitne grehe kao što je pušenje."

Ukoliko je i bila razočarana, Žanet to ne pokaza. Ona se smesta zaposli pospremajući sto. On nastavi da puši razmišljajući o mogućnostima za nabavku duvana. Ona je tako uživala u cigaretama da nije mogao da dozvoli da ostane bez njih. Jedan od članova posade s kojim je bio u dobrim odnosima nije pušio već je svoje sledovanje duvana prodavao svojim drugovima. Možda bi neki inektaner mogao da odglumi želju za duvanom, kupi ga od astronauta i proda Halu. Fobo bi to mogao učiniti... ali cela stvar se pažljivo mora izvesti... možda sve to i nije vredno tolikog rizika...

Hal uzdahnu. Imati Žanet uz sebe bilo je divno, ali je počinjala da mu komplikuje život. Evo ga gde se, čineći kriminalne stvari, ponaša kao da je to najnormalnija stvar na svetu.

Ubrzo se ona zaustavi pred njim, ruku na bokovima i blistavih očiju.

"A sada, Hale, maw namoo, kad bismo samo imali nešto za piće..."

veče bi bilo zaokrugljeno."

Hal skoči na noge. "Žao mi je. Mogao sam znati da nećeš umeti da skuvaš kafu."

"Ne. Ne. Mislila sam na nešto žestoko. Na alkohol, ne na kafu."

"Alkohol! Veliki Sigmene, devojko, mi ne pijemo! To bi bila najodvratnija..."

Onda zastade. Ponovo ju je povredio. On obuzda sebe. Na kraju, nije on tu mogao ništa da učini. Ona je poticala iz drugog sveta, sveta sa drugom kulturom. Ona čak nije bila, otvoreno govoreći, ni ljudsko biće.

"Žao mi je", reče on. "To je versko pitanje. Zabranjeno je."

Oči joj se napuniše suzama. Ramena počеше da joj se tresu. Ona stavi lice u ruke i zajeca. "Ti to ne razumeš. Ja to moram dobiti. Moram."

"Ali zašto?"

Ona odgovori i dalje krijući lice u šakama. "Zato što sam za vreme zarobljeništva malo šta mogla da radim da bih se zabavila. Moji tamničari su mi davali žestoka pića; pomagalo je da se ubije vreme i gušilo nostalgiju za domom koja me je mučila. I pre no što sam i znala postadoh alkoholičar."

Hal zgrči pesnice i zareža: "Ti sinovi... insektanera!"

"Vidiš li sad da moram imati piće. Učiniće da se bolje osećam za neko vreme. A kasnije, možda, pokušaću da se oslobodim. Znam da mogu, ako mi ti pomogneš."

On odmahnu rukama. "Ali - ali gde da ga nađem?" Stomak mu se prevrte od pomisli na učešće u doturanju alkohola. Ali ako joj je potreban, učiniće sve da ga nabavi.

Veoma hitro, ona reče: "Možda ti Fobo može dati malo."

"Ali Fobo je bio jedan od tvojih tamničara! Neće li posumnjati ako se pojavim i zatražim mu alkohola?"

"Misliće da je za tebe."

"U redu", reče on zlovoljno i, istovremeno, pokajnički zato što je bio zlovoljan. "Ali mi se ne sviđa pomisao što će neko za mene pomisliti da pijem. Čak iako je to samo insektaner."

Ona mu priđe i, činilo se, pretopi se u njega. Usne ga nežno dotakoše. Telo njeno kao da je pokušavalo da prođe kroz njega. Držao ju je tako gotovo minut, a onda ukloni svoje usne.

"Treba li da te ostavim?" prošaputa. "Možeš li bez pića? Samo za noćas? Sutra ću ti ga nabaviti."

U glasu joj se nešto prelomi. "Oh, maw namoo, volela bih da mogu. Kako bih volela da mogu. Ali ne mogu. Jednostavno ne mogu. Veruj mi..."

"Verujem ti."

On je ostavi i pređe u prednju sobu gde, iz ormana, uze kapuljaču, ogrtač i noćnu masku. Glava i ramena bili su mu povijeni. Sve će biti pokvareno. Neće moći ni da joj se približi jer će joj dah zaudarati na alkohol. Ona će se verovatno pitati zašto je hladan, a on neće imati snage da joj kaže kako je neugodna jer bi joj to povredilo osećanja. Da sve bude gore, povrediće je čak iako joj ne bude pružio nikakvo objašnjenje.

Pre no što pođe ona ga poljubi još jednom u njegove, sada ledene, usne.

"Požuri! Ja čekam."

"Aha."

11.

Hal Džerou lako pokuca na vrata Fobovog stana koji se nalazio u njegovom neposrednom susedstvu. Vrata se ne otvoriše odmah. Nije ni čudo. Unutra beše veoma bučno. Hal udari ponovo po vratima, mada obazrivo jer nije želeo da ga Pornsen čuje. Gept je živeo prekoputa Foba i mogao bi otvoriti vrata da vidi šta se događa. Noć nije bila zgodno vreme da ga Pornsen vidi kako posećuje čudovište. Iako je imao sva prava da posećuje insektanerski dom bez pratnje gepta, Hal je osećao nelagodnost zbog Žanet. Nije smeo da dozvoli da Pornsen uđe u njegov, Halov, puka za vreme njegove odsutnosti zbog nezvaničnog špijuniranja. A ako Pornsen to učini, Hal je bio izgubljen. Sve će izaći na videlo.

No, Hal se umiri prisećajući se da gept nije bio hrabar čovek. Ukoliko i skupi hrabrost da uđe u Halov stan, morao je da računa i sa mogućnošću da bude otkriven. A Hal, kao lamek, imao je toliko uticaja da je mogao učiniti da Pornsen bude ne samo obeščašćen i degradiran, već i poslat u Č.

Za svaki slučaj, pre no što je pošao, rekao je Žanet da se sakrije u odaji koju joj je ranije već pominjao. Nju je, naročito za Hala, u stan ugradio insektanerski drvodelja. Vrata za malenu odajicu tako su se uklapala u zadnji zid sobe za rad, da bih ih jedino temeljno pretraživanje moglo otkriti.

Jako i nestrpljivo, Hal ponovo zakuca na vrata. Ovog puta ona se otvoriše. Ejbesa, Fobova žena, ih otvori i nasmeši mu se.

"Hale Džerou!" reče mu ona razdragana na sidonskom. "Dobro nam došli! Kako to da danas niste ušli bez kucanja?"

Hal je bio preneražen. "Nisam tako mogao da postupim!" reče on.

"Zašto ne?"

"Mi to ne činimo."

Ejbesa sleže ramenima ali je bila isuviše učtiva pa ne reče svoje mišljenje. I dalje se smešeći, ona reče: "Pa, uđite. Ja ne ujedam!"

Hal zakorači unutra i zatvori vrata za sobom pošto je prethodno bacio pogled na Pornsenova vrata. Bila su zatvorena.

Unutra, glasovi dvanaestoro dece odjekivali su po zidovima sobe

koja je bila velika kao košarkaško igralište. Ejbesa povede Hala preko poda na kome nije bilo parketa prema suprotnom kraju sobe gde je počinjao hodnik. Prođoše kraj jednog ugla gde su tri žene-insektaneri sedele za stolom, očigledno Ejbesine prijateljice. Bile su zauzete žvakanjem, ispijanjem pića iz visokih čaša pred njima i ćaskanjem. Hal nije mogao da razume ni reči od onoga što je čuo; žene-insektaneri, u razgovoru među sobom, služile su se rečnikom koji je pripadao isključivo njihovom polu. Ovaj zakon je, kako je Hal shvatio, sad već brzo odumirao pod naletom rastuće urbanizacije. Ejbesine devojčice već nisu učile ženski govor.

Ejbesa ga odvede do kraja hodnika gde otvori jedna vrata i reče: "Fobo, dragi! Hal Džerou, Beznosi, je ovde!"

Hal se nasmeši kad ču ovaj svoj opis. Kad ga je prvi put čuo gotovo se uvredio. Ali je shvatio da insektaneri nemaju nameru da vređaju. A Fobo se nikada time ne bi poslužio u Halovom prisustvu.

Fobo se pojavi na vratima. Bio je u nekoj purpurnoj lakoj odeći i Hal se po stoti put čudio građi Ozagenca sa plečkama pričvršćenim za ventralnu hrptenjaču.

"Svakako ste dobrodošli, Hale", reče Fobo na sidonskom. Onda se prebaci na američki. "Šalom. Kakve vas srećne okolnosti dovode ovamo? Sedite. Ponudio bih vas pićem ali mi ga je ponestalo."

Hal nije mislio da će mu se razočarenje pokazati na licu, no Fobo ga je tamo otkrio.

"Nešto nije u redu?"

Hal odluči da ne gubi vreme. "Tačno. Gde bih mogao da nabavim krčag pića?"

"Trebam malo? Šib. Izaći ću s vama. Najbliža krčma je trećerazredno svratište; pružiće vam priliku da izbliza pogledate onu vrstu života sidonskog društva koju bez sumnje ne poznajete."

On se izgubi u nekoj pokrajnoj sobici i vrati se sa naručjem punim odeće. Preko svog debelog stomaka on zakopča široki kožni pojas i za njega prikači kanije u kojima se nalazio kratki rapir. Onda zavuče i pištolj za pojas. Preko ramena prebaci zeleni ogrtač sa mnogo crnih traka na njemu, a na glavu stavi tamnozelenu kapu sa veštačkim pipcima na njoj. Ovaj ukras na glavi bio je oznaka klana Skakavaca. Jednom je za insektanere toga klana bilo veoma važno da ovu kapu imaju na glavi kad god su bili van svojih stanova. Sada je društveno

uređenje u obliku klanova bilo gotovo odumrlo iako im je politički uticaj i dalje bio ogroman.

"Potrebno mi je piće, žestoko, alkoholno piće", reče Fobo. "Vidite, kao profesionalni empatolog, ja često posećujem mnoge nervno labilne slučajeve. Dajem terapiju mnogim neuroticima i poremećenima. Moram se staviti u njihov položaj da bih mogao da osetim ono što oni osećaju. Tada se čupam iz njihovog položaja da bih objektivno mogao da donesem sud o njihovom problemu. Uz pomoć ovoga", on dodirnu svoju glavu, "i ovoga", dodirnu nos, "ja se pretvaram u njih, onda se opet vraćam u svoje normalno stanje i tako, ponekad, uspevam da im pomognem u njihovoj mucii."

Hal je znao da, kada je pokazao na svoj nos, Fobo misli na dva krajnje osetljiva pipka koji su celom dužinom nosa išli ispod njega, sposobni da uhvate i odrede vrstu i značenje osećaja koje je imao pacijent. Miris insektanerskog znoja govorio je više od njihovih lica. Fobo povede Hala dole do velike sobe gde Ejbesi reče da će da izađe i nežno protrlja nos o njen nos.

Tada pruži Halu masku, oblikovanu kao insektanersko lice, a i sam stavi svoju masku. Hal ne zapita čemu sve to. Znao je da je za ceo Sido važio zakon da se nose noćne maske. Imale su korisnu namenu jer su mnoge opasne insekte držale na odstojanju. Fobo mu objasni njihov društveni značaj.

"Mi, Sidonci iz gornjih klasa, nosimo ih kad izlazimo u - kako se to kaže na američkom?"

"Skitnja?" reče Hal. "Kada osobe iz visokog društva zabave radi odlaze na mesta na kojima se okupljaju donji slojevi društva."

"Skitnja", ponovi Fobo. "Obično ne nosim masku kad izlazim jer se mešam s ljudima zabave radi, a ne da bih im se smejaio. Ali, noćas, ovakvi kakvi ste - ne zamerite mi što ću to pomenuti, Beznosi - mislio sam da biste se osećali daleko ugodnije s maskom na licu."

Kad izađeš iz zgrade, Hal upita: "Čemu mač i pištolj?"

"Oh, pa nema tako mnogo opasnosti u ovom procepu šuma, ali je bolje biti oprezan. Sećate se šta sam vam rekao kod ruševina? Insekti na mojoj planeti su se razvili i usavršili daleko više od onih na vašoj planeti, sudeći prema onome što ste mi vi pričali. Vi znate za parazite i mimikrite koji napadaju mravlje kolonije? Pigmejski mravi koji žive u zidovima naselja i hrane se jajima i mladima?"

Sličnu stvar imamo i mi ovde s tim što se ovde hrane nama. Stvorenja koja se kriju među oborenim stablima, u podnožju ili u izjedenim telima drveća. Eto razloga zbog kojeg deci branimo da noću izlaze napolje. Ulice su nam dobro osvetljene i pod stalnom stražom, ali njih često presecaju pojasevi šume..."

Išli su kroz park stazom osvetljenom svetlošću iz visokih lampi na gas. Sido je još bio na prelazu između upotrebe električne energije i korišćenja starijih oblika energije; nije bilo nikakvo čudo da jedna ulica bude osvetljena sijalicama, a već sledeća gasnim lampama. Izlazeći iz parka na široku, osvetljenu ulicu, Hal vide i druga obeležja ozagenske kulture, stare i nove, rame uz rame. Kočije koje su vukle životinje s kopitama, iste vrste kojoj je pripadao i Fobo, i parom terana vozila s točkovima. Životinje i vozila kretali su se prostorom koji je bio prekriven kratkom travom, otpornom na sve pokušaje njenog uništavanja.

A zgrade su bile tako široko razmaknute da je čovek teško sticao utisak da se nalazi u glavnom gradu. Šteta, pomisli Hal. Insektaneri sada imaju više nego dovoljno slobodnog prostora. Ali sa povećanjem populacije, neminovno će doći do popunjavanja tog prostora zgradama i kućama; jednog dana Ozagen će biti isto onako pretrpan kao i Zemlja.

Tada se ispravi. Pretrpan, svakako, ali ne insektanerima. Ukoliko Gabrijel obavi svoj zadatak onako kako je zamišljeno, ljudska bića iz Hejdžek Unije zameniće domoroce.

Na ovo uzdrhta i pomisli - sasvim grešno, naravno - da je sve to jedna velika nepravda. Kakvo pravo imaju bića s druge planete da dođu ovamo i pobiju sve stanovnike?

Bilo je to ispravno zato što je to Čelni rekao.

Fobo reče: "Ah, tu smo."

On pokaza na zgradu ispred njih. Zgrada je bila trospratnica i imala je lukove koji su s gornjih spratova išli do zemlje. Ovi lukovi su imali ugrađene stepenice u njima po kojima su stanari stizali do svojih stanova. Kao i većina starih zgrada u Sidou, ona nije imala stepenište u unutrašnjosti.

I pored sve starosti, krčma na prvom spratu imala je veliku, električnu svetleću reklamu iznad ulaza.

"Darokuova Srećna Dolina", protumači Fobo jedva čitljiv natpis.

Bar se nalazio u podrumu. Hal pošto zastade i zadrhta od navale alkoholnih mirisa koji su stizali uz stepenice, pođe za Fobom. Na ulazu ponovo zastade.

Jaki alkoholni mirisi i zaglušujuća, čudna muzika i, čak, još glasnija buka glasova, sve je bilo izmešano.

Insektaneri su se gurali oko stolova čije su površine bile šestougaone, naginjući se preko sudova od legure kalaja i olova da bi jedni drugima vikali u lice. Neko neuračunljivo izmahnu rukom i baci jedan sud. Kelnerica požuri da pokupi krhotine s poda. Kad se sagla da to izvede, jedan debeli insektaner zvučno je šljepnu odpozadi uz opšti smeh svojih drugova za stolom. Kelnerica se i sama nasmeja i reče debelom nešto zajedljivo jer se sada nasmejaše gosti za susednim stolom.

Na podijumu u jednom uglu prostorije, orkestar od pet članova izvlačio je iz svojih instrumenata brze i neobične zvuke. Hal vide tri instrumenta nalik na zemaljske: harfu, trubu i bubnjeve. Četvrti muzičar nije svirao uopšte već je tu i tamo tresao kavezom u kome se nalazio skakavacoid veličine kunića. Tako uzdrman, insekt bi trljao svoja krila preko zadnjih nogu i proizvodio četiri glasna cvrkutava zvuka, završavajući ih dugačkim, jezivim cijukom.

Peti muzičar je duvao u pisak koji je ulazio u torbu iz koje su virile tri kratke, uzane lule. Slabašno cvilenje stizalo je otuda.

Fobo viknu da nadjača galamu: "Nemojte misliti da je ova buka tipična za našu muziku. Ovo je običan, jeftini sastav. Jednog od ovih dana ću vas povesti na simfonijski koncert pa ćete moći da se uverite u veličinu naše muzike."

Insektaner povede čoveka prema jednoj od zavesama zaklonjenih odaja koje su se nalazile po zidovima. Sedoše za sto. Kelnerica im priđe. Znoj joj je curio s čela i preko nosa.

"Zadržite masku na licu dok ne dobijemo piće" reče Fobo. "Onda ćemo navući zavese." Kelnerica reče nešto što Fobo prevede da bi olakšao Halu: "Pivo, vino ili bubasok. Ja ne bih okusio prva dva. Ona su za žene i decu."

Hal nije želeo da se osramoti. On reče uz odvažnost koju nije osećao: "Ovo zadnje onda, naravno."

Fobo podiže dva prsta. Kelnerica se izgubi i još brže se vrati sa dve posude. Insektaner gurnu svoj nos u grlić pa udišaše duboko,

zatvarajući pritom oči od oduševljenja. Zatim nakrenu posudu i zadrža je dugo na ustima. Kad je spustio posudu na kraju, podrignu i cmoknu ustima.

"Ukusan je i kad ga mirišeš i kad ga probaš", utanji on glasom.

Hal oseti gadljivost. Toliko puta je bio bičevan zbog svojih ispada.

"Ali, Hale", reče Fobo. "Pa vi ne pijete!"

Džerou slabašno reče: "Damif'ino", sidonski za 'Nadam se da ovo ne boli' i ispi.

Vatra mu prođe kroz grlo kao lava niz vulkanske padine. I, kao i vulkan, Hal rignu vatru. Kašljao je i grcao, dok mu je piće izletalo iz usta, a oči mu se zatvarale propuštajući jedino suze.

"Veoma dobro, zar ne?" upita Fobo hladno.

"Da, veoma dobro", progrca Hal kroz grlo koje je čini se zanavek bilo upropašćeno. Iako je većinu izbacio kroz kašalj, nešto od pića mora da je stiglo do stomaka mu i dalje u noge, jer oseti vrelu plimu kako nadire i povlači se u njegovoj unutrašnjosti, kao rukovođena nekim skrivenim mesecom koji je kružio unaokolo po njegovoj glavi, velikim mesecom koji je udarao i češao po zidovima u unutrašnjosti njegove lobanje.

"Uzmite još jedno."

Naredno piće je bolje podneo - naizgled, doduše, jer nije kašljao niti prskao pićem oko sebe. U unutrašnjosti nije ni izdaleka bilo tako. Stomak mu se bunio i bio je siguran da će se obrukati. Posle nekoliko dubokih udisaja on se ponada da će mu poći za rukom da zadrži piće u sebi. Tada podrignu. Lava iz stomaka mu gotovo stiže do guše pre no što mu pođe za rukom da je obuzda.

"Izvinite me", reče on crveneći.

"Zašto?" upita Fobo.

Bilo je to najsmješnije pitanje koje je Hal u životu čuo. On se glasno nasmeja i srknu iz posude. Kad bi samo uspeo da ispije piće u jednom gutljaju i kupi piće za Žanet i izgubi se odavde kako noć ne bi potpuno bila izgubljena.

Kada je piće u njegovoj čaši stiglo negde na pola puta do dna, Hal ču Foba, nejasno i kao iz velike daljine, negde s kraja nekog velikog tunela, kako ga pita da li možda želi da vidi kako se pravi piće.

"Šib", reče Hal.

On se diže ali je morao da se pridrži rukom za ivicu stola dok se ne

učvrsti na nogama. Insektaner mu reče da stavi masku.

"Zemljani ovde i dalje izazivaju veliku radoznalost. Ne želimo da celo veče provedemo odgovarajući na pitanja ili ispijajući pića koja bi nam silom nudili."

Kroz bučnu gomilu oni zatim prokrčiše sebi put do sobe koja se nalazila u zadnjem delu prostorije. Tu Fobo pokretom ruke obuhvati prostor i reče: "Pogledajte! Kisarabu!"

Hal pogleda. Da neke njegove navike nisu potonule u poplavi pića verovatno bi bio izbačen iz ravnoteže. Ovako kako je bilo, on pokaza samo radoznalost.

Stvorenje koje je na stolici sedelo za stolom na prvi pogled je moglo da prođe kao insektaner. Imalo je plavu ćubu, nos, ćelu i V-u-V usta. Takođe je imalo i okruglo telo sa ogromnim trbuhom kakvo se moglo videti i kod ponekih Ozagenaca. No, već drugi pogled, pažljiviji, pod svetlom gole sijalice koja se nalazila na plafonu, otkrivao je stvorenje čije je telo bilo omotano jedva zelenkastom pokožicom. I, mada je nosilo dugačak ogrtač, noge i ruke su mu bile gole. Na njima pokožica nije bila glatka već člankovita, izdeljena na delove ivicama oklopa, kao čunak od peći.

Fobo mu se obrati. Džerou je razumeo po neku reč; ostale je hvatao po smislu.

"Dako, ovo je gospodin Džerou. Kaži zdravo gospodinu Džerou."

Velike plave oči odmeriše Hala. Ništa u njima nije bilo što bi ih razlikovalo od insektanerskih, a ipak su delovale nekako neljudski, potpuno artropodski.

"Zdravo gospodine Džerou", Dako reče glasom papagaja.

"Reci gospodinu Džerou kako je lepa noć."

"Baš je lepa noć, gospodine Džerou."

"Reci mu da je Dako srećan što ga vidi."

"Dako je srećan što vas vidi."

"I što ga služi."

"I što vam služim."

"Pokaži gospodinu Džerou kako praviš bubasok."

Insektaner koji se nalazio pored stola pogleda na svoj ručni časovnik i izgovori nešto brzo na ozagenskom. Fobo prevede.

"On kaže da je Dako jeo pre pola sata i da bi sada trebao da ispusti sok. Ova stvorenja svakih pola sata pojedu ogromne obroke i onda -

pazite!"

Daroku stavi na sto ogromni zemljani vrč. Dako se nagnu preko njega sve dok se, pola inče dugačka, cevka koja mu je izrastala iz grudi ne nađe iznad grlića vrča. Ova cevka, pomisli Hal, mora da je izmenjeni trahealni otvor. Iz cevke upravo u tom času pokulja bistra tečnost i napuni vrč do samih ivica. Daroku zgrabi vrč i odnese ga. Jedan drugi Ozagenac dođe iz kuhinje i donese tanjir na kome su se nalazili, Hal je to kasnije saznao, dobro zašećerani špageti. On stavi tanjir na sto i Dako poče da jede iz njega služeći se velikom kašikom.

Iako Halov mozak u tom času nije radio najpreciznije, on shvati šta se tu događa. On očajnički pogleda oko sebe ne bi li otkrio mesto na kome bi mogao da povрати. Fobo mu pod nos poturi neko piće. U nedostatku nečeg boljeg, on otpi malo od toga. Kad je bal, nek je bal do kraja. Na njegovo veliko iznenađenje, žestoko piće mu umiri stomak. Ili, bolje rečeno, sagore naraslu muku.

"Tačno", odgovori Fobo na Halovo pitanje izrečeno pridavljenim glasom. "Ova stvorenja su prvorazredan primer parazitske mimikrije. Iako su samo kvazi-insekti, veoma su nam slična. Žive među nama i za svoje mesto u našem društvu plaćaju nam jeftinim i pitkim alkoholnim pićem. Primetili ste njegov nenormalno veliki stomak, šib? Upravo tu se nalazi mesto na kome tako brzo proizvode alkohol i odakle ga izručuju. Prosto i prirodno, da? Daroku ima još dvojicu koji rade za njega, ali noćas imaju slobodnu noć i bez sumnje su zaglavili u neku susednu krčmu i zapili se. Mornarski izlazak..."

"Možemo li kupiti vrč pića i izaći napolje", provali iz Hala. "Muka mi je. Mora biti da je to odsustvo vazduha. Ili tako nešto."

"Tako nešto, svakako", promrmlja Fobo.

On posla kelnericu po dva vrča. Dok sa čekali na njen povratak primetiše jednog zdepastog insektanera sa maskom na licu i u plavom ogrtaču kako ulazi na vrata. Pridošlica zastade na vratima raširenih nogu na kojima su se nalazile crne čizme, dok mu se dugački nos maske okretao u svim pravcima kao periskop podmornice u potrazi za plenom.

Hal se zagrcnu i reče: "Porsen! Vidim mu uniformu ispod ogrtača!"

"Šib", uzvрати Fobo. "Opušteno rame i crne čizme takođe ga odaju. Koga li misli da prevari?"

Hal divlje pogleda oko sebe. "Moram da se izgubim odavde!"

Kelnerica se vrati sa dve posude u obliku flaša. Fobo plati i jednu daje Halu koji je ne razmišljajući stavi u unutrašnji džep svoga ogrtača.

Gept ih je video kroz vrata, ali mora da ih nije poznao. Džerou je nosio masku, dok je patolog Pornsenu izgledao kao svaki drugi insektaner. Metodičan kao i uvek, Pornsen je očigledno rešio da izvrši temeljan pretres. Odlučnim pokretom on ispravi svoje opuštene rame i krenu da zadiže zavese na separeima duž zida. Kad god bi ugledao insektanera sa njegovom, ili njenom maskom, na glavi, on bi podizao grotesknu napravu da pogleda ko se krije iza nje.

Fobo se zakikota i reče na američkom: "Neće on tako dugo. Šta on misli da smo mi Sidonci? Gomila miševa?"

Ono na šta je čekao se i dogodi. Kršni insektaner se iznenada uspravi kad se Pornsen maši za njegovu masku i, umesto da ostane bez svoje, on podiže geptovu. Iznenaden što vidi neozagensko biće, insektaner se zabulji u čudo pred sobom. Tada zacvrča, uzviknu nešto i tresnu Zemljanina po nosu.

U času izbi tuča. Pornsen odlete nazad na jedan sto i sruši ga zajedno sa sudovima na njemu. Dva insektanera ga smesta zaskočise. Treći udari četvrtog. Četvrti vrati udarac. Daroku polete držeći kratku budžu u rukama i poče nemilice da njome treska po glavama i nogama svojih mušterija. Neko mu prosu bubasok u lice.

I, u tom času, Fobo okrenu prekidač za svetlo i krčma utonu u mrak. Hal je stajao zaprepašćen. Neka ruka dohvati njegovu. "Sledite me!" Ruka ga povuče. Hal se okrete i dozvoli da ga vode, posrćući, prema mestu na kome je mislio da su zadnja vrata.

Izvestan broj drugih u prostoriji mora da je došao na sličnu ideju. Hal bi oboren i izgažen. Fobova ruka ispusti u metežu njegovu. Džerou povika za njim, ali njegov glas se izgubi u masi drugih: "Briši! Sklanjaj mi se s leđa, ti glupi insektanerski sine! Velika Larvo, zaglavismo se u vratima!"

Oštri pucnji pridružiše se već postojećoj buci. Strašan zadah zahvati Hala kad insektaneri, u nervozi, ispustiše gasove iz svojih šizilišta. Grcajući, Hal se nekako probi kroz vrata. Nekoliko sekundi kasnije njegovo suludo laktanje i muvanje kroz gomilu koprcavih tela donese mu slobodu. Potrča jednim prolazom i, čim se nađe na ulici, zape da

beži što ga noge nose. Bilo mu je svejedno kuda ide. Njegova jedina misao beše da između sebe i Pornsena napravi što je moguće veću razdaljinu.

Svetlosti lučnih svetiljki na visokim, vitkim gvozdanim stubovima ostajale su za njim. Trčao je ramenom gotovo udarajući u zidove kuća. Namera mu je bila da beži držeći se senki koju su bacali mnogobrojni balkoni na njihovim fasadama. Minut posle toga, on uspori u jednom uskom prolazu. Jedan pogled ga uveri da se ne nalazi u slepoj uličici. On polete niz nju dok ne stiže do velike četvrtaste kutije oko koje je strašno zaudaralo, tako da mora da je služila za bacanje otpadaka. On čučnu iza nje i pokuša da umiri svoje disanje. Konačno, pluća počеше normalno da mu se ponašaju; više nije morao da grca kako bi došao do vazduha. Mogao je da osluškuje, a da mu pri tom ne smeta bubnjanje vlastitog srca u ušima.

Progonioce, međutim, nije čuo. Posle nekog vremena on zaključi da može slobodno da ustane. Oseti težinu boce u svom ogrtaču. Začudo, ona je kroz celu gužvu prošla neoštećena. Žanet će dobiti svoje piće. Kakvu je priču samo imao za nju! Na kraju, nije li kroz sve to prošao samo nje radi i nije li pravo da za to dobije i nagradu...

Od te pomisli on se naježi i hitro krenu uličicom. Nije imao pojma gde se nalazi, ali je u džepu imao plan grada. Odštampan je na Gabrijelu i imena ulica su pored originala na ozagenskom imala i prevode na američkom i islandskom. Sve što je imao da uradi bilo je da u svetlu neke od uličnih lampi pročita ime ulice u kojoj se nalazi, da je onda potraži na karti, odredi gde se nalazi i vrati se kući. Što se Pornsena tiče, momak nije imao nekih stvarnih dokaza protiv njega i neće biti u stanju da ga optuži bilo zbog čega sve dok ih ne pribavi. Halovo vlasništvo zlatnog lameka postavljalo ga je iznad svih sumnji. Pornsen...

12.

Pornsen! Ni ime nije uspeo da izgovori brzinom kojom se meso pojavilo. Udaranje teških čizama iza njega. On se okrete. Zdepasta figura u ogrtaču dolazila je niz uličicu. Svetlost lampe otkri opušteno rame i blesak sjajnih, crnih čizama. Masku više nije imao.

"Džerou!" vrisnu gept pobeđnički. "Nema svrhe da bežiš! Video sam te u onom svratištu! Nema ti spasa više!"

Gegajući se, približavao se svom visokom, nepomičnom štíćeniku. "I pio si! Znam da si pio!"

"Je li?" promuklo reče Hal. "I šta još?"

"Zar to nije dovoljno?" vrisnu gept. "Ili, možda nešto kriješ u svom stanu? Možda i kriješ! Možda si stan napunio flašama. Dođi! Idemo u tvoj stan. Pregledaćemo ga i videti šta ima da se vidi. Ne bi me iznenadilo ukoliko u njemu nađem sve dokaze tvoje grešnosti."

Halu se zategoše ramena i zgrčiše pesnice, ali ne reče ništa. Kad mu gept naredi da pođe ka Fobovoj zgradi ispred njega, on to učini bez trunke otpora. Kao osvajač i osvojeni, oni izmarširaše na ulicu. Džerou je ponešto kvario tu sliku jer je počesto morao da se oslanja na zid da bi povratio ravnotežu.

Pornsen je rečao: "Ti pijani džoute! Od tebe mi je muka u stomaku!"

Hal pokaza ispred sebe. "Ja nisam jedini kome nije dobro. Pogledaj tog momka tamo."

Ništa ga stvarno nije zanimalo, ali ga je držala divlja nada da će sve što kaže ili učini, ma kako beznačajno to bilo, odložiti onaj konačni, strašni trenutak povratka u stan. Prstom je pokazivao na velikog i, očigledno, vrlo pijanog insektanera, koji se pridržavao za banderu da ne padne na svoj nos u obliku igle. Slika kao da je bila verna kopija pijanca s kraja devetnaestog i iz dvadesetog veka, počev od cilindra i ogrtača do bandere. Tu i tamo, stvorenje bi zastenjalo kao da ga muče neke teške muke.

"Možda je bolje da stanemo i pogledamo da nije povređen", predloži Hal.

Morao je da kaže nešto, sve samo da zaustavi Pornsena. I pre no što je njegov pratilac stigao da protestuje, Hal priđe insektaneru. On

mu stavi ruku na slobodno rame - drugo je bilo pripijeno uz stub - i obrati mu se na sidonskom.

"Možemo li vam pomoći?"

Veliki insektaner je izgledao kao da je i sam učestvovao u tuči. Njegov ogrtač, pored toga što je bio iscepan pozadi, imao je na sebi mrlje osušene zelene krvi. Lice mu je bilo sve vreme okrenuto na drugu stranu tako da je Zemljanin imao muke da protumači njegovu mrmljanje.

Pornsen ga povuče za rame. "Dolazi, Džerou! Snaći će se on. On nam ništa ne znači, zar ne?"

"Tačno", složi se Hal ravnodušno. On pusti da mu ruka padne pored tela i pođe dalje. Pornsen napravi jedan korak za njim i onda nalete na Hala koji je stao u mestu.

"Zašto se zaustavljaš, Džerou?" Geptov glas iznenada je bio zabrinut.

A onda njegov glas vrisnu u agoniji.

Hal se okrete... da bi u stvarnosti video ono što mu je čas pre toga blesnulo u svesti i navelo ga da se ukopa u mestu. Kada je stavio ruku na rame insektanera osetio je, ne toplu kožu, već, hladni i tvrdi oklop. Nekoliko sekundi značenje toga nije okretalo prekidač u njegovoj svesti, a onda je shvatio i setio se razgovora koji su on i Fobo vodili na putu ka krčmi, kao i razloga zbog kojih je Fobo nosio mač. Isuviše kasno se okrenuo da opomene Pornsena.

Gept je sad držao obe ruke na očima i vrištao. Veliko stvorenje koje su zatekli naslonjeno na banderu, sada se kretalo prema Halu. Telo kao da mu je postajalo sve veće sa svakim korakom kojim je prilazio. Torba na njegovim grudima oticala je sve dok ne postade slična velikom sivom, drhtavom balonu, a šištavi zvuk pratio je njegovo izduvavanje. Tajanstveno lice insekta, s dve zakržljale ruke koje su se klatarile s obe strane usta i sa dve levku nalik rilice, bilo je okrenuto pravo ka Halu. Baš te dve rilice Hal je greškom zamenio za nos insektanera. Stvorenje mora da je disalo preko dušnika i dva otvora koji su se nalazili odmah ispod ogromnih očiju. U normalnom stanju, disanje se moralo jasno čuti, ali stvorenje mora da je zadržavalo dah u nameri da ne uznemiri svoje žrtve.

Hal uzviknu od užasa. U isto vreme on dograbi svoj ogrtač i njime zakloni lice. Maska je možda bila u stanju da ga spase, ali nije smeo

da rizikuje. Nešto mu oprli nadlanice ruku. On viknu od bola, ali skoči napred. Pre no što je stvorenje uspelo da udahne vazduh u svoju torbu kako bi njime kroz rilice moglo da istisne kiselinu, Halova glava mu se zabi u stomak.

Stvorenje reče: "Uuf!" i pade unazad, na leđa i ostade na zemlji mlatarajući rukama i nogama kao kakva džinovska otrovna buba - što je u stvari i bilo. Tada, kada se malo povratilo od udarca i pokušalo da se okrene i pridigne, Hal navali. Njegova cipela od tvrde kože uz zvuk kršenja prolomi rožnati oklop.

Cipela se povuče nazad; krv, tamna pod svetlom svetiljke, pokulja kroz otvor; Hal ponovo udari na isto mesto. Stvorenje vrisnu i pokuša da umakne krećući se na sve četiri. Zemljanin mu skoči na leđa s obe noge i primora ga da se prostre po betonu. Zatim mu koleno uglavi na tanki vrat i pritište iz sve snage. Vrat se prelomi i stvorenje ostade nepomično. Njegova donja vilica se opusti i otkri niz tankih, igličastih zuba. Zakrčljale ruke kraj usta podrhtavale su još neko vreme, a onda se i one smiriše.

Halove grudi su se nadimale do prskanja. Nije mogao da nahvata dovoljno vazduha. Utroba mu se tresla i pretila da se prolije kroz usta. Na kraju se to i dogodi i Hal se presamiti da se oslobodi muke.

To ga u času otrezni. U tom trenutku Pornsen presta sa kukanjem. Ležao je, zgrčen postrance, u slivniku. Hal ga okrete na leđa i uzdrhta od onoga što ugleda. Oči su bile napola spaljene, a usta posivela od velikih opekotina. Jezik, koji mu je visio iz usta, bio je drvenkast i namreškan. Teško da nije i progutao nešto od tečnosti.

Hal se uspravi i krenu dalje. Insektanerska patrola će verovatno otkriti telo i vratiti ga Zemljanima. Nek velikodostojnici nagađaju šta se dogodilo. Pornsen beše mrtav i sada, pošto se to dogodilo, Džerou je mogao da prizna sebi ono što do ovoga časa nikada ne bi propustio na videlo. On je mrzeo Pornsena. I bilo mu je drago što je mrtav. Pa šta ako je njegova smrt bila užasna? Bolovi i muka bili su kratkotrajni u poređenju s onima koje je prouzrokovao Halu i koji su trajali gotovo trideset godina.

Neki pokret iza njega natera ga da se okrene.

"Fobo?" pozva.

Začu stenjanje ispraćeno rečima u kojima je bol bio lako uočljiv.

"Pornsene? To ne možeš biti... ti si... mrtav."

Ali Pornsen beše živ. Stajao je, teturajući se.

On ispruži ruke pred sebe kako bi odredio svoj put i napravi nekoliko slabačkih, ispitivačkih koraka.

Za trenutak Hal oseti takvu paniku da je bio spreman da se okrene i pobjegne. Ali se prisili da ostane nepomičan i da razmisli praktično.

Ukoliko insektaneri nađu Pornsena, smesta će ga odneti i predati doktorima na Gabrijelu. A doktori će mu napraviti nove kapke od mesa sa obraza i ubrizgati mu regenerative. Za dve nedelje Pornsenov jezik će ponovo izrasti. I progovoriće. I, o Čelni, kako li će samo da govori!

Dve nedelje! Odmah će. Pornsen je mogao da piše. Pornsen je stenjao od stvarnih bolova; Hal je patio od psihičkih.

Preostajala je samo jedna stvar.

On ode do Pornsena i uhvati ga za ruku. Gept se trže i izgovori nešto nerazumljivo.

"Ja sam, Hal", reče Džerou.

Pornsen se maši svojom slobodnom rukom i iz džepa izvuče blokče i olovku. Hal mu oslobodi drugu ruku. Pornsen poče da piše i, kad završi, pruži blokče Halu.

Mesečina je bila dovoljno jaka da bi moglo da se čita. Rukopis su bile same žvrljotine, ali, čak i slep, Pornsen beše u stanju da razumljivo piše.

"Odvedi me na Gabrijela, sine. Kunem se Čelnim da nikome ni reč o piću neću reći. Bio bih ti beskrajno zahvalan. Ali me ne ostavljaj ovde u bolu na milost i nemilost monstruma. Volim te."

Hal potapša Pornsena po ramenu i reče: "Drži se za moju ruku. Vodiću te."

Istoga časa začu buku koja je stizala sa jednog kraja ulice. Grupa galamdžija, insektanera išla je u njihovom pravcu.

On povuče Pornsena u obližnji park, pazeći da ovaj ne udari u neko drvo ili se zaplete u žbunje. Pošto predoše oko stotinak jardi, stigoše do dela parka gde je drveće bilo izuzetno gusto. Hal zastade. Nepoznati zvuci stizali su iz središta tog gustiša - neko čeketanje i zujanje.

Hal proviri iza jednog drveta i otkri poreklo buke. Svetlost mesečine

padala je na leš jednog insektanera, ili bolje rečeno, na ono što je od njega ostalo. Na gornjem delu tela mesa više nije bilo. Oko njega i po njemu bilo je bezbroj srebrnastobelih insekata. Podsećali su na mrave, ali su bili bar stopu visoki. Čeketanje je poticalo od njihovih klešta kojima su kidali leš insektanera, a zujanje iz vazдушnih vreća na njihovim glavama koje su se nadimale i ispuštale vazduh.

Hal je mislio da je dovoljno skriven, ali mora da su otkrili njegovo prisustvo. Iznenada nestadoše u senkama drveća na suprotnoj strani od one na kojoj se on nalazio.

Malo je oklevao, ali onda zaključio da je ipak reč samo o lešinarima koji zdravoj osobi ne mogu nauditi. Insektaner je verovatno bio pijanac koji je skrenuo s ulice i smesta bio ubijen od mrava.

On povede Pornsena do leša i pažljivo ga prouči. Sve do sada ljudima sa Gabrijela nije pošlo za rukom da izbliza prouče unutrašnju građu insektanera. Zahtevi ozagenskim vlastima da im se odobri seciranje leševa u naučne svrhe, odbijeni su. Nikakav stvarni razlog nije naveden za to odbijanje, izuzev šturog objašnjenja da je to nemoguće. Ljudskim biolozima stavljeni su na raspolaganje jedino uzorci krvi, a kako je i to bilo dovoljno ljudi sa Gabrijela odustali su od ma kakvih rizičnih koraka kakav bi, na primer, bio krađa leša.

Hal se radoznalo nagnu nad lešom s obzirom da je to bila jedinstvena prilika da upozna njihovu građu. Kičmeni stub se kod insektanera nalazio na prednjoj strani pluća. On se dizao sa neljudski oblikovanih kukova i izvijao se na način koji je bio čudesna imitacija oblika ljudske kičme. Sa obe strane kičme i ispred kukova nalazile su se dve stomačne vreće s crevima. One su zajedno činile stomak s rupom između njih. Ova rupa se kod živih insektanera nije mogla videti jer im je koža bila jako zategnuta.

Takva unutrašnja građa se i mogla očekivati kod bića čiji su preci bili slični insektima. Stotinama miliona godina unazad, preci insektanera bili su neformljeni glistoliki prezglavkari. Ali evolucija je od gliste stvorila razumno biće. I, uočavajući ograničene mogućnosti zglavkara, evolucija se potrudila da razdvoji insektanerskog pra-pra-pra na N-ti-oca od ostalih oblika zglavkara. Kada su ljuskari arahnoidi i insekti formirali egzoskeletone s mnogo nogu, pra-pra-pra-deda na N-ti insektaner nije krenuo njihovim putem. Umesto toga, njegov skelet ostao je pod kožom. Ali, njegov centralni nervni

sistem je i dalje bio trbušni, odnosno nalazio se s trbušne strane. Unutrašnji delovi insektanera nesumnjivo nisu bili isti kao kod sisara, ali ako su oblici bili različiti, njihove funkcije su bile veoma slične.

Za dalje proučavanje, iako mu je bilo krivo, nije imao vremena jer ga je čekao posao.

Posao koji je mrzeo.

Pornsen na brzinu napisa nešto na blokčetu i pruži ga Halu.

"Sine, imam užasne bolove. Molim te nemoj oklevati da me odvedeš na lađu. Neću te izdati. Jesam li ikada prekršio obećanje koje sam ti dao? Volim te."

Hal pomisli: Jedina obećanja koja sam ikada dobijao od tebe odnosila su se na bičevanje.

On baci pogled u senke među drvećem. Bleda tela mrava ličila su na šumske pečurke. Čekali su da ode. Pornsen promrmlja nešto i sede na travu. Glava mu pade na prsa.

"Zašto moram da učinim ovo?" promrmlja Hal.

Onda pomisli: i ne moram. Žanet i ja se možemo predati insektanerima na milost. Fobo je onaj kome ću se obratiti. Insektaneri nas mogu sakriti. Ali, da li će oni to učiniti? Kad bih mogao da budem siguran. Ali ne mogu. Mogu nas predati Juzitima.

"Ne vredi ni pokušavati", promrmlja. Onda uzdahnu pa dodade: "Zašto moram da učinim ovo? Što nije umro tamo gde je pao?"

U tom času Pornsen podiže glavu i svoje uplašene oči naviše. Njegove ruke potražiše Hala. Jeziva karikatura smeška pojavi mu se na spaljenim usnama.

Hal podiže svoj nož sve dok se njegov vrh ne nađe na šest inči od Pornsenovog vrata.

"Žanet, ovo radim zbog tebe!" reče on glasno. Ali se vrh noža ne pomače i, posle nekoliko sekundi, on pade naniže.

"Ja to ne mogu učiniti", reče Hal. "Ne mogu."

Ipak, nešto je morao da preduzme, nešto što će ili sprečiti Pornsena da ga prijavi ili ukloniti njega i Žanet s mesta na kome im je pretila opasnost.

Štaviše, morao je da se pobrine da Pornsen dobije lekarsku pomoć. Čovekove patnje su ga mučile, bacale u nedoumicu. Kad bi mogao

da ga ubije stavio bi tačku na sve te muke. Ali on to nije bio u stanju da uradi.

Pornsen, mrmljajući nešto, napravi par koraka držeći ruke u visini grudi i okrećući ih u svim pravcima tražeći Hala. Hal mu se ukloni s puta, grozničavo razmišljajući. Postojala je samo jedna mogućnost. Da Žanet i on pobegnu odavde. Njegova prva pomisao, da dovede insektanere i da im preda Pornsena da ga odvedu do broda, otpade. Pornsen je morao još neko vreme da bude u agoniji. Halu je sada bio dragocen svaki trenutak vremena, a brzo olakšanje geptovih bolova bila bi velika nepravda prema Žanet - sebe i da ne pominje.

Pornsen se polako kretao napred, rukama ispitujući prostor kako se ne bi spotakao preko neke neočekivane prepreke. Upravo tada, njegova noga dotače kosti domoroca. On zastade i saže se da opipa. Kad mu se ruke sklopiše oko rebara on se ukoči. Nekoliko sekundi ostade tako, a onda poče da pomera ruke po trupu. Njegovi prsti dodirnuše lobanju, preleteše je, a onda počeše da dodiruju komadiće mesa koji su se tu još nalazili.

Iznenada, očevidno uplašen, valjda shvatajući da ma šta da je ubilo insektanera može biti još u blizini i da je on bespomoćan, on se ispravi i polete pravo napred. Jezivi vrisak ote mu se iz grla dok je trčao. Ali ti krici se naglo prekidoše. On nalete na stablo jednog drveta i preturi se na leđa.

Pre no što je stigao da se digne poplavi ga horda čeketavih i zujavih tela čija je boja bila bela kao kod pečurki. Hal nije razmišljao o tome postupa li praktično. Uz krik, on se baci prema mravima. Na po puta do mesta na kome su skočili na Pornsena, Hal vide kako se gube u senkama drveća.

Stgavšii do Pornsena, Hal se baci na jedno koleno i pregleda ga.

Za tih par sekundi, čovekovo odelo bilo je pretvoreno u krpe, a po telu je na mnogo mesta bio izujedan. Njegove oči su zurile u prazno; vratna žila bila mu je iskidana.

Hal jecajući ustade i brzo se udalji od tog gustiša. Iza sebe je čuo zujanje i šuškanje kada su mravi krenuli iz svojih zaklona među drvećem. Hal se ne okrenu.

A kada je stupio na svetlo uličnih svetiljki, pritisak u njemu provali na površinu. Suze mu potekoše niz obraze. Ramena mu se zatresoše u jecajima. Stomak ga je bolelo kao da je sve u njemu razneseno na

komadiće.

Nije bio u stanju da oceni da li to olakšanje ili mržnja daju sebi oduška jer je uzrok toj mržnji bio mrtav i više mu nije mogao nauditi. Možda i olakšanje i mržnja zajedno, ali ma šta da je bilo, cedilo se to iz njegovog tela kao otrov; telo ga je samo izbacivalo. No, istovremeno, on je ključao u tom procesu.

Ipak, polako se gubilo. Iako je mislio da umire, u vreme kad stiže do svoje kuće, otrova više u njegovom telu nije bilo. Malaksalost mu je okovala i ruke i noge i jedva je smogao snage da se popne uz ono nekoliko stepenica do ulaza u zgradu.

Upravo u tom času srce mu iznenada lako zakuca. Poče da bije nekako snažnije, njegovo pumpanje stade da se odvija bez smetnji kao da je ruka koja ga je držala zauvek olabavila svoj stisak.

13.

Visoka prilika u svetloplavom ruhu čekala je na Zemljanina pod svodovima ulaza u zgradu. Bio je to Fobo, empatista. On zbacila svoju kapuljaču i otkri lice čiji je jedan obraz bio izgredan i na kome se ispod jednog oka crnela velika masnica.

On se zakikota i reče: "Neki insektanerski sin mi svuče masku i dobro me razvali. Ali beše lepo. To pomaže da se, tu i tamo, čovek oslobodi viška pare. Kako ste se vi izvukli? Uplašio sam se da vas možda policija nije pokupila. Razume se, mene to ne bi mnogo brinulo, ali znam kako bi vaše kolege s broda reagovala na tu vrstu aktivnosti."

Hal se neobuzdano nasmeja: "Reakcija će ovaj put izostati."

Pitao se kako je Fobu poznato na koji način bi reagovali srkveni velikodostojnici s broda. Koliko su insektaneri znali o Zemljanima? Znaju li oni za planove Hejdžeka i ne čekaju li trenutak za protivudar? Ako je tako, čime? Njihova tehnologija, koliko su uspeli da ustanove, bila je daleko ispod zemaljske. Istina, znali su više o psihičkim funkcijama od Zemljana, ali to je bilo razumljivo. Srkva je odavno proklamovala da je dostignuto znanje iz psihijatrije uokvireno i da su dalja istraživanja nepotrebna. Rezultat je bio ćorsokak u koji je psihijatrija zapala.

Ali bio je isuviše umoran da misli o takvim stvarima. Sve što je želeo bilo je da ode u krevet.

"Reći ću vam kasnije šta se dogodilo", reče.

Fobo uzvratila: "Već pogađam. Vaša ruka. Bolje bi bilo da mi dozvolite da previjem tu opekotinu. Otrov noćnih stvorenja može biti neugodan."

Kao malo dete, Hal poslušno pode za Fobom u njegov stan gde pusti da mu na opekotinu stavi rashladujući melem.

"Šib kao šib", reče Fobo kad završi. "Idite sad u krevet. Sutra ćete mi ispričati sve detalje."

Hal mu zahvali i ode prema svom stanu. Opet je imao muke s ključem i, tek kada je uz psovku upotrebio Sigmenovo ime, pođe mu od ruke da otključa vrata. Kad zatvori, zaključa vrata i pozva Žanetu.

Mora da se skrivala u odaji koju je njoj nemenio, jer začu kako lupiše dvoja vrata. U sledećem trenutku vide je kako trči prema njemu. Bacila mu se u zagrljaj.

"Oh, maw num, maw num! Šta se dogodilo? Toliko sam brinula. Mislila sam da ću početi da vrištim kad je noć istekla, a tebe nije bilo."

Iako mu je bilo žao što je bio uzrok njenog bola, on oseti trnce zadovoljstva zato što joj je značio toliko da je brinula zbog njega. Meri bi možda bila puna saučešća, ali istovremeno, verovatno ne bi zaboravila da mu održi lekciju o njegovom grešnom razmišljanju koje je, na kraju, dovelo do povrede koju je zaradio.

"Došlo je do gužve", reče on. Odlučio je da joj ne govori ništa o geptu ili o noćnom stvorenju. Kasnije, kad nestane napregnutosti, ispričaće.

Ona razveza njegov ogrtač i kapuljaču, skide mu masku i okači ih u orman u prednjoj sobi, a on se spusti u stolicu i sklopi oči.

Čas kasnije one se otvoriše na zvuk tečnosti koja se ulivala u čašu. Stajala je ispred njega i sipala piće iz flaše u ogromnu čašu. Miris bubasoka poče da mu okreće stomak, a slika divne devojke koja se spremala da iskapi tu odvratnu tečnost do kraja mu ga okrenu.

Ona ga pogleda. Obrve joj se izviše. "Kyetil?"

"Nije ništa!" zareža on. "Sve je u redu."

Ona spusti čašu, dohvati ga za ruku i povede ga u spavaću sobu. Tamo ga nežno primora da sedne, a onda i da legne, pa se potrudi oko njegovih cipela. On se nije bunio. Pošto mu raskopča i košulju, ona ga pomilova po kosi.

"Siguran si da ti nije ništa?"

"Šib. Mogao bih da slistim svet s jednim rukom vezanom na leđa."

"Odlično."

Krevet škripnu kad se ona diže i pođe napolje iz sobe. Počeo je da ga hvata san kad se vratila. Ponovo, on otvori oči. Stajala je s čašom u ruci.

"Hoćeš li jedan gutljaj, Hale?" upita.

"Veliki Sigmene, devojko, zar ne možeš da shvatiš?" zareža on. Bes ga najednom zahvati i on sede. "Zašto misliš da mi je pozlilo? Ne mogu da podnešem tu stvar! Ne mogu da podnesem da te vidim kako to piješ. Muka mi je od toga. Muka mi je od tebe. Šta je s

tobom? Jesi li glupa?"

Žanetine oči se raširiše. Krv joj iščeze s lica ostavljajući crvenilo njenih usana kao odsjaj purpurnog meseca u belom jezeru. Ruka joj tako zadrhta da se piće prosu.

"Pa-pa", zastenja, "učinilo, mi se da si rekao da ti je dobro. Mislila sam da je sve u redu. Mislila sam da želiš u krevet sa mnom."

Džerou zastenja, zatvori oči i ponovo se spusti na leđa. Zajedljivost nije imala nikakvog uticaja na nju. Sve je shvatala bukvalno. Moraće da je prevaspita. Da nije bio tako iscrpljen, zaprepastila bi ga njena otvorena ponuda - toliko nalik na onu koju je Sigmenu uputila Purpurna Žena u Zapadnom Talmudu kad je pokušala da ga zavede. Ali, već je davno prošlo vreme kad se on užasavao za svaku sitnicu. Štaviše, neki glas s periferije njegove svesti reče da je ona samo tvrdim i neponovljivim rečima izrazila ono što je on sve vreme imao na srcu. Ali, izgovorene ovako...!

Lom stakla mu razbi misli. On se naglo uspravi. Njeno lice se grčilo, a divne usne podrhtavale dok su joj suze tekle niz obraze. Šaka joj je bila prazna. Velika vlažna mrlja na zidu označvala je mesto na kome je završila čaša.

"Mislila sam da me voliš!" povika ona.

Nesposoban da smisli ma šta što bi mogao reći, on je samo gledao. Ona se okrete i ode. Odmah zatim on ču njene jecaje iz prednje sobe. Nemoćan da to podnese, skoči iz kreveta i hitro pođe za njom. Za ove sobe je rečeno da su zvučno izolovane, ali nikad se ne zna. Šta ako je neko čuo njene jecaje?

U svakom slučaju, uvrnula je nešto u njemu i nameravao je da to ispravi.

Kad uđe u prednju sobu, vide da Žanet izgleda slomljeno. Neko vreme je stajao ćutke, očajnički pokušavajući da nađe reči da nešto kaže, ali mu to nije polazilo za rukom jer se nikada ranije nije našao pred problemom takve vrste. Žene Hejdžeka nisu često plakale, a ako i jesu, činile su to kada su bile same.

Spusti se kraj nje i stavi ruku na njeno meko rame.

"Žanet."

Ona se hitro okrete i prisloni mu glavu na grudi. Između jecaja je govorila: "Pomislila sam da me nisi ni voleo. A to nisam mogla da podnesem. Ne, posle svega što sam preživela!"

"Pa, Žanet, ja nisam... mislim... nisam bio..."

Zastade. Nije nameravao da joj kaže da je voli. Nikada nijednoj ženi nije rekao da je voli, čak ni Meri. Niti je njemu nešto tako ikada rečeno od strane bilo koje žene. A sad, evo ove žene na ovoj dalekoj planeti, koja je pri tom bila napola ljudsko biće, gde tvrdi da je on njen, dušom i telom.

Nežno joj se obrati. Reči su lako tekle jer je citirao Moralnu Lekciju AT - 16:

"...Sva bića sa srcima na pravom mestu su braća... Ljudi i žene su braća i sestre... Ljubav je svuda... ali ljubav... mora biti na višem nivou... Ljudi i žene bi trebali da osećaju istinsku odvratnost prema životinjskom aktu kao prema nečemu što Veliki Um, Kosmički Posmatrač još nije uspeo da eliminiše iz čovekovog evolucionog razvoja... Doći će vreme kada će se deca rađati na drugi način. U međuvremenu, seks moramo shvatiti kao nešto zastarelo, kao nešto čiji je jedini cilj: dete..."

Šljis! U glavi mu zazvoni, a vatrene tačkice koje su mu zasvetlucale pred očima ubrzo zameni crvenilo.

Prođe jedan trenutak pre no što shvati da je Žanet skočila na noge i udarila ga nadlanicom svoje ruke. Sada je stajala iznad njega stisnutih očiju, crvenih usana otvorenih i povučenih unazad kao u režanju.

Odmah zatim, ona se okrete i pobeže u spavaću sobu. On ustade i pođe za njom. Kad je ušao u sobu, ležala je na krevetu jecajući.

"Žanet, ti ne shvataš."

"Fva tuh!"

Kad shvati šta ona reče, pocrvene. Onda ga zahvati bes. Zgrabi je za ramena i okrete je tako da ga je gledala u lice.

Ali, začu sebe kako govori: "Ali ja te volim, Žanet. volim te."

Zvučao je čudno čak i samom sebi. Suština ljubavi, kako je ona shvatala, njemu je bila nastrana - otrcana, ako tako može da se kaže. Zahtevala je da bude obogaćena. Ali, znao je, i biće. U njegovim rukama, u njegovom zagrljaju, nalazilo se biće prirodno, svim instinktima i obrazovanjem usmereno ka ljubavi.

Mislio je da je, ranije te večeri, isušio svu žalost u sebi, ali sada, zaboravljajući na odluku da joj ne govori o onome što se dogodilo i, obnavljajući, korak po korak, u sećanju dugo i užasno veče koje je

proveo, suze mu potekoše niz obraze. Trideset godina u stanju je da načini dubok bunar; istiskivanje sveg plača nagomilanog u njemu zahtevalo je mnogo vremena.

Žanet, takode, zaplaka i reče da joj je žao što se naljutila na njega. Obeća da to više nikada neće učiniti. Ne smeta, reče on. Zatim su se ljubili i ljubili sve dok, ih, kao dve bebe koje su se uzajamnim plačem i ljubavlju iščupale iz razočarenja i besa, ne savlada san.

14.

U 09.00 po brodskom vremenu, Džerou stiže na Gabrijela s mirisom trave pokrivena jutarnjom rosom, u nozdrvama. Pošto je pre sastanka imao malo vremena, on potraži Tanboja, džouta za istoriju. Oprezno poče da ispituje zna li Tanboj nešto o letu koji je krenuo iz Francuske odmah posle Apokaliptičnog rata. Tanboj pokaza veliko oduševljenje u izlaganju svog znanja. Da, ostaci Galske nacije skupili su se u državi Loara posle rata i formirali jezgro onoga što je moglo da postane nova Francuska.

Ali brzi procvat kolonija u severnim delovima Francuske, islandskih, a u južnim izraelskih, okružio je Loaru. Nova Francuska našla se stešnjenja ekonomski i verski. Sigmenovi učenici preplavili su katoličku državu misionarskim talasima. Visoke carine ograničavale su trgovinu male države. Na kraju, grupa Francuza je, predviđajući svoju neminovnu propast pretapanjem ili osvajanjem države, vere i jezika, napustila Zemlju u šest svemirskih letilica u potrazi za nekom novom Galijom na planetama koje se okreću oko udaljenih zvezda. Gde su se skrasili, nikome nije bilo poznato.

Hal se zahvali Tonboju i pođe u salu za sastanke. Usput se s mnogima pozdravio. Polovina njih je, kao i on, u liku imala dosta mongoloidnih crta. Svi su bili potomci havajskih i australijskih preživelih iz istog rata koji je desetkovao Francusku. Njihovi pra-pra-oci obnovili su stanovništvo Australije, obe Amerike, Japana i Kine. Gotovo polovina posade govorila je islandski. Njihovi preci doplovili su s mrkog ostrva da bi se raširili po severnoj Evropi, Sibiru i Mandžuriji.

Jedna šesnaestina posade govorila je gruzinskim kao maternjim jezikom. Njihovi preci stigli su sa Kavkaskih planina i naselili se na napuštenim ravninama južne Rusije, Bugarske, severnog Irana i Avganistana.

Hal će dugo pamtititi taj sastanak. Prvo: premešten je s dvadesetog mesta sa Arhiurielitove leve na šesto mesto s njegove desne strane. Lamek na njegovim grudima u mnogome je doprineo toj izmeni. Drugo: bilo je malo natezanja oko Pornsenove smrti. Gept je,

zaključeno je, bio žrtva rata. Svima je skrenuta pažnja na noćna stvorenja i neke druge stvari koje se Sidoom kreću posle sumraka. I pored toga, nije izričito rečeno da špijunaža treba da se obustavi u tim satima.

Maknef je naredio Halu, kao geptovom duhovnom sinu, da pripremi sve za sahranu sledećeg dana. A onda izvuče veliku mapu iz role na zidu. Bila je to slika Zemlje koja je trebalo da se preda insektanerima.

Ona je bila dobra mešavina prepredenosti Hejdžeka i kineske složene dvosmislenosti. Dve zemljine hemisfere na karti bile su ispreseccane političkim granicama država u različitim bojama. Bila je tačna u odnosu na položaj Malajske i Bantu države. Ali položaji Hejdžek Unije i Izraelske Republike bili su izmenjeni. Legenda ispod karte kazivala je da je boja država sledbenika Čelnog zelena, a da je žuta boja hebrejskih država. I tako, zeleno se kao prsten nalazilo oko Mediterana i kao široka traka pružalo se preko Arabije, Južnih delova Male Azije i severne Indije.

Drugim rečima, ako na ma koji nepojmljiv način, Ozagencima pođe za rukom da osvoje Gabrijela i, upotrebe ga kao model da sagrade svoju flotu, pa onda navigacione podatke s Gabrijela iskoriste da bi pronašli Sunce, ipak će na kraju bombardovati pogrešnu državu. Bez sumnje, neće im ni pasti na pamet da stupaju u kontakt s ljudima sa Zemlje da bi odredili cilj svog napada jer bi time propustili elemenat iznenađenja. I tako, Izraelci neće imati priliku da se izjasne pre no što bombe počnu da im padaju na glave. A Hejdžek Unija, opomenuta, imaće dovoljno vremena da pred napadače pošalje svoju flotu.

"I pored svega", istakao je Maknef, "beznađe o kome sam upravo govorio neće se, smatram, nikada ostvariti. Ne, ukoliko Zadnji nije mnogo moćniji no što ja verujem da jeste. Naravno, možemo se složiti da je i ovako nešto jedna od boljih stvari. Jer kakav bolji vid budućnosti može zauzeti do da zbriše Izraelce kroz ostvarenje namere ovih neljudskih bića?

Ali, kao što svi znate, naša letelica je dobro obezbeđena, kako od otvorenog napada tako i od krađe. Naš radar i infracrveni zraci stalno su uključeni. Oružje nam je spremno. Insektaneri su inferiorniji u tehnološkom smislu; nemaju ništa što bi mogli da upere na nas, a

što mi ne bismo bili u stanju da lako odstranimo.

No, ukoliko uz pomoć Zadnjeg ipak zauzmu brod i tada će propasti. Ukoliko u svom nadiranju stignu do određene tačke u brodu, jedan od dva oficira koji su stalno na dužnosti će pritisnuti dugme. Ovo će dovesti do brisanja svih navigacionih podataka u kompjuteru; insektaneri nikada neće biti u stanju da otkriju Sunce.

A ako insektaner - Sigmen ih sprečio - stignu do komandnog mosta, onda će oficir koji je tamo stalno na dužnosti pritisnuti dugme."

Maknef zastade i pogleda sve oko stola. Mnogi od njih bili su bleđi jer su znali šta dalje sledi.

"I hidrogenska bomba će razneti ovu letelicu. Ona će takođe uništiti i grad Sido. Ali daleko važnije od toga, ona će aktivirati deset kobaltnih bombi. Njihova radijacija će uništiti većinu života na Ozagenu, i na kraju će sav razuman život biti uništen. I tako, kada sledeća ekspedicija bude stigla, ona više neće naići ni na kakav otpor. A mi ćemo zauvek biti uzvišeni u očima Sigmena i Srkve.

Prirodno, svi ćemo se ponašati kao da do ovoga neće doći. Ne samo zbog ličnih razloga, već i zato što će vekovi, milenijumi proteći pre no što vegetacija ponovo prekrije Ozagen tako da on može biti kolonizovan.

No, želim da svi znate šta može da se dogodi, a voleo bih da mogu i Sidonce da opomenem kako se ne bi usudili da napadnu brod. To bi, međutim, dovelo do pogoršanja odnosa s njima i, verovatno, primoralo nas da s projektom Ozagenocida krenemo pre no što budemo spremni."

Posle sastanka, Hal izdade naređenja za sutrašnju sahranu, ali ga ostale dužnosti zadržase pa je kući stigao po mraku.

Dok je zaključavao vrata za sobom, on začu šuštanje tuša. On okači svoj kaput u orman; voda u kupatilu presta da teče. Dok je išao prema vratima spavaće sobe, Žanet se pojavi na vratima kupatila. Velikim peškirom sušila je vlažnu kosu i bila je naga.

Ona reče: "Baw yon, Hal", a zatim se stidljivo izgubi u spavaćoj sobi. Hal smeteno uzvratil pozdrav. Okrete se onda i vrati se u prednju sobu. Oseti se glupavo zbog svoje snebivljivosti i, istovremeno, zbog ubrzanog udaranja srca, teškog disanja i vrelih i mekih prstiju koji su se u napola bolnom, napola divotnom stisku zgrčili oko njegovog stomaka; oseti se pokvarenim i grešnim.

Ona dođe za njim obučena u zelenu odoru koju je za nju kupio i koju je ona prepravila da bi joj bolje stajala. Teška, crna kosa bila joj je podignuta u punđu. Poljubi ga i upita hoće li s njom u kuhinju dok pripremi jelo. Odgovori da bi ga to radovalo.

Počela je da sprema neku vrstu špageta, a on je zamoli da mu ispriča nešto više o svom životu. Jednom podstaknuta, nije joj bilo teško da se izlije skroz.

"...I tako su ljudi moga oca otkrili planetu sličnu Zemlji i nastanili se tu. Bila je to divna planeta; zato su je i nazvali Wuhbowpfey, Vubnfi, divna zemlja.

Po onome što mi je otac pričao, njih otprilike trideset miliona živelo je na tom kontinentu. Otac nije želeo da živi životom svojih predaka - obrađujući zemlju ili vodeći trgovinu i podižući gomilu dece. On i još nekoliko njemu sličnih mladih ljudi uzeše letelicu, poslednju od prvobitnih šest i njom odleteše među zvezde. Došli su na Ozagen. I srušili se. Nije ni čudo. Letelica je bila tako stara."

"Zastareli jonozračni pogon. Je li olupina još negde u blizini?"

"Fi. Blizu mesta gde moje sestre, tetke i ostali rođaci žive."

"Tvoja majka je mrtva?"

Ona je malo oklevala, a onda klimnu glavom. "Da. Umrla je dok je meni poklanjala život. I mojim sestrama. Otac mi je kasnije umro. Ili, mi bar tako mislimo. Pošao je u lov i nikada se nije vratio."

Hal uzdrhta i reče: "Jednom si mi rekla da su tvoja majka i tetke jedini preživeli domoroci, ljudska bića na Ozagenu. A rekla si mi da je Rastinjak bio jedini čovek koji je preživeo krah letelice. On je bio muž tvoje majke, prirodno... i ma koliko to čudno zvučalo, njihova veza je bila plodna! Zemaljska i nezemaljska! I to bi bilo dovoljno da moje kolege baci na leđa. Potpuno je suprotno naučnim saznanjima to što su se njihovi hromozomi spojili! Ali - ono što hoću da kažem je da je sestra tvoje majke takođe imala decu. Ukoliko je poslednji domororac Ozagena i ljudsko biće umro godinama pre Rastinjakove nesreće s letelicom, ko je onda bio njihov otac?"

"Moj otac, Žan Rastinjak. On je bio muž moje majke i njene tri sestre. Sve četiri su govorile da je bio izvanredan ljubavnik, veoma iskusan, veoma krepak."

Hal reče: "Oh."

Ćutke je posmatrao sve dok nije završila sa spremanjem salate i

špageta. Dotle je već uspeo da povrati kontrolu nad sobom. Posle svega, Francuz nije mogao biti gori od njega samog. Možda ni toliko. Zakikota se. Kako je lako bilo osuđivati nekog drugog zbog greha sve dok se i sam ne nađeš u iskušenju. Pitao se šta bi Pornsen učinio da se Žanet obratila njemu.

"...I tako je bilo lako pobeći insektanerima", nastavila je ona. "Nisu me držali pod strogim nadzorom jer su prestali sa ispitivanjima. Maw tyuh, ispiti. Pitanja, pitanja! Taj Fobo me je ispitivao o svemu. Želeo je da sazna kolika mi je inteligencija, kakva sam osoba, moje i-tako-dalje. Stavljao me je pod sve vrste mašina. On i njegovi momci su mi izvrnuli kožu naopačke. Bukvalno, dragi. Snimili su mi unutrašnjost. Pokazivali mi slike moga skeleta i svega ostalog. Rekoše da je jako interesantno. Zamisli to! Razgolitili su me kao nijednu ženu pre mene i onda rekli da je to jako zanimljivo. Nije nego!"

"Pa", nasmeja se Hal, "ne možeš očekivati da te posmatraju kao što bi te verovatno posmatrao neki mužjak iz roda sisara... to je..."

Ona ga pogleda: "A jesam li ja sisar?"

"Očigledno, nesumnjivo, neosporno i zanosno."

"Zato ćeš dobiti poljubac."

Ona se naže prema njemu i prisloni usne uz njegove. On se ukoči, reagujući instinktivno na način na koji je navikao kada bi mu njegova bivša žena predložila da ga poljubi. Ali ona mora da je primetila to jer reče: "Ti si čovek, a ne komad stene. A ja sam žena koja te voli. Uzvrati mi poljubac; nemoj ih samo primati."

"Oh, ne tako jako", promrmlja nešto kasnije. "Poljubi me. Nemoj pokušavati da svojim usnama probiješ moje. Budi nežan, priljubi ih, sjedini ih s mojima. Vidiš."

Vrhom jezika ona blago dodirnu njegov. U sledećem trenutku povuče se, smešeći se, nazad, očiju napola zatvorenih usana crvenih i vlažnih. On je teško disao i lako podrhtavao.

"Tvoji verovatno smatraju da jezik služi samo za govor. Da li se, takođe, smatra da je ovo što sam sada učinila grešno?"

"Pojma nemam. Niko nikada o tome nije razmišljao."

"Tebi se to sviđa, znam. Ipak, ovo su ona ista usta kojima jedem. Ona koja velom moram skrivati kad sedim za stolom preko puta tebe."

"Ne nastavljaš s tim", izlete mu. "Razmišljao sam o tome. Nema

nikakvog određenog razloga zbog koga bi morali da jedemo pod velovima. Jedini razlog je taj što su mene naučili da je suprotno ponašanje odvratno. Psu Pavlova išla bi pljuvačka svaki put kada bi čuo zvono; meni pozli i od pomisli na prizor kako hrana ulazi u nepokrivena usta."

"Hajde da jedemo. Tada ćemo popiti nešto i porazgovarati o nama. A kasnije ćemo raditi sve što nam bude palo na pamet."

Brzo je učio. Ovaj put čak i ne pocrvene.

15.

Posle jela ona pomeša bubasok s vodom, dosu malo crvenkaste tečnosti koja učini da piće zamiriše na grožde, pa onda naseče kriške pomorandže u to. Stavljeno u čaše sa ledenim kockama, piće je bilo hladno i imalo je čak i ukus kao grožde. Nimalo mu nije smetalo.

"Zašto si izabrala mene umesto Pornsena?"

Ona mu se ugnezdi u krilo, zagrlivši ga jednom rukom oko vrata dok joj je druga ruka bila na stolu, čaša u njoj. "Oh, izgledao si tako zgodno, a on je bio ružan. Pored toga, osećala sam da ti mogu verovati. Zнала sam da moram biti oprezna. Otac mi je govorio o Zemljanima i rekao da im se ne sme verovati."

"Kako istinito. Ali mora da te je rukovodila tvoja intuicija u određivanju šta je pravo, a šta ne. Da si imala pipke na glavi, rekao bih da su ti oni pomogli da otkriješ unutrašnja osećanja. Ček da vidimo, možda ipak..."

On pođe rukom da provuče prste kroz njenu kosu, ali ona izmače glavu i nasmeja se.

On se nasmeja zajedno s njom i spusti ruku na njeno meko rame i zadrža je tu milujući ga. "Ja sam verovatno jedina osoba s broda koja te ne bi izdala. Ali sada sam u škripcu. Vidiš, tvoje prisustvo ovde priziva Zadnjeg. To me stavlja u smrtnu opasnost... ali to je opasnost koju ne bih propustio ni za šta na svetu.

No, na stranu sve, ono što si mi rekla o mašinama sa iks zracima stvarno me brine. Do sada nijednu nismo videli. Kriju li ih insektaneri? Znamo da imaju električnu energiju i da su teoretski sposobni da dodu do iks zraka. Možda ih kriju samo zato što su one dokaz neke još razvijenije tehnologije.

Ali to mi ne zvuči logično. I, na kraju, šta mi uopšte znamo o sidonskoj kulturi? Ovde nismo dovoljno dugo; nemamo ni dovoljno ljudi da bismo sprovedli opširnija istraživanja.

Možda sam ja isuviše sumnjičav. I to bi najviše odgovaralo istini. Svejedno, Maknef mora saznati za ovo. Ali mu ne mogu reći kako sam došao do obaveštenja; ne usuđujem se čak ni da slažem o

mom izvoru informacija. Na rogovima sam dileme."

"Dilema? Neka životinja o kojoj do sada nisam čula?"

On je steže uz sebe i reče: "Nadam se da nikada i nećeš."

"Slušaj", reče ona, revnosno ga gledajući svojim prelepim, krupnim braon očima. "Zašto uopšte nešto moraš da kažeš Maknefu? Ako Sido napadne Hejdžek ili, kako ti reče da ih vaši neprijatelji sasvim zgodno zovu, Hejdžekere - i zarobe ih, pa što da ne? Zar mi ne bismo mogli nekako da se probijemo do mog zavičaja i nastavimo da živimo tamo?"

Hal se užasnu. "Ali reč je o mom narodu, o mojim zemljacima! Oni su - mi smo - Sigmeniti. Ne bih mogao da ih izdam!"

"Upravo to sada činiš držeći me ovde", reče ona ozbiljno.

"Znam", reče Hal polako, "ali to nije izdaja opštih interesa, uopšte nije izdaja. Kako im mogu nauditi time što tebe imam?"

"Uopšte me ne interesuje ono što ti njima radiš", reče ona. "Brine me jedino ono što ti možeš sebi da učiniš."

"Sebi? Upravo sam sebi priuštio najlepšu stvar u životu!"

Ona se nasmeja oduševljeno i lako ga poljubi u usta.

Ali, on se trže i reče: "Žanet, ovo je ozbiljno. Pre ili posle, a čini mi se da će to najverovatnije biti pre, nešto definitivno moramo učiniti. Time mislim na otkrivanje nekog sigurnog skrovišta duboko pod zemljom. Kasnije, kad sve bude završeno, možemo ponovo izaći napolje. I imaćemo najmanje osamdeset godina pred sobom što je više nego dovoljno. Toliko će, naime vremena biti potrebno Gabrijelu da stigne do Zemlje i kolonijalnim brodovima da se vrate ovamo. Bićemo kao Adam i Eva, samo nas dvoje i životinje."

"Šta hoćeš da kažeš", upita ona dok su joj se oči širile.

"Ovo. Naši stručnjaci danju i noću rade na uzorcima insektanerske krvi. Oni se nadaju da će stvoriti jedan veštački poluvirus koji će biti u stanju da se veže za bakar u zelenim krvnim zrnima insekta i tako izmeni elektroforetska svojstva zrnaca."

"Ama."

"Oblik ovog veštačkog poluvirusa za vreme poslednjeg rata na Zemlji pobio je pola čovečanstva. Neću ulaziti u istorijske detalje o tome kako je on započeo; dovoljno je da kažem da je taj virus tajno prosut u Zemljinu atmosferu iz brodova marsovskih kolonista, zemaljskih disidenata s Marsa koji su sebe smatrali pravim

Marsovcima, a koje je predvodio Zigfrid Ras, najveći zločinac koji je ikada živeo. Bar tako kažu knjige iz istorije."

"Ne znam o čemu govoriš", reče ona. Oči su joj bile prikovane za njegovo lice, a njeno je bilo smrtno ozbiljno.

"Bar smisao možeš da uhvatiš", reče on. "Četiri marsovske lađe, maskirane kao trgovačke letelice krećući se orbitom pre spuštanja, izbacile su milione ovih virusa. Nevidljivi čvorići proteinskih molekula prošli su kroz atmosferu i raširili se svuda po svetu pokrivajući i najskrivenija mesta. Ovi molekuli, kad se jednom domognu kože ljudskog bića, vezuju se za hemoglobin u crvenim krvnim zrnima i daju mu pozitivno punjenje. Ovo dovodi do vezivanja kraja jednog molekula s krajem drugog i molekuli prelaze u stanje kristalizacije. Krofnasti oblici globinskih molekula dobijaju oblik kifle i tako dolazi do veštačke anemije.

Veštački izazvana anemija daleko je brža i smrtonosnija od prirodne jer zahvata sva crvena krvna zrnca u organizmu dok je kod prirodne zahvaćen samo jedan njihov procentualni deo. Krvna zrnca ubrzo prestaju s radom. Kiseonik se više ne raznosi organizmom i telo za kratko vreme umire.

I telo je umrlo, Žanet - telo čovečanstva. Gotovo cela planeta ljudskih bića nestala je zbog nedostatka kiseonika."

"Mislim da sam shvatila sve što si hteo da mi kažeš", reče Žanet. "Ali svi, svi nisu umrli?"

"Ne. U samom početku vlada Zemlje otkrila je šta se dešava. Izbacili su rakete na Mars, a rakete, projektovane tako da izazivaju zemljotrese, uništile sugotovo sve marsovske podzemne kolonije.

Na Zemlji, na svakom kontinentu preživelo je po otprilike milion duša. Sa izuzetkom određenih prostora na kome je gotovo celokupno stanovništvo prošlo bez gubitaka. Zašto? Mi nemamo stvarno objašnjenje. Ali nešto, možda povoljno kretanje vetrova, izmenilo je pravac kretanja virusa koji onda nisu pali na te delove Zemlje. Posle izvesnog vremena, provedenog van ljudskog tela, virus umire.

U svakom slučaju, Havajska ostrva i Island ostali su sa organizovanim vladama i celokupnim stanovništvom. Izrael je takođe ostao pošteđen, kao da se ruka božja nadnela nad njim i zaštitila ga. Pošteđene su ostale i južna Australija i Kavkaske planine.

Ovi ljudi su se kasnije raširili po svetu iznova ga naseljavajući i upijajući u sebe preživele sa prostora koji su naseljavali. U džunglama Afrike i Malaje ostalo je ipak dovoljno preživelih tako da im je pošlo za rukom da se organizuju pre no što su preživeli iz Australije i sa ostrvlja mogli da zauzmu teritorije.

A ono što se desilo na Zemlji, odlučeno je da se izvede na ovoj planeti. Kad bude izdato naređenje, Gabrijel će ispaliti rakete sa istim onim smrtonosnim tovarom koji je prosut na Zemlju. Jedino što će virusi biti podešeni sastavu krvnih zrnaca Ozagenaca. A rakete će kružiti i kružiti i prosipati svoju smrtonosnu kišu. I... svuda... lobanje..."

"Ćuti!" Žanet mu stavi prste preko drhtavih usana. "Ne znam šta ti znače ti proteini i molekuli i ta električna punjenja! Iznad mog shvatanja je sve to. Ali znam da te što dalje pričaš hvata sve veći strah. Glas ti postaje svi viši, a oči sve veće.

Neko te je zaplašio u prošlosti. Ne! Ne prekidaj me! Uplašili su te, ali si ipak bio dovoljno jak da ne pokazuješ taj strah. Ali obavili su toliko užasno efikasan posao da nisi bio u stanju da pređeš preko toga.

E pa", reče ona stavljajući svoje meke usne na njegovo uvo i šapćući, "izbrisaću ja taj strah. Imam nameru da te izvedem iz te doline straha. Ne. Ne buni se! Znam da ti vređa sujetu to što jedna žena zna da si uplašen. Ali zbog toga nisi ništa manji u mojim očima. Obožavam te tim više što si uspeo da savladaš toliko toga. Znam kakva ti je hrabrost bila potrebna da izadeš na Metarenje. Znam i da si to uradio zbog mene. Ponosna sam zbog toga. A znam i kakva je hrabrost potrebna za moje skrivanje ovde, gde u svakom trenutku malecni propust može da te odvede u beščašće i smrt. Znam i šta sve to znači. Moja priroda, moji instinkti, moja ljubav omogućavaju mi da to vrlo dobro shvatim.

A sada! Popij sa mnom. Nismo izvan ovih zidova, napolju, gde bi morali da brinemo i plašimo se svih tih stvari. Ovde smo, unutra. Daleko od svega izuzev jedno od drugog. Popij. I mazi me. I ja ću tebe, Hale, i nećemo ni videti svet napolju niti poželeti da ga vidimo. Zasad. Zaboravi u mom zagrljaju."

Zatim se poljubiše i milovaše se i sve to uz reči koje su ljubavnici oduvek govorili jedno drugome.

Između poljubaca, Žanet je dosipala još pića i to su ispijali i Hal nije

imao problema s gutanjem. Zaključio je da ga pomisao na ispijanje alkohola ne muči toliko koliko miris pića. Zavarano nos, zavarano stomak, a svaka nova čaša pića otvarala je put sledećoj.

On sruči u sebe tri visoke čaše pića i onda ustade, podiže Žanet na ruke i ponese je u spavaću sobu. Ona ga je ljubila sa strane u vrat i svaki novi poljubac kao da je bio strujni udar, začet na njenim usnama i prenet na njegovu kožu i dalje do mozga mu i dole, preko grudi, do stomaka zagrevajući ga i preko njega, do nogu, stopala koja kao da su, za divno čudo postala ledena. Ni na kraj pameti mu nije bilo da odustane od svega kao što mu se uvek događalo kad god je morao da izvrši svoju dužnost prema Meri i Srkvi.

Ali, čak i u zanosu očekivanja onog što je imalo da dođe bilo je, kao tamna mrlja u žarištu vatre, pomalo ustezanja. Nije ono bilo veliko, ali je postojalo. I dalje je osećao krivicu, ma kako ona slabašna bila, koju sebi nije mogao da oprost i javljala se sumnja jer se pitao neće li mu se dogoditi da omane kao što mu se više puta događalo dok je noću, u tami, puzao krevetom i pružao ruke prema Meri.

Crno seme panike posejala je ta sumnja. Ako sve ne bude kako treba, ubiće se. S njim je onda zauvek svršeno.

Ipak, reče sam sebi, nemoguće je da se tako nešto dogodi. Ne bi smelo. Ne dok nju drži u svom naručju i dok su joj usne na njegovim. Spusti je na krevet i onda ugasi svetlo. Ali ona upali lampu iznad kreveta.

"Zašto si to uradila?" upita on stojeći u podnožju kreveta i osećajući plimu panike i oseku strasti. U isto vreme; pitao se kako je uspela da se tako brzo i za njega neprimetno svuče.

Ona se nasmeši i reče: "Seti se šta si mi rekao pre neki dan: Bog reče neka bude svetla."

"Ali nama nije potrebno", uzvratila on.

"Meni jeste. Moram da te vidim u svakom trenutku. Mrak će odneti polovinu zadovoljstva. Želim da te gledam dok vodiš ljubav."

Ona se izvi naviše da podesi lampu kako bi svetlo padalo pod najpovoljnijim uglom i grudi joj se pomeriše, ispratiše taj pokret; a njegoova unutrašnjost na to reagova uz gotovo nepodnošljiv bol.

Ona opruži nogu i dodirnu mu koleno prstima. Dodir kože... to ga potera napred kao anđeoski prst koji ga vuče ka njegoovoj sudbini. Kleče na krevet što nju primora da savije nogu ali ne i da odvoji prste

koji kao da su srasli s njegovim kolenom toliko da ih odatle ništa ne bi moglo odvojiti.

"Hale, Hale", mrmrljala je. "Šta su ti to učinili? Šta su učinili svim vašim ljudima? Znam iz tvog pričanja da su ti slični. Šta su učinili svim vašim ljudima? Znam iz tvog pričanja da su ti slični. Šta su učinili? Učinili su da mrzite umesto da volite, iako mržnju zovu ljubav. Učinili vas napola ljudima kako bi celo biće mogli da okrenete protiv neprijatelja. Da biste postali neustrašivi ratnici na uštrb ljubavi."

"To nije istina", reče on. "Nije istina."

"Ne možeš me prevariti. To je istina."

Ona ukloni nogu s njegovog kolena i reče: "Dođi bliže." I kad joj se on, i dalje na kolenima, primače, ona pruži ruke i privuče ga dole na svoje grudi.

"Stavi usta ovde. Budi još jednom beba. Uzdići ću te toliko da ćeš zaboraviti mržnju i misliti samo na ljubav. I postati čovek."

"Žanet, Žanet", reče on promuklo. Ispružio je ruku da dohvati prekidač na lampi. "Bez svetla", reče.

Prekrivši svojom rukom njegovu i sprečivši ga u nameri, ona reče: "Uz svetlo."

Onda ipak ukloni ruku i dodade: "U redu, Hale. Ugasi ga. Za neko vreme. Ako moraš da se vratiš u tminu, vrati se onda do njenih najvećih dubina. Najvećih. Kad izroniš odatle biće kao da si ponovo rođen. A onda, svetlo."

"Ne! Neka ostane!" zareža on. "Nema potrebe da se vraćam tamo da bih mogao da te uzmem, a uzeću te kao armija koja osvaja grad."

"Ne smeš biti vojnik, Hale. Budi ljubavnik. Moraš me maziti, a ne silovati. Sem toga nećeš ni moći da me uzmeš jer ću te opkoliti."

Njene ruke ga blago obgrliše, leđa joj se lako izviše i, iznenada, ona se nađe svuda oko njega. Osećanja koja ga preplaviše bila su ista kao ona kad mu je ljubila vrat s tim što se ta jednakost pre odnosila na vrstu nego na jačinu.

On krenu da zavuče glavu između njenog vrata i ramena, ali mu ona stavi obe ruke na grudi i s iznenađujućom snagom napola ga odiže.

"Ne. Moram da ti gledam lice. Mislim, najviše na onaj trenutak, jer želim da vidim kako se stapaš sa mnom."

I sve vreme je držala oči širom otvorene kao da zauvek u svaku ćeliju svoga tela želi da utisne sliku svoga, voljenog.

Halu to ne zasmeta nijednog trenutka, jer mu verovatno ne bi smetalo ni kada bi Arhiurielit, lično, zalupao na vrata u to vreme. Ali primetio je, mada nije time razbijao glavu, da su joj se zenice skupile kao glava čiode.

16.

Alkoholičare u Hejdžek Uniji nisu lečili već su ih slali u Č. To znači da nikakva, psihijatrijska ili neka druga, terapija nije primenjivana. Hal, izvan sebe zbog ove činjenice, a u želji da pomogne Žanet da se oslobodi slabosti, obrati se za pomoć bićima koja su joj prenela bolest. Ali reče da je pomoć potrebna njemu samom.

Fobo mu reče: "Piće se troši svuda po Ozagenu ali nema težih slučajeva oboljenja. Ono nekoliko alkoholičara vraćeno je u normalno stanje uz medicinsku pomoć. Zašto mi ne dozvolite da taj postupak primenim i nad vama?"

"Žalim. Moja vlada to zabranjuje."

Poslužio se istim izgovorom koje je upotrebio kao objašnjenje za to što insektanera ne poziva u svoj stan.

"Imate vladu koja zabranjuje gotovo sve", reče Fobo.

"Zabranjeno vam je i piće, ali vas to nije sprečilo. Ovo nije prebacivanje zbog nedoslednosti, samo kažem. Šalu na stranu, mislim da imam stvar upravo za vas. Zove se Iziglo. Stavljamo ga u dnevnu dozu pića i postepeno povećavamo količinu Izigloa, a smanjujemo alkohol. Za dve-tri nedelje, pacijent u tečnosti pije 96% Izigloa. Ukus je gotovo isti; sumnja jedino svest pijanca. Nastavak terapije potpuno oslobađa pacijenta zavisnosti od alkohola. Ima samo jedna začkoljica."

Fobo malo zastade pa nastavi: "Pacijent ne može da se oslobodi Izigloa."

On zaurla i počeo da se udara po bokovima i da tresu glavom dok mu je dugački nos podrhtavao i smeja se sve dok mu suze ne udariše na oči.

Kad konačno savlada smeh i obrisu suzne oči maramicom, on reče: "Uistinu, delovanje Izigloa je tako da ono omogućava pacijentu da se oslobodi sila koje su ga nagonile na piće. Tada može biti izlečen i može se odvići toga zla. Pošto nemam drugih mogućnosti osim da vam lek tajno dostavljam, preostaje mi jedino da verujem da ste najozbiljnije naumili da se lečite."

Hal ponese bocu u svoj stan. Svakoga dana njen sadržaj je tiho i

pažljivo dolivan Žanetinom bubasoku. Uzdao se u to da je dovoljno psihijatar da je izleči kada Iziglo počne da deluje.

Iako toga nije bio svestan i sam je 'lečen' u isto vreme. Njegove gotovo svakodnevne diskusije s Fobom produbljivale su mu sumnje vezane za veru i nauku Hejdžeka ili, kako su ih njihovi neprijatelji zvali, Hejdžekera. Fobo je čitao biografije Isaka Sigmuna i Dela: Pre-Torah, Zapadni Talmud, Novo Sveto Pismo, Osnove Serijalizma, Vreme i Teologija, Duša i svetska kretanja. Sabrano, držeći čašu soka u ruci, insektaner je uz pomoć olovke proveravao ispravnost neznamologije. Hal je dokazivao; Fobo je pobijao. On je isticao da je celo učenje zasnovano na lažnim pretpostavkama; da je Neznamovo i Sigmenovo rasuđivanje poduprto sa isuviše analogija, metafora i lažnih tumačenja. Kad se taj podupirač ukloni celo učenje pada u vodu.

"Štaviše", govorio bi Fobo, "a nadam se da vam neće smetati i da ćete mi dozvoliti da ukažem na još jednu u nizu protivrečnosti koje su srž vaše teologije. Vi Sigmeniti verujete da je svaka osoba odgovorna za ono što joj se događa, da niko sem te jedinice ne sme biti okrivljen za to. Ako vi, Hal Džerou, padnete okliznuvši se na igračku koju je ostavilo neko nepažljivo dete - srećno, srećno detešce bez ikakvih odgovornosti! - i oderete pri tom lakat, po vašem shvatanju, vi ste sami nameravali da to učinite. Kad ste ozbiljno povređeni u nekom nesrećnom slučaju, to nije nesrećan slučaj; to ste se vi složili da oživotvorite mogućnost. Suprotno, zašto je nemoguće da se vaša svest ne 'složi' s tim i tako oživotvori drugačiju budućnost?

Ako učinite zločin, sami ste to želeli. Ako vas uhvate, to nikako nije zato što ste bili neoprezni ili zato što su Juziti veoma bistri ili zato što su se okolnosti zaverile protiv vas i odvele vas pravo u ruke - kako ono skraćeno zovete ruke zakona, juz? - u njihove ruke. Ne, to se događa samo zato što vi želite da budete uhvaćeni; vi, nekako, usmeravate okolnosti.

Ako umrete, to je zato što ste to želeli, a ne zato što je neko uperio revolver na vas i povukao obarač. Umrli ste zato što ste želeli da se sretnete sa zrnom; složili ste se s ubicom da vas može ubiti.

Naravno da ova filozofija, ova vera, sasvim odgovara Srkvi koja ima sva prava, zahvaljujući njoj, da vas progoni, da vas likvidira, da vam

nametne nove globe ili vam ukine mnoge slobode i sve to a da na nju ne padne ni trunka krivice. Naravno, da sami ne želite da vas progone, likvidiraju, globe vas ili kinje, vi to ne bi dozvolili.

I, naravno, ukoliko pokušate da se ne složite sa Srkvom ili da joj nešto osporite, vi prizivate onu vrstu beznađa koju je Srkva zabranila. Vi, kao pojedinac, ne možete pobediti.

Pa ipak, pažljivo slušajte i čujte ovo: vi sami verujete da ste sposobni i slobodni da po svojoj volji odredite budućnost. Ali budućnost je već određena time što je Sigmen otputovao kroz vreme i organizovao je. Sigmenov brat, Džad Čejndžer, privremeno može dezorganizovati budućnost i prošlost, ali će Sigmen uvek biti u stanju da sve ispravi i vrati na željeni pravac.

Dozvolite mi da vas pitam kako vi možete odrediti budućnost koja je već određena i prorokovana od strane Sigmene? Jedna ili druga stvar mogu biti tačne, obe nikako."

"Pa", počinjao bi Hal, osećajući kako mu lice gori, težak teret mu pritiska grudi i kako mu ruke podrhtavaju, "i sam sam razmišljao o tom pitanju."

"Jeste li ga ikome postavili?"

"Ne", odgovarao bi Hal, osećajući da pada u klopku. "Razume se da nam je dozvoljeno da našim učiteljima postavljamo pitanja. Ali ovo pitanje se ne nalazi na listi."

"Hoćete da kažete da postoji lista pitanja koja smete da postavljate i da ovo nije među njima?"

"A što da ne!" uzvikivao bi Hal ljutito. "I napravljena su da bi nam se olakšalo. Iz svog dugog iskustva Srkva najbolje zna koja pitanja studenti obično postavljaju pa ih je stavila na listu da bi manje inteligentnim studentima bilo lakše."

"Manje inteligentnim, tačno", rekao bi Fobo. "A pretpostavljam da se pitanja koja nisu na listi smatraju suviše opasnim, isuviše bliskim grešnom razmišljanju?"

Halu nije preostajalo ništa drugo do da jadno klimne glavom.

Fobo bi nastavljao sa svojim analiziranjem i njegove dalje reči obično bi bile gore, daleko gore od svega izrečenog do tada, jer bi usledio otvoren napad na svetu ličnost samoga Sigmene.

"Rekao bih da Sigmenove biografije i teološki spisi pažljivom čitaocu otkrivaju Sigmene koji je frigidni ženomrzac sa mesijanskim

kompleksom i paranoidnim i šizofrenim znacima koji kroz njegovu ledenu ljusku s vremena na vreme izbijaju kroz njegova kazivanja nastala u delirijumu i pukom maštanju.

Drugi ljudi su bili u stanju da svoj pečat utisnu samo svom vremenu", nastavljao bi Fobo. "Ali je Sigmen bio u prednosti nad svim velikim vođama koji su živeli pre njega zahvaljujući serumu za podmlađivanje stvorenom na Zemlji. Njemu zahvaljujući on ne samo što je bio u stanju da uspostavi svoj sistem društvenog uređenja već i da ga učvrsti i izvidi mu slabosti. Nije umro sve dok se cement tog njegovog društvenog oblika nije stvrdnuo."

"Ali Čelni nije ni umro", bunio se Hal. "Nestao je u vremenu. I dalje je s nama putujući po svim vidovima postojanja, pojavljujući se tu i tamo, sad u prošlosti sad u budućnosti. Uvek, gde god je potrebno da se beznađe ispravi u stvarnost."

"Ah, da", smešio se Fobo. "To je bio razlog što ste se odlučili da odete do ruševina, zar ne? Da na freskama proverite ili potražite neki znak koji bi ukazivao na to su ljudi Ozagena bili posećeni od čoveka sa neke druge zvezde. Mislili ste da bi to mogao biti Čelni, zar ne?"

"I dalje tako mislim", govorio bi Hal. "Ali ono što sam otkrio, govori da, mada čovek podseća na Sigmenu, ipak nema stvarnih dokaza da je on bio ovde. Čelni je mogao, ili možda ne, biti ovde i pre hiljadu godina."

"Nek bude i tako kako kažete, ipak vaše postavke smatram besmislenim. Vi tvrdite da su se obistinila njegova proročanstva. Ja smatram da su ona dvosmisleno izrečena i to je prvo. Drugo, ako su se ona i ostvarila to je samo zato što se vaša svemoćna savezna crkva - koju ste iz praktičnih razloga prekrstili u Srkva - dobro pomučila da tako bude.

Dalje, ovo vaše piramidalno društvo - ova administracija anđela čuvara - gde svakih dvadeset pet porodica ima svog gepta da nadzire svaki trenutak njihovog života pa i najintimnije i gde svaki porodični gept ima nad sobom blokovskog gepta, a ovaj, opet, iznad sebe nadzornog i tako dalje - to društvo je zasnovano na strahu, neznanju i zabranama."

Hal bi uzdrman, naljućen i zaprepašćen ustajao da ode. Fobo bi ga zaustavljao i tražio od njega da pobije ako može ono što je rečeno. Hala bi spopadala jarost. Neki put, kad bi ga bes prošao, pozivan je

da sedne i da smireno nastavi diskusiju. Po neki put bi Fobo gubio glavu; urlali bi i dobacivali uvrede jedan drugome; dva puta su se i dobro dokačili pesnicama; Halu je razbijen nos, a Fobo je zaradio modro oko. Tada bi insektaner, plačući, spopadao Hala da mu oprosti pa bi zauzimali svoja mesta i puštali da im piće smiri razbuktale strasti.

Hal je znao da ne bi trebao da sluša Foba, da sebi ne bi smeo da dozvoli da se nađe u situaciji u kojoj bi bio prinuđen da sluša toliko grešnih stvari. Ali nije mogao da se drži ni po strani. I, iako je mrzeo Foba zbog onoga što je govorio, osećao je čudno zadovoljstvo i bio očaran tim prijateljstvom. Prosto, nije mogao bez tog bića čiji ga je jezik bičevao gore no što je to Pornsenov bič ikada mogao.

Pričao bi i Žaneti o ovim razgovorima. Ona ga je terala da joj sve detalje razgovara ponavlja sve dok se potpuno ne bi oslobodio nervoze i tuge i mržnje i sumnje. Posle toga bi uvek vodili ljubav i to onako kako je on nikada nije mogao zamisliti. Po prvi put je shvatio da čovek i žena mogu postati jedno telo. On i njegova žena vrteli su se u krugu jedno oko drugog, ali Žanet je znala geometrijske zakone koji su ga uvlačili u nju i hemijske postupke koji su im sjedinjavali ćelije.

I uvek se sve to događalo uz dve stvari: svetlo i piće. No, nisu mu smetali. I ne znajući, ona je sad već pila gotovo čist Iziglo. A on se navikao na svetlo iznad njihovog kreveta. Bio je to jedan od njenih ćefova. Nije se ona plašila mraka jer je tražila da svetlo bude upaljeno samo dok su vodili ljubav. To mu nije išlo u glavu. Možda je želela da njegovu sliku zauvek ureže u svoje sećanje kako bi je imala ukoliko ga ikada izgubi. Ako je tako, nek joj onda bude po volji. U svetlosti lampe, on je proučavao njeno telo s radoznalošću koja je bila delom seksualne, a delom čisto antropološke prirode. Bio je oduševljen i zbunjen mnogim sitnim detaljima koji su je razlikovali od zemaljskih žena. Mala kožna izraslina na vrhu njenih usta mora da je nekada bila neki organ koji je evolucija izbacila iz upotrebe. Imala je dvadesetosam zuba; nedostajali su umnjaci. To je mogla, ali i nije morala biti karakteristika naroda kome je pripadala njena majka.

Pretpostavljao je da ima par dodatnih grudnih mišića ili, ako ne, normalni mora da su joj bili jako razvijeni jer su njene kupaste grudi čvrsto stajale i nimalo nisu bile opuštene. Bile su velike, čvrste i lako

izvijene navije; ideal ženske lepote tako često portretisan vekovima od strane muškaraca slikara i vajara i tako retko u prirodi viđen zahvaljujući njenom cicijaštvu.

I nije samo pogled na nju donosio zadovoljstvo; zadovoljstvo je bilo i biti s njom. Najmanje jednom nedeljno ona bi ga iznenadila nekom novom svojom haljinom ili rubljem. Volela je da se udešava; od stvari koje joj je davao ona je šila bluze, suknje pa čak i donje rublje. Zajedno s promenom odeće išla je i promena frizure. Uvek je izgledala drugačije i uvek lepo, što navede Hala na zaključak da je ljubav uživanje, ako ne uvek, ono bar onoliko koliko traje.

Njene sposobnosti podražavanja zadivljavale su ga više od svega. Sa francuskog je prešla na američki gotovo preko noći. Za nepunu nedelju dana govorila ga je brže i izražajnije od njega samog. Pošto je i sidonski govorila veoma tečno, on zaključi da će najlakše potpuno savladati taj jezik ako joj dozvoli da mu čita insektanerske knjige. On bi legao na divan dok je ona sedala na stolicu. Njeni akcenti i izgovor bili su prava vežba za njegovo uvo. Štedela mu je vreme koje bi izgubio gledajući u rečnik jer mu je ona prevodila sve nepoznate reči.

Žanet je volela da mu čita, ali joj se nisu sviđale suvoparne tehničke knjige koje su njemu bile potrebne. Štaviše, iako je izvanredno upotrebljavala sidonski, ona pojma nije imala o velikom broju čisto naučnih termina. I Hal, videći je kako muca i zastajkuje, nije mogao da odoli i rekao bi joj da ne mora dalje da čita. I tako nikada nije završio, na primer, Vijenasovo monumentalno delo Uspon i pad čoveka na Ozagenu.

Te večeri Žanet je, kao i obično, hrabro počela. Njen prigušeni, grleni glas se trudio da pokaže interesovanje za ono što je čitala. Ona pročitava prvu glavu koja je govorila o postanku planete i nastajanja života na njoj. Prilikom čitanja sledeće glave ona otvoreno zevnu i pogleda Hala koji zatvori oči, praveći se da ne primećuje. I tako ona nastavi da čita o razvitku insektanera od pre-artropoda koji su odlučili da postanu hordate. Posle toga, u trećoj glavi, Vijenasa je napravio još nekoliko grubih šala o upornosti insektanera i time završio, a nastavio s razvitkom sisara na drugom velikom kontinentu Ozagena koji se završio čovekom.

Ona je čitala: "Ali ljudi su kao i mi imali svoje parazite od kojih je

jedan bio takozvana kafanska buba. Ona je, umesto da liči na insekta, izgledala kao čovek. Kao i svi ostali paraziti, ni ona nije mogla da zavara inteligentne osobe, ali njena obdarenost alkoholom učinila ju je prihvatljivom za ljude. Ona se, takođe, uz svog domaćina prilepila još u prastara vremena, postala sastavni deo njegove civilizacije, i bila, na kraju, jedan od glavnih uzroka čovekovog pada. Čovekovo nestajanje s lica Ozagena i pored toga nije uslovljeno jedino postojanjem kafanske bube. To stvorenje je moglo biti stavljeno pod kontrolu. Kao i većina stvari, ono se moglo prevariti ili su se njegove navike mogle izmeniti.

To je ono što je čovek učinio s kafanskom bubom.

Mora se reći da je za to morao da nađe i saveznika. Našao ga je u jednom drugom parazitu ponešto druge vrste; jednog koji je, u neku ruku bio naš rođak.

Od nas ga je razlikovala samo jedna stvar, stvar kojom se razlikovao i od čoveka i od ma koje druge životinje na planeti osim nekih nerazvijenih vrsta. Ona je u tome što, od fosila kao prvih dokaza njegovog postojanja, on..."

Žanet spusti knjigu. "Ne znam sledeću reč. Hale, moram li da čitam ovo? Tako je dosadno."

"Ne. Pusti to. Čitaj mi malo neki od onih stripova koje obožavate valjda jedino ti i posada Gabrijele."

Ona se nasmeši, divan prizor, i poče da čita broj 1037, knjigu 56-tu, Avanture Lejfa Magnusa, voljenog učenika Čelnog, a naslov te epizode bio je Užas sa Arkturusa.

Slušao je neko vreme kako se muči da prevede sa američkog sve dok mu ne dosadiše banalnosti stripa, a onda je povuče dole na ležaj, k sebi.

I, kao i uvek, svetlo osta upaljeno.

Međutim, među njima je dolazilo i do nesporazuma. Žanet nije bila ni lutkica ni rob i, kada joj se ne bi svidelo nešto što bi Hal rekao ili učinio, nikada nije oklevala da kaže sve što misli. I, ako bi on odgovorio sarkastično ili reagovao divlje, našao bi se odmah obasut kišom reči.

Nedugo iza Žanetinog dolaska u njegov puka, on se jednog dana, koji je ceo proveo na radu na Gabrijele, vrati kući sa dobro izraslom

bradom na licu.

Žanet, pošto ga poljubi, iskrivi lice i reče: "To boli. Kao turpija je. Doneću tvoju pastu i sama te obrijati."

"Ne, ne čini to", reče on.

"Zašto ne?" upita ona odlazeći prema nepomenljivoj. "Volim da te odmenjujem u nečemu. A posebno volim kada izgledaš lepo."

Vrati se malo kasnije s činijom depilatora u ruci. "Sad sedi i ja ću obaviti ceo posao. Imaš prilike da misliš o tome koliko te volim dok budem uklanjala ovu bodljikavu žicu s tvog lica."

"Ne razumeš, Žanet. Ne mogu da se brijem. Sada sam lamek, a lameci se ne briju već stalno nose brade."

Ona zastade u pola pokreta i upita: "I ti moraš? Hoćeš da kažeš da bi, kada bi postojao takav zakon, ti bio i kriminalac?"

"Ne, ne baš tako", odgovori on. "Ni sam Čelni nikada o tome nije reči rekao. Ne postoji ni neki zakon koji bi naređivao nošenje brada. To je samo običaj. To je, takođe znak počasti, jer jedino čovek koji na grudima ima znak lameka ima pravo da pušta bradu."

"Šta bi se dogodilo kada bi neki ne-lamek pustio bradu?"

"Ne znam", odgovori on dok mu se ozlojeđenost već primećivala u glasu. "To se nikada nije dogodilo. Nijedan čovek i ne misli o njoj ukoliko nije kvalifikovan. To je samo jedna od onih stvari koje su zagarantovane. Samo bi neki stranac pomislio na tako nešto."

"Ali brada je tako ružna. Sem toga i grebe mi lice. Pre bih i strnjiku ljubila."

"Onda", reče on ljutito, "ćeš morati ili da naučiš kako se ljubi strnjika ili da se odrekneš poljubaca, jer ja moram da nosim bradu!"

"A čuj ti sada mene", reče ona, primičući mu se. "Ti to ne moraš! Kakva korist od toga što si lamek kad ćeš imati manje slobode no ranije i kad moraš da činiš ono što se od tebe očekuje? Zašto jednostavno ne prenebregneš taj običaj?"

Hal poče da oseća istovremeno i bes i paniku. Paniku zbog toga što se ona mogla naljutiti i ostaviti ga i zato što je osećao da bi ga, ukoliko joj popusti, ostali lameci sumnjičavo posmatrali na Gabrijelu. Kao rezultat toga, on joj reče da je budala. Ona uzvratila na isti način. Posvađala se; prođe gotovo polovina noći pre no što ona učini prvi korak ka izmirenju. Posle toga, zora svanu, a oni su i dalje dokazivali jedno drugom koliko se vole.

Ujutru se on obrija. Na Gabrijelu se tri dana ne dogodi ništa, niko ne napravi nikakvu primedbu i on zaboravi na krivicu pod sumnjičavim pogledima koje je osećao ili je mislio da ih oseća. Konačno, poče da misli da ili to niko ne primećuje ili da su svi toliko zauzeti svojim dužnostima da nemaju vremena da se bakte takvim sitnicama. On čak poče da se pita ne postoje li još neke stvari koje bi kao lamek mogao da izbegne.

Tada ga, ujutro četvrtog dana, pozvaše u kancelariju Maknefa. Sandalfona nađe kako sedi za svojim stolom. Pre no što je odgovorio na Halov pozdrav, Sandalfon je svojim bledoplavim očima neko vreme zurio u Hala.

"Možda ste, Džerou", reče on, "isuviše zauzeti svojim istraživanjima među insektanerima, da bi mogli da obratite pažnju i na neke druge stvari. Tačno je da ovde živimo u nenormalnim okolnostima i da smo svi usredsređeni na dan započinjanja našeg projekta."

On se diže i poče da šetka gore dole ispred Hala.

"Vi svakako znate da, kao lamek, pored privilegija imate i odgovornosti?"

"Shib, abba."

Maknef se onda naglo okrenu i prema Halu ispruži svoj koščati prst.

"Onda zašto ne puštate bradu?" viknu i besno ga pogleda.

Hal oseti kako se ledi isto onako kako se ledio kao dete pred svojim geptom, Pornsenom, koji je isto ovako upirao prst na njega. Oseti, takođe, istu, dobro znanu, zbrkanost u glavi.

"Zašto... ja... ja..."

"Mi se ne smemo truditi samo da postanemo lameci, moramo nastaviti da budemo vredni toga. Čistota i samo čistota pomoći će nam da u tome uspemo, beskrajni naponi da uvek budemo čisti."

"Izvinite, abba", reče Hal drhtavog glasa, "ali ja upravo činim beskrajne napore da uvek budem čist."

Usudi se čak i da pogleda Sandalfona u oči dok je to izgovarao mada mu ne beše jasno odakle mu hrabrost za tako nešto. Da laže tako bezobrazno, on koji je živeo u grehu, da laže i to u oči velikom i čistom Sandalfonu!

"Pored toga", nastavi Hal, "nije mi padalo na pamet da je brijanje u nekakvoj vezi s mojom čistotom. U Zapadnom Talmudu niti u ma kom od dela Čelnog nema ničega što bi govorilo o grešnosti ili

bezgrešnosti brade."

"Zar me vi učite o tome šta se nalazi u svetim knjigama?" povika Maknef.

"Razume se da ne. Ali ono što rekoh istina je, zar ne?"

Maknef nastavi svoje šetkanje, i reče: "Mi moramo biti čisti, moramo. Čak i najmanji znak beznađa, najmanje skretanje od stvarnosti nas može zaprljati. Da, Sigmen nikada nije ništa rekao o ovome. Ali davno je saznanje da samo najčistiji mogu podražavati Čelnog time što će nositi bradu."

"Slažem se s vama iz sveg srca", reče Hal. On poče da nalazi hrabrost u sebi, čvrstinu. Iznenada mu sinu da je tako uzdrman bio samo zato što je na Maknefa reagovao isto kao nekada na Pornsena. Ali Pornsen je bio mrtav, poražen i njegov pepeo rasut u vetar. A Hal je bio taj koji ga je vetru predao.

"U normalnim okolnostima ja bih pustio bradu", reče Hal. "Ali ja sada živim među insektanerima zbog špijunaže i zbog dovršavanja svojih istraživanja. A otkrio sam da se oni gnušaju brade; kao što znate, oni je nemaju. Oni ne shvataju zašto mi svoje puštamo da rastu kada imamo sredstva da je uklonimo. U prisustvu bradate osobe osećaju nelagodnost i odvratnost. Ne bih bio u stanju da računam na njihovo poverenje kada bih imao bradu.

U svakom slučaju nameravam da pustim bradu čim započnemo s projektom."

"Hmmm", reče Maknef češljajući prstima svoju bradu. "Možda ste tu u pravu. Na kraju krajeva, ovo i jesu neuobičajene okolnosti. Ali zašto mi ništa niste rekli?"

"Toliko ste zauzeti od jutra do uveče da nisam želeo da vam smetam", reče Hal. Pitao se neće li se možda Maknef potruditi da proveriti njegove izjave jer mu insektaneri nikad do sada ni reč nisu rekli o bradama. Za ovaj izgovor imao je da zahvali jedino davno pročitanoj opisu reakcije američkih Indijanaca na brade belih došljaka.

Maknef, posle još nekoliko reči o potrebi očuvanja čistote, otpusti Hala.

A Hal, podrhtavajući od reakcije na održano mu predavanje, ode kući. Tu popi nekoliko pića da se smiri, a onda još nekoliko da bi sebi olakšao večeru s Žanet. Otkrio je naime da ukoliko popije ne oseća

toliku odvratnost pri pogledu na hranu koja ulazi na njena nepokrivena usta.

S jedne strane ovaj lek nije baš doprinio njegovom lingvističkom radu; počeo je kasniti sa izveštajima, ali su se zato, s druge strane, on i Žanet uvek dobro provodili.

17.

Jednoga dana, vrativši se s tržnice, Džerou reče: "U poslednje vreme ti stvarno uništavaš, bukvalno rečeno, povrće. Ne jedeš valjda za dvoje? Ili možda troje?"

Ona poblede: "Maw Choo! Znaš li šta govoriš?"

On stavi kutiju s namirnicama na sto i pograbi je za ramena.

"Shib. Znam. Žanet, o toj stvari mislim već duže vremena, mada nisam hteo ništa da kažem. Nisam želeo da te zabrinjavam. Reci mi, jesi li?"

Ona ga pogleda pravo u oči, ali telo joj se treslo. "Oh, ne. To je nemoguće!"

"Što da ne? Pa nismo koristili nikakva sredstva."

"Fi. Ali ja znam - ne pitaj me kako - da to ne može biti. I ne smeš više govoriti takve stvari. Čak ni u šali. Ne mogu to da podnesem."

On je privuče k sebi i reče: "Je li to zato što ne možeš? Zato što znaš da nikada nećeš moći da poviješ moju decu?"

Njena gusta, lako namirisana kosa zatrese se kada je potvrdno klimnula glavom. "Znam. Ne pitaj me kako, ali znam."

On je ponovo odmače od sebe na dužinu ruku. "Slušaj, Žanet. Reći ću ti šta te muči. Ti i ja smo različite vrste bića. Tvoja majka i otac takođe su bili. Ipak, oni su imali decu. Pored toga, ti verovatno znaš da magarac i kobila mogu imati mlade, ali je mula sterilna. Lav i tigrica se mogu pariti ali ligar ili tigrion ne. Tačno, zar ne? Bojiš se da i mi ne prođemo tako."

Ona stavi glavu na njegove grudi; suze kanuše po njegovoj košulji.

On nastavi: "Hajde da budemo realni u ovoj stvari, dušo. Možda ti i ne možeš ostati u drugom stanju. Pa šta? Čelni zna da je naša situacija dovoljno složena i bez bebe koja bi je zapetljala još više. Bićemo srećni ako si... uh,... pa, nemamo li jedno drugo? Ti si sve što mi treba."

Nije mogao da spreči zamišljenost dok joj je sušio suze, ljubio je i pomagao joj da namirnice stavi u frižider. Količine povrća i mleka koje je ona uzimala bile su daleko veće od normalnih. Naročito mleka. U njenoj pojavi nije došlo do nekih značajnih promena. I to je

bilo čudno. Prođe mesec dana. On je pažljivo motrio. Jela je i dalje ogromne količine hrane. Događalo se nije ništa.

Džerou polako počeo da zaboravlja pripisujući to različitoj vrsti metabolizma kod nje.

Još jedan mesec. Hal je upravo napuštao biblioteku na Gabrijelu, kada ga zaustavi Tanboj, džout za istoriju.

"Šire se glasine da su tehničari uspeli da naprave molekule koji će se vezivati za globin", reče on. "Mislim da je ovog puta to tačno. Sastanak je sazvan za 15.00."

"Shib", odgovori Hal i pođe mu za rukom da to kaže, a da mu se u glasu ne oseti očaj koji ga je zahvatio. Kada je sastanak završen u 1650 on beše slomljen čovek. Virus se već masivno proizvodio. Već za nedelju dana njegove količine će biti dovoljne da napune šest orbitirajućih torpeda. Napravljen je i plan po kome je trebalo da oni zbrišu grad Sido. Torpeda je trebalo da kruže u spiralama koje bi se povećavale sve dok se ne bi pokrila ogromna površina teritorije. Vladalo je mišljenje da će, pošto se vrate na dopunu i ponovo krenu na zadatak, cela planeta insektanera biti pokrivena u tom drugom pokušaju.

Kad stiže kući, zateče Žanet u krevetu, crne kose rasute po jastuku. Ona se slabašno nasmeši.

On, u brizi koja ga iznenada zahvati, zaboravi na svoje raspoloženje. "Šta se dogada, Žanet?"

Stavi joj ruku na čelo. Koža beše suva, vrela i rapava.

"Ne znam. Ne osećam se dobro, uistinu već dve nedelje, ali nisam htela da se žalim. Mislila sam da će proći. Danas mi je tako pozlilo da sam morala u krevet odmah posle doručka."

"Povratićemo mi tebe."

U glasu mu je zvonila sigurnost. U njegovoj unutrašnjosti zavladała je pustoš. Ukoliko ju je zahvatila neka ozbiljna bolest, nije joj mogao dovesti ni lekara niti je bio u stanju da joj nabavi lekove.

Sledećih nekoliko dana ona nastavi da leži u krevetu. Temperatura joj se kretala od 99,50 F ujutru do 100,20 F u toku noći. Hal ju je negovao kako je znao i umeo. Stavljao joj je vlažne peškire i kese s ledom na glavu i davao joj aspirin. Ona je prestala da uzima onoliko mnogo hrane; ali joj zato, s druge strane, tečnosti nikada nije bilo dosta. Stalno je tražila mleko. Čak je prestala i sa bubasokom i

cigaretama.

Da je ozbiljno bolesna beše očigledno, ali njena ćutljivost je dovodila Džeroua do oćajanja. Sve od kada je upoznao, ona nije prestajala da ćavrlja lako, veselo, oćaravajuće. Ona je mogla i da ćuti, ali da i u ćutanju bude privlaćna. Sada je pućtala njega da prića, a kada bi zavrćio, nije kao pre prazninu i tićinu koja je nastajala popunjavala svojim pitanjima i primedbama.

U naporu da je nekako povrati, on joj isprića o svom planu da ukrade jedan gig i odvede je do njenog doma u džungli. Svetlo joj zasja u bezvoljnim oćima; njihova braon boja po prvi put posta sjajna. Ona ćak i sede dok joj je na kolena stavljao kartu kontinenta. Ona mu pokaza oblast u kojoj je ųivela, a onda opisa planinski lanac koji se dizao iz zelenila i na ćijoj visoravni su ųivele njene tetke i sestre u rućevinama prastare metropole.

Hal sede za mali šestougaoni sto pored kreveta i na osnovu karte odredi koordinate. Tu i tamo, dok je radio, dizao bi pogled ka njoj. Leųala je postrance, belog i divnog jednog ramena koje joj je virilo iz spavaćice, krupnih oćiju uokvirenih tamnim podoćnjacima.

"Sve ųto treba da uradim je da ukradem jedan maleni kljuć", reće. "Vidić, kilometar-sat na gigu podećava se na nulu pre svakog leta. Letelica moųe uz rućno upravljanje da preće pedeset kilometara. Ali, ćim traka preće pedeset, gig se automatski zaustavlja i ųalje signal o taćnom mestu na kome se nalazi. Ovo za slućaj da neko dobije ųelju da pobegne. No, automatik se moųe iskljućiti, a isto tako i signali. Mali kljuć koji sam ti spomenuo rećava stvar. Mogu da ga nabavim. Ne brini."

"Mora da me veoma volić."

"Shib kao ųto je shib da te volim!"

On se diųe i poljubi je. Njena usta, tako meka i vlaųna nekada, bila su sada suva i tvrda. Ćinilo se gotovo kao da se koųa pretvara u roųnato tkivo.

On se vrati svojoj raćunici. A jedan ćas kasnije, njen uzdah ga natera da je pogleda. Oći joj behu zatvorene, a usta poluotvorena. Znoj joj je curio licem.

On se ponada da joj je groznica prestala. Ne. ųiva se pope na 100,30 F.

Ona reće nećto.

On se prignu. "Šta?"

Ona je mrmijala nešto na nepoznatom jeziku, jeziku naroda njene majke. Mahnito.

Hal opsova. Morao je da dela. Bez obzira na posledice. Otrča u kupatilo i iz bočice istrese na dlan jednu tabletu, vrati se nazad i pridiže Žanetu. S mukom je natera da tabletu proguta s čašom vode. Pošto zaključa vrata spavaće sobe za sobom, on obuče ogrtač, stavi kapuljaču i uputi se do najbliže insektanerske apoteke. Tamo kupi tri igle, tri šprica i nešto antikoagulatora. Natrag, u stanu, on pokuša da jednu od igli zabije u njenu venu. Vrh igle nikako nije probijao kožu, sve dok, u četvrtom pokušaju, u očajanju on ne pritisnu jako.

Za vreme svih tih pokušaja ona niti otvori oči niti trznu rukom.

Čim krv pocuri u posudu koju je spremio za to, on uzdahnu od olakšanja. I ne znajući, grizao je usne i zadržavao dah. Iznenada shvati da je zadnjih mesec dana jednu užasnu sumnju potiskivao na periferiji svoje svesti. Sada je shvatio da ta sumnja nije imala osnova.

Krv je bila crvena.

On pokuša da je pridigne kako bi mogao da uzme uzroke mokraće. Ona je krivila usta izgovarajući nerazumljive slogove i ponovo padala u san ili komu - šta od toga nije bio u stanju da odredi. U očajanju on je udari po licu, pa još jednom i još jednom pokušavajući da je dovede svesti. Onda ponovo opsova, jer se seti da joj je tabletu dao bez ikakvih prethodnih ispitivanja. Kako je mogao da bude tako glup! Misli su mu bile zbrkane; njeno stanje i ono što je imao da izvede na lađi sasvim su ga izbacili iz ravnoteže.

On skuva veoma jaku kafu i nešto vrele tečnosti uspe da joj saspe u grlo. Ostatak joj se niz bradu prosu na spavaćicu.

Kafa ili njegov očajnički glas, tek ona posle toga otvori oči i pogleda ga dovoljno dugo da on ispriča šta od nje zahteva i kuda ide posle toga. Pošto je uzeo mokraču u za to pripremljenu bočicu, on zavi špriceve i bočicu u maramicu i stavi je u džep ogrtača.

Uz pomoć satfona pozvao je Gabriel i naložio da mu pošalju jedan gig. Upravo tog časa zvuk sirene s polja, obavesti ga da je vozilo stiglo. On baci još jedan pogled na Žanet, zaključa vrata spavaće sobe i strča niz stepenice. Gig je lebdeo iznad trotoara. On uđe u njega, smesti se na sedištu i pritisnu dugme na kome je stajalo:

napred. Letelica se diže na hiljadu stopa i pod uglom od 11 stepeni krenu u poniranje prema parku u kome se Gabrijel nalazio.

Izuzev jednog dežurnog, ambulanta beše prazna. Momak spusti strip koji je čitao i skoči na noge.

"Polako", reče Hal. "Samo želim da upotrebim laboratoriju. A ne bih želeo da se upisujem na trostruki obrazac. Ovo je pomalo privatna stvar, razumeš?"

Skinuo je ogrtač tako da je dežurni mogao da vidi lamek na njegovim grudima.

"Shib", progundā dežurni.

Hal mu dade dve cigarete.

"E, hvala." Dežurni zapali cigaretu i ponovo dohvati Čelni i Dilajla u Gazi, gradu veštica.

Džerou ode do ugla laboratorije gde ga dežurni nije mogao videti i podesi aparate. Pošto je usuo uzorke, on sede. Ne prođe ni nekoliko sekundi, a već je bio na nogama, koračajući gore-dole. U međuvremenu, aparati koje je stavio u pogon šumeli su vareći svoj čudnovati obrok. Pola časa kasnije, oni zašumeše poslednji put, a onda se upali zeleno svetlo i pojaviše se slova: ANALIZA ZAVRŠENA.

Hal pritisnu dugme. Kao jezik iz metalnih usta, pojavi se dugačka traka. On pročita šifru. Mokraća normalna. Tu nije bilo infekcije. Normalni su takođe bili i krvni pritisak i PH faktor.

Nije bio siguran da li će 'oko' biti u stanju da pročita ćelije njene krvi. No, sve je išlo u prilog tome da su njena krvna zrnca slična zemaljskim. Zašto ne? Evolucija je, čak i na planetama koje su razdvajale svetlosne godine, sledila verovatno iste puteve; bikonkavni disk je najpogodniji oblik za prenos maksimuma kiseonika.

Aparati ponovo zašumeše. Izade još trake. Nepoznati hormon! Sličan po molekularnoj strukturi paratiroidnom hormonu čija je osnovna funkcija kontrola metabolizma kalcijuma.

Šta to treba da znači? Je li tajanstvena supstanca koja slobodno šeta u njenoj krvi uzročnik njene bolesti?

Još trake. Postotak kalcijuma u krvi iznosi 40 miligrama.

Čudno. Tako abnormalno visok postotak bi trebalo da znači da bubrezi ne drže kalcijum koji se 'preliva' u mokraću. Kuda to vodi?

Aparat emitova crveno svetlo s porukom: završeno. On s police dohvati hematološki priručnik i potraži pod Ca. Kad završi s čitanjem, ramena mu se ispraviše. Nova nada? Možda. Njen slučaj zvučao je kao oblik hiperkalcemije, koja se manifestovala različitim bolestima od rahitisa do hroničnog hipertrofičnog artritisa. Ali ma šta da je imala, to je nastalo od nepravilnog rada paratiroidne žlezde.

Sledeći korak morao je biti prema farmaceutskom aparatu. On pritisnu tri dugmeta, okrete broj, sačeka dva minuta i onda otvori mala vrata koja su se nalazila u visini njegovog pojasa. U celofanskom omotu tu su se nalazili igla i špric koji je sadržao 30 kubika bledoplave tečnosti. Bio je to Džesperov serum, 'jednoudarni' reanimator paratiroidne žlezde.

Hal obuče svoj ogrtač, paket stavi u unutrašnji džep i izađe iz laboratorije. Dežurni čak i ne podiže pogled sa sveske koju je čitao.

Sledeći korak bila je, oružarnica. Tu on dežurnom izdade naređenje, napisano u tri primerka, za jedan jednomilimetarski automatik i pakovanje od sto eksplozivnih metaka. Čuvar jedva da i baci pogled na potpis na naredenju - i na njega je lamek na Halovim grudima ostavilo dubok utisak - i već je otključavao vrata.

Hal preuze pištolj koji je lako mogao sakriti u svojoj šaci i stavi ga u džep svojih pantalona.

U sobi gde su se nalazili ključevi on ponovi zločin, ili, bolje rečeno, pokuša da ga ponovi.

Moto, oficir na dužnosti, pošto pregleda papire, poče malo da okleva i na kraju otvoreno reče: "Žao mi je. Imam naređenje da sve zahteve proverim kod Vrhovnog Juzita. To neće biti moguće bar za narednih šezdeset minuta jer se on nalazi na sastanku kod Arhiurielita."

Hal pokupi papire. "Ne smeta. Moj posao nije neodložan. Vratću se ujutru."

Na putu ka kući planirao je šta dalje da uradi. Pošto ubrizga serum Žaneti, preneće je u gig. Pod ispod kontrolne table giga morao je biti uklonjen, dve žice otkaçene i jedna od njih privezana na drugi vod. To će otkloniti ograničenje od pedeset milja. Na nesreću, to će, takođe, uključiti uzbunu na Gabrijelu. On se nadao da će mu poći za rukom da se podigne pravo uvis i izgubi se preko vrha brda zapadno od Sidoa. Brda će onemogućiti radare. Autopilot je mogao da se podesi da upravlja letelicom dovoljno dugo tako da će moći da uništi

odašiljač signala po kojima ga sa Gabrijela mogu pratiti.

Posle toga se mogao nadati da ga do zore neće otkriti. Tada će već potražiti zaklon u najbližem jezeru ili reci u koje će zaroniti dovoljno duboko i ostati tu sve dok ne padne mrak. Preko noći će uzletati i grabiti prema tropima. Ukoliko mu radar pokaže ma kakve znake potere opet će se skloniti pod vodu. Na sreću, Gabrijel nije bio opremljen sonarima.

On ostavi gig parkiran pored trotoara. Uzlete uz stepenište. Ključ nije pronalazio rupu bar tri puta. Na kraju, kad mu pođe za rukom da otvori vrata, tresnu ih za sobom ne trudeći se da ih zaključa.

"Žanet!" povika. Iznenada ga zahvati strah da je ona u bunilu mogla ustati, nekako otključati vrata i izgubiti se.

Glasno stenjanje mu se odazva. On otključa vrata spavaće sobe i ostavi ih otvorena. Ležala je otvorenih očiju.

"Žanet! Je li ti bolje?"

"Gore. Mnogo gore."

"Ne brini, lutko. Imam lek koji će te povratiti. Za nekoliko sati ćeš već sedeti i kukati za dobrim stekom. A nećeš čak ni pomisliti na to mleko: pićeš svoj Iziglo na galone. I onda..."

On se prekide od pogleda na njeno lice. Na njemu se zakamenila tuga, kao na iskrivljenim, grotesknim drvenim maskama iz grčkih tragedija.

"Oh, ne... ne! - zastenja ona. - Šta si to rekao? Iziglo?" Glas joj se podiže. "Jesi li mi to davao?"

"Shib, Žanet. Polako. Svidelo ti se to. U čemu je razlika? Stvar je u tome da krećemo..."

"Oh, Hale, Hale! Šta si to učinio?"

Njeno žalosno lice ga potrese. Suze su curile i, ukoliko je kamen u stanju da plače, jedan je plakao sada.

On se okrete i otrča u kuhinju gde izvadi omot, izvadi ono što je bilo u njemu i uglavi iglu na špic. Onda se vrati u spavaću sobu. Ona ništa ne reče kada joj zabode iglu u venu. Za trenutak, on se uplaši da će se igla slomiti jer je koža bila tako tvrda.

"Ova stvar oporavlja Zemljane začas posla", reče on trudeći se da mu glas liči na živahno poredkrevetno čavrljanje.

"Oh, Hale, priđi bliže. Sada je - sada je isuviše kasno."

On izvadi iglu, utrlja alkohol na ubod i onda preko njega stavi flaster.

Tada se spusti na kolena kraj nje i poljubi je. Usne su joj bile kao đon.

"Voliš li me Hale?"

"Zar mi nikad nećeš poverovati? Koliko puta moram da ti ponavljam?"

"Bez obzira na sve što ćeš otkriti o meni?"

"Znam sve o tebi."

"Ne, ne znaš! I ne možeš znati. Oh, Velika Majko, da sam ti samo rekla! Možda bi me voleo isto ovoliko bez obzira na to. Možda..."

"Žanet! O čemu je reč?"

Kapci joj se spustiše. Telo joj potresoše jecaji. Kad divlje drhtanje uminu, ona progovori ukočenih usana. Morao je da se prigne da bi je čuo.

"Šta si rekla? Žanet! Pa kaži!"

On je prodrma. Groznica mora da je prestala jer su joj ramena bila hladna. I tvrda.

Reči su stizale prigušene i nerazumljive. "Odvedi me mojim tetkama i sestrama. One će znati šta treba da se uradi. Ne za mene... nego za..."

"Šta hoćeš da kažeš?"

"Hale, hoćeš li me uvek voleti...?"

"Da, da. Pa ti to znaš! Imamo pred sobom mnogo preče stvari nego da pričamo o tome."

Ukoliko ga je i čula ona to ničim ne pokaza. Glava joj se zavali daleko natrag, nosa okrenutog skroz ka tavanici. Kapci su joj bili sklopljeni, usta zatvorena, a ruke opuštene pored tela dlanova okrenutih naviše. Grudi su bile nepokretne. Dah joj više nije bio dovoljno snažan da ih pokrene.

18.

Hal je lupao po Fobovim vratima sve dok se ne otvoriše
Patologova žena reče: "Hale, uplašili ste me!"

"Gde je Fobo?"

"Na sastanku univerzitetskog odbora."

"Moram smesta da ga vidim."

Ejbesa povika za njim: "Ukoliko je nešto važno, slobodno idite. Ti sastanci su mu dosadni."

U vreme kada se Džerou, pošto je sleteo niz stepenice preskačući po tri odjednom, nađe pred obližnjom zgradom univerziteta, pluća su mu gorela. No on ne uspori; uzlete uz stepenice koje su vodile u zgradu i upade u salu.

Kad pokuša da nešto kaže, morao je da zastane i nekoliko puta duboko udahne vazduh.

Fobo skoči sa svoje stolice.

"Šta se dogodilo?"

"Vi - vi morate - morate sa mnom. Pitanje - života-smrti!"

"Izvinite me, gospodo", reče Fobo.

Desetak insektanera klimnu glavom i nastavi sa diskusijom. Empatist obuče svoj ogrtač i stavi svoju kapu sa veštačkim pipcima na glavu. Zatim povede Hala napolje.

"A sad, o čemu je reč?"

"Slušajte. Moram da vam verujem. Znam da mi ne možete ništa obećati. Ali se nadam da me nećete prokazati mojim sunarodnicima. Vi ste prava osoba, Fobo."

"Pređite na stvar, moj prijatelju."

"Slušajte. Vi Sidonci ste daleko iznad nas u poznavanju endokrinologije. Žanet poznajete i spolja i iznutra. Vi ste je i pregledali."

"Žanet? Oh, Žanet Rastinjak! Lalitha."

"Da. Ja sam je skrivao u svom stanu."

"Znam."

"Kako to?"

"Nije važno." Insektaner stavi ruku na Halovo rame.

"Nešto veoma rđavo se dogodilo, inače mi se ne bi obratili."

U vreme kada mu je Hal završio priču, stigoše do svojih stanova. Pred vatima, Fobo zadržava Hala.

"Mogu vam odmah reći. Vaši zemljaci znaju da nešto kuvate. Poslednje dve nedelje u onoj zgradi na kraju ulice živi čovek koji vas špijunira. Njegovo ime je Art Hana Paku."

"Juzit!"

"Da. Živi u prednjoj sobi u prizemlju. Njegovi prozori su u mraku, on vas verovatno i sada posmatra."

"Zaboravimo ga", zareža Džerou.

Fobo ga je sledio do stana. Insektaner, unutra, opipa Žanetino čelo i onda pokuša da joj posuvrati kapak kako bi mogao da joj pogleda u oko. Kapak nije mogao da se zavrne.

"Hmm! Kalcifikacija gornjih slojeva kaže uveliko je uzela maha."

On zbacila pokrivače jednom rukom, a drugom dohvati njenu spavaćicu i povuče je tako da se ona iscepa na dva dela sve do pojasa. Ona je ležala naga, nema i bleđa i lepa kao vajarsko remek-delo.

Njen ljubavnik uzviknu pri onome što je smatrao gotovo nasiljem. Ali ne reče ništa jer shvati da su Fobovi postupci čisto profesionalni. U svakom slučaju, insektaner ne bi ni mogao da bude seksualno zainteresovan.

Zbunjen, on nastavi da posmatra. Fobo je vrhovima svojih prstiju lupkao po njenom stomaku, a onda prisloni uvo na njega. Kad se uspravi, vrteo je glavom.

"Ne želim da vas obmanjujem, Hale. Iako ćemo preduzeti sve što možemo, bojim se da ni to neće biti dovoljno. Mora hirurgu. Ako nam pođe za rukom da isečemo jaja pre no što se izlegu, to, i serum koji ste joj vi dali, može potisnuti bolest i izvući je van opasnosti."

"Jaja?"

"Objasniću vam kasnije. Uvijte je. Otrčaću gore i telefonirati doktoru Kato."

Džerou je umota čaršavom. Ona je okrenu na stranu. Bila je ukočena kao motka od roletne. On joj pokri lice. Njegovu nepomičnost nije mogao da podnese.

Njegov satfon zazvoni. Automatski, ruka mu krenu da ga uključi, ali se u poslednji čas zaustavi. Satfon nastavi da zvoni glasno i uporno.

Posle nekoliko sekundi agonije, on zaključio da će, ako ne odgovori, samo povećati njihovu sumnju.

"Džerou!"

"Shib."

"Smesta se javi Arhiurielitu. Imaš petnaest minuta."

"Shib."

Fobo se vratio i upita:

"Šta nameravate sada?"

Hal zakloni usta rukom i reče: "Vi je uhvatite za ramena, a ja ću za noge. Ukočena je tako da nam neće biti potrebna nosila."

A silazeći niz stepenice: "Možete li nas sakriti posle operacije, Fobo? Sad više nećemo moći da se poslužimo gigom."

"Ne brinite", zagonetno reče inektaner preko ramena. "Zemljani će uskoro biti u jako velikom poslu, pa ne verujem da će jurcati za vama."

Trebalo im je oko šezdeset sekundi da je smeste u gig, prebace do bolnice i tamo je iznesu napolje.

"Spustimo je na zemlju jedan čas", reče Hal. "Moram uključiti gig na automatsko i poslati ga na Gabrijel. Tako bar neće znati gde sam ja."

"Ne. Ostavite ga ovde. Možda ćete moći da ga iskoristite kasnije."

"Kad kasnije?"

"Kasnije. Ah, evo i doktora Kato."

U čekaonici, Hal je šetkao gore-dole i pušio Milosrdnog Serafima, ispuštajući oblake dima. Fobo je sedeo na stolici i češkao svoju čelu.

"Sve ovo je moglo da se izbegne", reče on neveselo.

"Da sam znao da lalitha živi s vama verovatno bih shvatio i zašto vam je potreban Iziglo. Mada to i ne mora biti tako. U svakom slučaju, do pre dva dana nisam ni znao da je ona u vašem stanu. A bio sam i suviše zauzet projektom Zemljani da bih mislio o tome."

"Projekt Zemljani?" reče Hal. "Šta je to?"

Fobove V-u-V usne razvukoše se u osmeh koji je otkrivao izreckane vrhove viličnih kosti.

"Ne mogu vam to sada reći jer bi, samo nagađam, više kolege na Gabrijelu mogle o tome nešto saznati pre no što se s njim počne. I pored toga, mislim da vam bez ikakvog straha mogu reći da nam je poznat vaš plan o prosipanju za - globinvezujućeg-molekula, a time i smrti u našu atmosferu."

"Mislim da bi me vaše reči da su izgovorene mnogo ranije užasnule", reče Hal. "Sada to više nema nikakve veze."

"Ne želite da znate ni kako smo došli do tog otkrića?"

"Mislim da želim", reče Hal nezainteresovano.

"Prvo, vi Zemljani ste napravili grešku dozvolivši nam da pročitamo vašu istorijsku građu, a zatim ste samo povećali naše sumnje time što ste zatražili uzorke naše krvi."

On potapša vrh svoga neverovatno dugačkog nosa.

"Razume se da nismo bili u stanju da vam pročitamo misli. Ali, prikriveni u ovom nosu, nalaze se dva pipka koji su veoma osetljivi; evolucija nam nije oduzela čulo mirisa kao što se dogodilo vama, Zemljanima. Oni nam omogućavaju da, preko mirisa, osetimo i najtananije promene metabolizma kod drugih. Kada nam je jedan od vaših predstavnika zatražio uzorke krvi radi naučnih istraživanja, mi osetismo - mogu li to da nazovem potajnim? - izdaju. Sumnjičavi, mi dadosmo krv. No, to je bila krv stvorenja iz štala u čijim krvnim zrcima bakar vezuje kiseonik. Kod nas je magnezijum taj za koga se u krvnim zrcima vezuje i koji prenosi kiseonik."

"Naš virus je neupotrebljiv!"

"Prirodno. Naravno, za neko vreme, kao što vam je bilo potrebno vremena da naučite da čitate i pišete našim jezikom i da se služite pravim knjigama, doznaćete i celu istinu. Ali ja verujem, molim se i nadam, da će to otkriće doći prekasno.

Naravno, mi smo vaš jezik i pismo savladali daleko brže. I tako, pošto smo pročitali vašu istorijsku građu, sabrali smo dva i dva i zaključili zašto vam je potrebna naša krv."

"Kako ste saznali za Žanet?" upita Hal. "I mogu li je videti?"

"Žao mi je", reče Fobo, "ali na vaše drugo pitanje prinuđen sam da odgovorim odrečno. Što se prvog tiče, tek pre dva dana smo uspeli da razvijemo prislušni aparat takvog kvaliteta da opravda svoje postojanje odnosno ugrađivanje u vašu sobu. Kao što vam je poznato u mnogim stvarima tapkamo za vama."

"Dugo sam, svakodnevno, pretraživao stan", reče Hal. "Tada, kada sam doznao u kojoj fazi je vaša elektronika, prestao sam s tim."

"U međuvremenu su naši naučnici postali daleko marljiviji", reče Fobo. "Poseta vas, Zemljana, naterala nas je da se upustimo u istraživanja na nizu polja."

Bolničarka uđe i reče: "Telefon, doktore."

Fobo ode.

Džerou nastavi da šetka gore-dole i popuši još jednu cigaretu. Fobo se vrati za nepun minut.

On reče: "Stiže nam društvo. Jedan od mojih kolega koji motri na lađu, javio mi je da je Maknef napustio Gabrijela sa dva Juzita u jednom gigu. U bolnicu će stići svakog trenutka."

Džerou se zaustavi u pola pokreta. Vilica mu se opusti. "Kako? Kako su saznali?"

"Pretpostavljam da imaju i neke stvari o kojima su propustili da vas obaveste. Ne bojte se."

Hal je stajao nepokretan. Cigareta je, neprimetno, dogorevala sve dok mu ne opeče prste. On je ispusti i zgazi petom.

U hodniku odjeknu lupa čizama.

Tri čoveka uđu u čekaonicu. Jedan je bio visok i usukan, nalik na duha-Maknef, Arhiurielit. Ostali su bili zdepasti, širokih ramena i odeveni u crno. Njihove mesnate šake, iako prazne, bile su povijene i spremne da zarone u džepove.

Njihove oči teških kapaka osmotriše prvo Foba, a onda se okrenuše Džerou.

Maknef se približi džoutu. Njegove bledoplave oči su sevale; usta, tankih usana, bila su povučena unazad u jezivom smešku.

"Degeneriče jedan", povika on. Ruka mu sevnu, usput skidajući bič s pojasa, a ovaj puče ostavljajući na Halovom belom licu crvene tačkice iz kojih namah poteče krv.

"Na Zemlju ćeš biti vraćen u lancima i tamo poslužiti kao primer najodvratnijeg izdajnika i... i...!"

On se zagrcnu u pokušaju da nađu pravu reč.

"Ti - koji si prošao Metarenje; za koga se pretpostavljalo da je čist kao suza - ti si poleteo za jednim insektom i spario se s njim!"

"Šta!"

"Da. Sa stvorenjem koje je čak niže i od životinja s polja! Ono što je još Mojsije zabranio, parenje čoveka i životinje, ono što čak ni Čelni nije mogao da pretpostavi kada je potvrdio taj zakon i odredio kazne za počinioce ti si učinio! Ti, Hal Džerou, čisti nosilac lameka!"

Fobo se diže i reče dubokim glasom. "Mogu li da napomenem i utvrdim da niste sasvim u pravu kada je u pitanju zoološko

svrstavanje? Nije reč o vrsti insekata već o vrsti chordata pseudarthropoda."

Hal reče: "Šta?" Nije bio u stanju da misli.

Insektaner zareža. "Zavežite. Pustite da ja pričam."

Onda se okrete Maknefu. "Vi znate o njoj?"

"Vi ste shib kad kažete da je znam! Džerou je pomislio da će mu poći za rukom da izvede nešto. Ali, bez obzira na to koliko da su pametni ovi grešnici, oni se uvek zaborave u ponečemu. U ovom slučaju, otkrilo ga je njegovo pitanje Tanboju, istoričaru, o onim Francuzima koji su odleteli sa Zemlje. Tanboj, koji je veoma veran podanik Srkve, izvestio nas je o razgovoru. Ovaj njegov izveštaj je neko vreme ležao među mojim papirima. Kada sam došao do njega, dao sam ga na analizu psiholozima. Rekoše mi da je džoutovo pitanje devijacija onoga što se od njega inače očekuje; stvar potpuno nevažna osim ukoliko nije u vezi s nečim što mi o njemu ne znamo.

Štaviše, njegovo odbijanje da nosi bradu učinilo je da naše sumnje još porastu. Postavili smo mu pratioca. On je video kako Džerou kupuje dvostruko veće količine namirnica od onih koje su mu samom potrebne. Takođe, kada ste vi Sidonci stekli naviku uživanja duvana u nas i počeli da pravite cigarete, počeo je da ih kupuje od vas. Zaključak beše očigledan. Imao je ženu u stanu.

Nismo ni pomišljali da bi to mogla biti neka od vaših žena, jer ona ne bi morala da se krije. Prema tome, mora da je bila ljudsko biće. Ali nam nije bilo jasno kako je stigla ovamo na Ozagen. Nemoguće je da je sakrio i krijumčario dovde na Gabrijelu. Ona je ovamo morala stići na nekoj drugoj letelici ili je potomak ljudi koji su to učinili ranije. Razgovor Džeroua s Tanbojem zapečatio je zaključak. Očigledno, Francuz je sleteo ovde i ona je njegov potomak. Nismo znali ni kako ju je džout pronašao. Nije ni važno. Saznaćemo."

"Saznaćete i neke druge stvari, čini mi se", reče Fobo hladno. "Kako ste otkrili da nije ljudsko biće?"

Džerou promrmlja: "Moram da sednem."

19.

On se otetura do zida i sruči se u stolicu. Jedan od Juzita spremi se da krene za njim. Maknef mu mahnu da se ostavi toga. Onda nastavi: "Tanboj je čitao čovekovu istoriju na Ozagenu. Naišao je na toliko mnogo opisa lalitha da se podigla opravdana sumnja da bi ona mogla biti jedna od njih.

Prošle nedelje jedan od vaših psihologa u razgovoru s Tanbojem spomenu da je imao prilike da razgovara s jednom koja je posle toga pobjegla. Nije nam bilo teško da onda pogodimo kuda."

"Dečko moj", okrete se Fobo Halu. "Zar niste pročitali Vijenasovu knjigu?"

Hal zavrte glavom. "Počeli smo da je čitamo, ali Žanet je imala muke s prevodom."

"A bez sumnje, kako stvari stoje, imali ste puno drugih stvari o kojima ste mogli da mislite... dobre su u otupljivanju čovekove svesti. Zašto ne? To im je i svrha života.

Objasniću vam, Hale. Lalitha su najviši poznati oblik mimičkog parazitizma. One su, takođe, jedinstvene među razumnim bićima i jedinstvene u tome što su sve žene.

Da ste Vijenasa pročitali do kraja, otkrili biste da fosilni ostaci pokazuju da je, u vreme dok je ozagenski čovek još bio na stupnju insektivora po obliku sličan marmosetu, u svojoj porodičnoj zajednici pored svojih žena imao i ženke sasvim druge vrste. Ove životinje su izgledale i verovatno se i ponašale istovetno kao i ženke marmoseta jer su bile u stanju da žive s njima i pare se s njima. One liče na sisare, ali će svako zavirivanje u njihovu unutrašnjost na videlo izneti njihovo pseudoartropodično poreklo.

Razumno je pretpostavljati da su ove preteče lalitha bile čovekov parazit daleko pre vremena marmoseta. Mora da su ga srele u njegovim prvim koracima na kopnu pošto je ispuzao iz mora. U stvarnosti, biseksualne, one su postale samo ženke. I svoj oblik su kroz sasvim neznani evolucionu oblik prilagodile obliku plućasića. A onda obliku vodozemaca. Onda gmizavcima i primitivnim sisarima. I tako dalje.

Ono što sada znamo jeste da su lalithe najčudniji eksperiment Prirode u parazitizmu i paralelnoj evoluciji. Kako se čovek menjao po stepenima svoga razvoja, lalitha se, takođe, menjala ni za trenutak ne gubeći korak za njim. Sve ženke, podsećam vas, ne mogu bez čoveka ili nekog drugog mužjaka da ostvare produženje vrste.

Začudujuće je kako su lako postale sastavni deo ljudskih zajednica iz pitekantropskih i neandertalskih perioda. Tek kada su se ljudi potpuno razvili, nevolje su počele. Neke porodice i plemena su ih prihvatili; drugi su ih ubijali. I tako su one pribegle potpunom podražavanju i postale žene. Što i nije tako teško osim u slučaju da zatrudne.

A u tom slučaju umiru."

Hal zastenja i stavi ruke preko lica.

"Bolno, ali istinito", nastavi Fobo. "Razume se da ti uslovi izazivaju skriveno saučešće. U društvima u kojima su morale da paze da ne budu otkrivene, lalitha su morale, kad ostanu u drugom stanju, da odlaze. I iščeznu na nekim skrovitim mestima gde će se drugi njene vrste brinuti o nimfama", ovde Hal uzdrhta, "dok one i same ne postanu sposobne da odu među ljude.

Može se naći veliki broj plemenskih predanja o njima. Bajke i mitovi ih veoma često koriste kao glavne ili sporedne likove u svom kazivanju. Smatrali su ih i vešticama, demonima ili još gorim stvarima.

Sa otkrićem alkohola u tim primitivnim vremenima, stvari su počele da idu na bolje za lalitha. Alkohol ih je činio sterilnim. Zahvaljujući njemu, a ako se isključi nesrećni slučaj, bolest ili ubistvo, one su postale besmrtno."

Hal skide ruke s lica. "Vi - vi mislite da bi Žanet živela beskrajno? Da sam joj ja to - uskratio?"

"Ona je mogla da živi mnogo hiljada godina. Znamo da neke jesu. Štaviše, one ne trpe od psihičkih poremećaja već se njihova psiha uvek zaustavlja na stepenu od 25 godina starosti. Dozvolite mi da ovo objasnim. Nešto od onoga što ću reći verovatno će vas potresti. Ali mora biti rečeno.

Dugovečni život lalitha doveo je do toga da su ih smatrali za boginje. Ponekad su živele toliko dugo da su doživljavale pad moćnih nacija koje su bile mala plemena i vreme kada su im se priključivale.

Lalitha, razume se, nije pored svega toga prolazila bez razumevanja i postojala je sve više značajan izvor mudrosti, trezor bogatstva i vlasnica moći. Ustanovljene su religije u kojima su lalithe bile besmrtnne boginje, a bezbrojni kraljevi i sveštenici njihovi ljubavnici.

Neke civilizacije su lalithe stavljale van zakona. Ali one bi usmeravale narode kojima su vladale da osvoje države koje su ih odbacile ili bi se infiltrirale i vladale kao moć iza trona. Pošto su uvek bile veoma lepe, postajale su žene ili ljubavnice uticajnih ljudi. Merile su se sa pravim ženama i tukle ih njihovim vlastitim oružjem i to bez napora. U Lalitha je Priroda uspeła da oživotvori savršenu ženu.

I tako su se one borile za prevlast nad svojim ljubavnicima. Jako su u početku pripadale tajnoj zajednici, uskoro se raštrkaše. Počele su da se poistovećuju s nacijama kojima su vladale i da svoje zemlje koriste protiv drugih. Štaviše, njihov dug život do besa je dovodio mlađe lalitha. Tako je došlo do ubistava, borbe za prevlast i tako dalje.

Sem toga, uticaj koji su imale, tehnološki rečeno, bio je isuviše stabilizatorski. One su se trudile da održe status quo u svim oblastima čovekovog stvaralaštva i kao rezultat toga ljudska kultura počela je da pokazuje sklonost ka odstranjivanju svih novih i naprednih ideja kao i ljudi koji su se isticali njima.

Kada smo, na kraju, mi Sidonci prešli preko širokog okeana koji razdvaja naša dva kontinenta, zatekli smo polovinu njihovih gradova u ruševinama. Ipak, iako oslabljeni, ljudi su se protiv nas borili i to su činili žestoko. Lalitha su ih podsticale u tome jer su u nama videle svoju propast. Na nas nisu mogle da utiču kao na ljude. I bile su u pravu. Umirale su sa svojim ljudima. Ali, razume se, mi se ne plašimo preživelih. Toliko ih je malo da nas ne mogu ugroziti."

Bolničarka izađe iz operacione sale i prigušenim glasom nešto reče empatistu.

Maknef prođe kraj nje u očevdnoj nameri da čuje o čemu je reč. Ali kako se bolničarka služila ozagenskim koji on nije razumeo, on nastavi da se šetka gore-dole. Hal se zapita zašto ga jednostavno već nisu odvukli odavde i zašto sveštenik čeka nastavak Fobove priče. Tada mu blesnu u svesti da Maknef želi da sazna pravu istinu o Žanet kako bi lakše mogao da sagleda veličinu njegovog greha.

Bolničarka se vrati u salu. Arhiurielit glasno upita: "Je li poljska

životinja već mrtva?"

Hal kao udaren uzdrhta kad ču reč 'mrtva'. Ali Fobo ne obrati pažnju na sveštenika.

On nastavi obraćajući se Halu." Vaše larve - htedoh reći vaša deca - su uklonjena. Smeštena su u inkubator. Ona", zastade, "su jela dobro. Živeće."

Po njegovom tonu Hal shvati da nema svrhe pitati za majku.

Velike suze zakotrljaše se iz Fobovih ogromnih plavih očiju.

"Ne biste shvatili šta se dogodilo ukoliko ne znate ništa o jedinstvenom sistemu razmnožavanja lalitha. Da bi do toga došlo lalitha su potrebne tri stvari. Jedna od njih mora se dogoditi pre ostalih. Taj primarni činilac dobija se u doba puberteta infekcijom od starije lalithe. Ova infekcija je neophodna da bi se preneli geni."

"Geni?" Čak i u svom užasu, Hal je pokazivao interesovanje i zapanjeno je slušao Fobove reči.

"Da. Pošto lalitha ne može da primi nikakve ljudske gene, one ih moraju same razmenjivati zbog naslednih osobina. Ipak - potreban im je i čovek kao sredstvo.

Dozvolite mi da to potanko objasnim. Odrasla lalitha ima tri, takozvane, banke gena. Dve su duplikati, što se hromozomskih sastojaka tiče, jedna druge.

Treću ću odmah objasniti.

Materica lalitha sadrži jajnike čiji geni imaju duplikate u giganstkim pljuvačnim žlezdama u ustima lalitha. Ova pljuvačka se naprestano ispušta kod odraslih.

Odrasla lalitha gene prenosi uz pomoć pljuvačke; pljuvačka inficira pljuvačku kao da je ovaj nosilac naslednih osobina infektivan. To ne mogu izbeći; poljubac, dah, dodir će to učiniti.

Maloletne lalitha izgleda da su od toga zaštićene prirodnim imunitetom.

Starije, jednom inficirane, grade kasnije anti-tela protiv prihvatanja pljuvačke drugih lalitha.

U međuvremenu prve čestice pljuvačke kojima je bila izložena probijaju se preko krvi, kroz kožu, prirodnim putem sve do materice lalitha. Tada se pljuvačna jajašca jedine s materičnim i na ovom stepenu se zaustavlja stepen oplodavanja, jer se spajanjem gore pomenuta dva jajašca formira zigot. Svi genetički činoci potrebni za

stvaranje nove lalitha su tu. Svi osim gena potrebnih za stvaranje određenih crta lica bebe. Njih će pružiti muški ljubavnik lalitha, doduše, pre toga treba da dođe do spajanja još dva činioca.

Ova dva činioca moraju se dogoditi istovremeno. Prvi je uzbuđenje koje uz orgazam zahvata organizam, a drugi je nadražaj fotokinetičkih nerava. Jedan se ne može dogoditi bez drugoga. Niti do ova dva činioca može doći bez postojanja ostalih. Očividno, spajanje dva jajašca prouzrokuje kod lalitha promene hemijske prirode, koje je onda osposobljavaju za doživljavanje orgazma i puni razvoj fotokinetičkih nerava."

Fobo zastade i malo nakrenu glavu kao da osluškuje nešto što se događa napolju. Hal, koji je u druženju s insektanerima naučio da raspoznaje značenja izraza njihovih lica, oseti da Fobo očekuje da se dogodi nešto veoma važno. I, ma šta da je, to je uključivalo i Zemljane.

Iznenada ga potrese pomisao da on u stvari razmišlja kao da je na strani insektanera! Više kao da nije bio Zemljanin ili bar Hejdžek.

"Jeste li dovoljno zbunjeni?" upita Fobo.

"Dovoljno", uzvratil Hal. "Na primer, nikada nisam čuo za fotokinetičke nerve."

"Fotokinetički nervi su isključiva svojina lalitha. Oni kreću od mrežnjače oka zajedno sa optičkim nervima do mozga. Međutim, fotokinetički nervi se nastavljaju i dalje, duž kičme koju napuštaju da bi stigli do materice. Materica nije ni nalik onoj koju ima žena ljudsko biće. Može se čak reći da je materica lalitha tamna komora utrobe. U njoj se fotografija očevo lice biološki razvija. I, da tako kažem, ta fotografija se lepi na lice ćerke.

Ovo omogućuju fotogeni. Oni se nalaze u trećoj banci o kojoj sam govorio. Vidite, za vreme snošaja u trenutku orgazma dolazi do jedne elektrohemijske promene ili serije promena u tom nervu. Uz svetlo koje lalitha zahteva za vreme seksualnog odnosa ukoliko želi da doživi orgazam, fotografija muškarca se uzima. Grč mišića očnih kapaka do koga dolazi u tom trenutku i to refleksno, onemogućava joj njihovo sklapanje, a time i mogućnost sprečavanja uzimanja fotografije. Štaviše, ako prebaci ruke preko očiju ona time gubi mogućnost orgazma.

Morali ste primetiti za vreme odnosa s njom, jer siguran sam da vas

je terala da i vi držite oči otvorene, sužavanje njenih zenica na veličinu glave čiode. To skupljanje je prirodni refleks koji njeno polje vida usredsređuje isključivo na vaše lice. Zašto? Tako da fotokinetički nervi beleže jedino podatke vašeg lica. Tako da, recimo, specifična boja vaše kose stigne do banke fotogena. Nije nam poznat tačno način na koji fotokinetički nervi prenose ove podatke, ali je činjenica da oni to rade.

Vaša je kosa crvenomrka. Nekako ta informacija stiže do banke. Banka tada odbacuje druge gene koji se odnose na ostale boje. Crvenomrki gen se tada udvaja i pridružuje ostalim elementima potrebnim za formiranje zigota. Isto se događa i sa ostalim genima koji sadrže ostale podatke o licu. Oblik nosa, koji mora biti ženski, formira se odabiranjem pravilne kombinacije gena u banci. I oni se dupliraju i duplikati se uključuju u zigot..."

"Jeste li čuli ovo?" zaurla Maknef. "Dobili ste larve! Monstrume jedne grešne veze! Decu insekte! I oni će imati vaše lice da posvedoči ovaj odvratni protivprirodni blud..."

"Razume se, ja nisam poznavalac", umeša se Fobo, "ali mladi mi se čine krepki i lepi. Na ljudski način." On se okrete Halu. "Sada vam je jasno zašto je Žanet obožavala svetlo. I zašto se podavala alkoholu. Sve dok je pre odnosa imala dovoljno pića, fotokinetički nervi - koji su veoma osetljivi na alkohol - bili bi u stanju anestezije. Orgazam bez začeca. Bez bojazni od smrti. Ali kada ste počeli sa Iziglom u njenom bubasoku... ne znajući, razume se..."

Maknef prasnu u vriskavi smeh. "Kakva ironija! Nije uzalud rečeno da je smrt kazna za greh!"

20.

"Plaćite, Hale", reče Fobo. "Samo napred ako osećate potrebu da se ispraznite. Biće vam lakše. Ne možete, a? Voleo bih da možete. Dobro, nastavljam. Lalitha, ma koliko ljudski izgledala, ne može sakriti svoje zglavkarsko poreklo. Nimfe koje se razvijaju iz larvi lako mogu proći kao bebe, ali bi vam verovatno pripala muka kada biste videli larve, iako one nisu ništa ružnije od petomesečnog čovečijeg zametka. Meni svakako ne.

Tužna je stvar što lalitha majka mora umreti. Stotinama miliona godina ranije, kada su pseudoartropode polagale jaja u njenu utrobu, u njenom telu oslobođen je jedan hormon. On je kalcifikovao kožu i pretvarao je u čauru. Larva koja je nastajala u njoj hranila se njenim unutrašnjim organima i kostima koje su bile umekšane odsustvom kalcijuma. Kad bi mladi prerasli funkciju larve, što će reći rasti i jesti, postajali su nimfe. Tada bi probijali čauru na njenom najslabijem mestu na stomaku.

Ta slaba tačka nalazi se kod pupka. On se ne kalcifikuje sa ostalom kožom već ostaje mekan. U vreme kada bi nimfe bile spremne za izlazak, on bi se raspadao. Njegovo trulenje oslobađa jednu hemijsku supstancu koja dekalcifikuje celu površinu donjeg stomaka. Nimfe, mada nejake kao i ljudske bebe i daleko manje, po instinktu izbijaju napolje tanki i krti pokrov koji ih razdvaja od spoljnog sveta.

Morate shvatiti, Hale, da je pupak koliko funkcionalan toliko i mimetički. Pošto larve s majkom nisu povezane pupčanom vrpcom, one neće imati pupak. Ali im naraste izraštaj koji liči na pupak.

Grudi odraslih takođe imaju dve funkcije. Kao i u pravih žena one su istovremeno žarište seksualnosti i reprodukcije. One nikada, razume se, nisu proizvodile mleko, ali su ipak žlezde. U vreme kada larve treba da se ispile iz jaja one deluju kao dve ogromne pumpe koje izbaciju hormone potrebne za stvrdnjavanje kože.

I kao, što vidite, sve je racionalno i u tome se ogleda ekonomija prirode."

"Mogu da shvatim potrebu za fotogenima u ljudskom periodu njene evolucije", reče Hal. "Ali kada je lalitha bila u životinjskom periodu,

ne vidim zašto im je bilo potrebna reprodukcija očevo lice. Nema mnogo razlike u izgledu lica životinje mužjaka i ženke iste vrste."

"Ne znam", odgovori Fobo. "Možda lalitha pre ljudi i nije imala fotokinetske gene. Možda su ovi nervi samo evolucionarno prilagođavanje već postojećih tkiva koja su imala druge funkcije. Postoje neki dokazi da je fotokineza služila kao način promene tela lalitha u skladu sa uspinjanjem i menjanjem čoveka uz evolucionarne lestvice. Sasvim je logično da u njenom telu postoji jedan takav biološki mehanizam. Ukoliko u to nisu umešani fotokinetski nervi, neki drugi organ sigurno jeste, ima tu funkciju. Na nesreću, u vreme kada smo stigli do stepena u svom razvoju u kome bi bez teškoća mogli da proučavamo lalithe njih gotovo više nije bilo. Otkriće Žanete bila je čista sreća. U njenom telu otkrili smo nekoliko organa koji su ostali misterija za nas. Za plodonosna istraživanja potrebno nam je daleko više primeraka njene vrste."

"Još jedno pitanje", reče Hal. "Šta ako lalitha ima više od jednog ljubavnika? Čije će crte lica imati njena deca?"

"Za slučaj silovanja lalitha ne doživljava orgazam jer u njoj delaju negativne emocije straha i odvratnosti. Ukoliko ima više od jednog ljubavnika - a ne uzima alkohol ona će doneti na svet decu čije će crte lica biti indentične crtama lica prvog ljubavnika. U vreme kad legne s drugim, makar to bilo i odmah iza prvog, proces oplodjenja već će biti završen."

Fobo beskrajno tužno zavrte glavom.

"To je tužna stvar i nije se promenila kroz sve ove epohe. Majke moraju žrtvovati život za decu. Ipak, Priroda se potrudila da im to nadoknadi nekom vrstom sposobnosti, neka vrsta analognosti s gmizavicima koji ne prestaju, što znate, da postaju sve duži dok god žive, pa tako lalitha ne umire ukoliko ne ostane u drugom stanju. I tako..."

Hal skoči na noge i viknu: "Prestanite!"

"Žao mi je", reče Foba meko. "Samo pokušavam da vam objasnim zašto je Žanet mislila da ne treba da vam kažem šta je ona u stvari. Mora da vas je volela, Hale; ona je imala sve tri stvari koje omogućavaju savršenu ljubav: istinsku strast, duboku naklonost i osećanje da je jedno telo s vama, toliko nedeljivo da se ne bi moglo reći gde se jedno završava a drugo počinje. Znam da jeste, verujte

mi, jer mi empatisti imamo sposobnost da se ubacimo u nervni sistem drugih i da mislimo i osećamo kao oni.

Da, Žanet mora da je imala mnogo gorkih trenutaka u toj ljubavi. Verovanja da biste vi, da znate da ona pripada sasvim drugoj vrsti životinjskog carstva koju od vaše deli nekoliko miliona godina evolucije i da ona po naslednim osobinama i anatomskoj građi nikada ne bi mogla da bračnu vezu nagradi pravim darom - decom, u užasu okrenuli glavu od nje, sprečavalo ju je da vam se poveri. To verovanje mora da joj je pomračivalo i najvedrije trenutke."

"Ne! Ja bih je voleo u svakom slučaju! Možda bi to bio šok u prvo vreme. Ali ja bih ga prevazišao. Pa ona je bila ljudsko biće; daleko više žena od svih koje sam imao prilike da upoznam!"

Maknef je izgledao kao da mu je muka. Kada se povratio, on zareža: "Bespovratni grešniče! Kako sebi u lice možete da pogledate posle tako nečuvenog zločina kakav je parenje s tim prljavim monstrumom! Zašto ne izgrebete sebi oči koje su gledale na tu prljavštinu! Zašto ne izgrizete te usne koje su ljubile usne insekta? Zašto ne odsečete te svoje ruke koje su držale tu karikaturu tela? Zašto u prah ne smrvite te svoje bestijalne organe..."

"Maknefe! Maknefe!" povika Fobo kroz taj izliv jarosti.

Sveštenikova glava okrete se ka empatisu. Oči su mu sevale, a usta su bila povučena unazad u grimasu koja je trebalo da znači jedan ogromni osmeh; osmeh koji je otkrivao vrhunac besa.

"Šta? Šta!" promrmlja kao čovek koji se budi iz sna. "Maknefe, vaš tip bića mi nije nepoznat. Jeste li sigurni da vam nije padalo na pamet da uzmete lalitha kako bi mogli da zadovoljite vlastite prohteve? Nije li ovaj bes i odvratnost rezultat neispunjenih želja? Na kraju, ni vi niste bili sa ženom najmanje godinu dana..."

Sandalfonova vilica se opusti. Crvenilo mu navali u lice sve dok ono ne pomodre. Tu boju zameni zatim mrtvačko bledilo.

On huknu kao sova.

"Dosta! Juziti, uzmite ovog - ovu stvar koja je sebe nekada nazivala čovekom i odvedite je do giga!"

Dva čoveka, u nameri da izvrše sveštenikovo naređenje, zaobiđoše Maknefa s leve i desne strane. Njihovo približavanje bilo je pre naučeno no oprezno. Godine provedene na tom poslu naučile su ih da ne očekuju nikakav otpor. Hapšenici su uvek stajali ukočeni i

zbunjeni u prisustvu predstavnika Srkve. I sada, iako su okolnosti bile neuobičajene i mada su znali da je Hal bio naoružan revolverom, oni u njemu nisu videli ništa neobično.

Stajao je pognute glave, povijenih ramena i opuštenih ruku, prava slika i prilika hapšenika.

Bar je tako u jednom trenutku izgledao; u sledećem se pretvorio u razbesnelog tigra.

Agent ispred njega se zatetura unazad dok mu je krv curila iz ugla usana i kapala na crnu uniformu. Kad stiže u svom teturanju do zida, on zastade da ispljune zub.

U tom času se Džerou već okrenuo i zabio pesnicu u debeli stomak drugog Juzita.

"Uh!" izlete ovome.

On se savi napred. U tom času Hal podiže koleno prema njegovoj nepokrivenoj bradi. Začu se prasak slomljene kosti i agent pade na pod.

"Pazite!" vrisnu Maknef. "Ima pištolj!"

Juzit kraj zida se maši rukom pod sako da dohvati oružje koje mu je stajalo u navlaci pod pazuhom. U istom trenutku, teški bronzani držač za knjige, koji je bacio Fobo, pogodi ga u slepoočnicu. On se složi na pod.

"Ti se opireš, Džerou!" povika Maknef. "Ti se opireš!"

"Prokleta ste shib da je tako!"

Glave uvučene u ramena on se baci prema Maknefu. Maknef izmahnu bičem na svog napadača. Njegovih sedam krakova obmotaše se oko Halovog lica, ali u tom on već stiže i sruči se na priliku obučen u prupurno odelo i obori je na pod.

Maknef se pridiže na kolena; Hal, takođe na kolenima, pruži ruke, dohvati ga za vrat i steže ga.

Maknefovo lice pomodre i on dograbi Halove zglobove u pokušaju da mu rastavi ruke. Ali Hal priteže još jače.

"Ne... možeš... to učiniti!" Maknef prostenja. "Ne možeš... nemoguć..."

"Mogu! Mogu", vrisnu Hal. "Uvek sam ovo želeo da učinim, Pornsene! Hoću reći... Maknefe!"

U tom času zadrhta pod, zazveketaše prozori. Skoro istovremeno začu se moćna grmljavina. Prozorsko staklo se razlete; Hal bi

odbačen na pod.

Napolju, noć se pretvori u dan, za čas, pa tmina ponovo zavlada.

Hal se pridiže na noge. Maknef je ležao na podu držeći se rukama za vrat.

"Šta to bi?" upita Hal Foba.

Fobo ode do razbijenog prozora i pogleda napolje. Krvario je iz rane na vratu, ali se činilo da to i ne primećuje.

"Ono što sam očekivao", odgovori on. Zatim se okrete prema Halu.

"Nismo imali razloga u početku da sumnjamo u vas Zemljane", nastavi on. "Ali pošto se čvrsto držite stvarnosti - oprostite što se koristim izrazom od koga vam verovatno pripada muka - preduzeli smo mere da se obezbedimo za slučaj da niste toliko prijateljski raspoloženi koliko se činilo. Od trenutka kada se Gabrijel spustio mi smo počeli da kopamo ispod njega. Pre svega nekoliko dana uspeli smo da napunimo ogromnu jamu ispod Gabrijela barutom. Verujte mi da smo svi lakše disali posle toga, jer smo se bojali da naše kopanje ne bude otkriveno ili da potporni stubovi neće izdržati ogromnu težinu letelice."

"Digli ste je u vazduh?" - upita Hal ošamućeno. Stvari su se odvijale i prebrzo za njega.

"Sumnjam. Čak i tonama eksploziva ne može se pričiniti jako velika šteta letelici tako solidno gradenoj kao što je Gabrijel. U suštini, mi nismo ni imali nameru da je uništimo jer želimo da je proučimo.

Ali su naši proračuni govorili da će silina eksplozije prodreti kroz metalni omotač broda i ubiti sve ljude na njemu."

Hal ode do prozora i pogleda napolje. Na pozadini mesečinom obasjanog neba video se oblak dima; uskoro će ceo grad nestati u njemu.

"Bilo bi bolje da vaši ljudi odmah zauzmu brod", reče Hal. "Ukoliko je eksplozija samo ošamutila dežurnog oficira na komandnom mostu i on dođe sebi pre no što stignete do njega, on će pritisnuti dugme koje će aktivirati nuklearnu bombu zajedno sa deset kobaltnih. Ukoliko vam nije jasno šta to znači, reći ću vam. To su radioaktivne naprave toliko smrtonosne da mogu uništiti sav život na planeti."

Fobo poblede, a onda pokuša da se nasmeši.

"Mislim da se naše snage već nalaze na brodu", reče on. "Ali ću pozvati ipak telefonom koliko da se osiguram." On se izgubi na

nekoliko minuta, a kada se vratio više nije morao da se napreže da bi se smešio.

"Svi koji su se našli na Gabrijelu izginuli su", reče on. "To se najpre odnosi na oficire na komandnom mostu. A rekao sam i komandantu naših snaga da niko ne dira nikakve instrumente u komandnoj sobi."

"Vi Sidonci na sve mislite, zar ne?" upita Hal.

Fobo sleže ramenima i reče: "Mi smo iskreno miroljubivi. Ali, za razliku od Vas Zemljana, mi stvarno živimo u stvarnosti. Ukoliko moramo da preduzimamo akcije protiv zla, mi se stvarno i potrudimo da ga iskorenimo. Na ovoj planeti, insektima nastanjenoj, duga je istorija ratobornih ubica."

On pogleda u Maknefa koji je, na sve četiri i dalje na podu, vrteo glavom kao ranjeni medved.

Fobo reče: "Vas ne uključujem u zlo o kome sam govorio, Hale. Slobodni ste da idete kuda želite i da činite što vam je volja."

Hal se spusti na stolicu. "Mislim da sam celog svog života čeznuo jedino za tim", reče on glasom ispunjenim tugom. "Da slobodno idem kuda hoću i činim sve što mi se sviđa. Ali sada, šta mi je preostalo? Nemam nikoga..."

"Za vas još ima puno toga, Hale", reče Fobo. Suze su mu tekle niz obraze.

"Imate vaše ćerke o kojima ćete morati da brinete i da ih volite. Za kratko vreme neće im više biti potreban inkubator - dobro su podnele prevremeno rođenje - i biće divne bebe. I biće vaše isto onoliko koliko i ma koje dete rođeno iz veze dva prava ljudska bića.

Na kraju krajeva, one i liče na vas - u ponešto izmenjenom obliku; nisu li devojčice, na kraju? Ali vaš geni su njihovi. A kakva je razlika u tome delaju li geni ćelijskim ili fotonskim putem?

Ni bez žene nećete ostati. Zaboravljate da ona ima tetke i sestre. Sve mlade i lepe. Siguran sam da će nam poći za rukom da ih otkrijemo."

Hal sakri lice rukama i reče: "Hvala, Fobo. Ali mislim da to nije za mene."

"Ne sad", reče Fobo meko. "Ali vaš bol će omekšati; opet ćete dobiti želju da živite."

Neko uđe u sobu. Kad diže pogled, Hal ugleda bolničarku.

"Doktore Fobo, spremamo se da odnesemo telo napolje. Želi li

čovjek možda još jednom da je pogleda?"

Hal zavrte glavom. Fobo mu priđe i stavi mu ruku na rame.

"Ne izgledate dobro", reče on. "Sestro, imate li nekih mirišljavih soli?"

Hal reče: "Ne. Nisu mi potrebne."

Dve sestre iznesoše nosila napolje. Beli čaršav nalazio se prebačen preko čaure. Ispod njega je provirivala crna kosa i padala preko uzglavlja.

Hal se ne diže. Umesto toga, ostade u stolici, jecajući:

"Žanet! Žanet! Da si me samo volela toliko, da mi kažeš..."

Sadržaj

- [1.](#)
- [2.](#)
- [3.](#)
- [4.](#)
- [5.](#)
- [6.](#)
- [7.](#)
- [8.](#)
- [9.](#)
- [10.](#)
- [11.](#)
- [12.](#)
- [13.](#)
- [14.](#)
- [15.](#)
- [16.](#)
- [17.](#)
- [18.](#)
- [19.](#)
- [20.](#)